

Станислав Лем и Виктор Язневич

www.lem.pl

Виктор Иосифович Язневич (род. 1957) — кандидат технических наук, с 1999 года — переводчик рассказов и дискурсивной прозы Станислава Лема на русский язык. Является составителем и переводчиком (в большей части) изданных на русском языке сборников Станислава Лема «Молох», «Так говорил... Лем», «Мой взгляд на литературу», «Хрустальный шар», «Чёрное и белое», «Дилеммы XXI века». Автор более 50 статей о творчестве Станислава Лема, опубликованных в 8 странах. Автор книги «Станислав Лем» (Минск: Книжный Дом, 2014, 448 с.) о биографии Писателя и его философском наследии. К 100-летию Станислава Лема также подготовил для издания сборник «Мир Станислава Лема» (2000 цитат афористического характера из всех опубликованных работ Писателя) и книгу «Станислав Лем Нон Фикшн. Библиография и Персоналии». Живёт в Минске, Беларусь.

*

Wiktor Jażniewicz (ur. 1957) — doktor nauk technicznych, od 1999 roku tłumacz opowiadań i dyskursywnej prozy Stanisława Lema na język rosyjski: *Bomba megabitowa*, *Tajemnica chińskiego pokoju*, *Okamgnienie*, *Tako rzecze... Lem*, *Mój pogląd na literaturę*, *Sex Wars*, *DyLEMaty*, *Lata czterdzieste*, liczne artykuły, wywiady i listy. Autor ponad pięćdziesięciu artykułów o twórczości Stanisława Lema, publikowanych na Białorusi, w Polsce, Rosji, Ukrainie, Niemczech, Bułgarii, Izraelu oraz Wielkiej Brytanii; autor książki w języku rosyjskim o biografii Pisarza i jego dziedzictwie filozoficznym pt. *Stanisław Lem* (Mińsk, 2014, 448 s.). Do 100-lecia Stanisława Lema ułożył też zbiór *Świat Stanisława Lema* (2000 cytatów o charakterze aforyzmów ze wszystkich publikowanych prac Pisarza) oraz książkę *Stanisław Lem Non Fiction. Bibliografia i Personalie*. Mieszka w Mińsku, Białoruś.

ISBN 978-985-7261-59-8

МЕДИСОНТ
издательство

В. Язневич / W. Jażniewicz / V. Yaznevich

Станислав Лем в Мире
Stanisław Lem w Świecie
Stanislaw Lem in the World

Stanisław Lem w Świecie

*

Станислав Лем в Мире

Виктор Язневич
Станислав Лем в Мире

Wiktor Jaźniewicz
Stanisław Lem w Świecie

Victor Yaznevich
Stanislaw Lem in the World

Минск
«Медисонт»
2021

Станислав Лем в Море
Stanisław Lem w Świecie
Stanislaw Lem in the World

Фрагменты произведений Станислава Лема
на разных языках

Fragmenty dzieł Stanisława Lema
w różnych językach

Fragments of works by Stanislaw Lem
in different languages

Выбрал, составил и прокомментировал Виктор Язневич

Wybrał, ułożył i skomentował Wiktor Jaźniewicz

Selected, compiled and commented by Victor Yaznevich

УДК 82-82
ББК 92
Я40

Язневич, В.И.

Я40 **Станислав Лем в Мире: фрагменты произведений Станислава Лема на разных языках / В. И. Язневич. – Минск: Медисонт, 2021. – 164 с.**

ISBN 978-985-7261-59-8

В книге содержатся наиболее известные фрагменты наиболее известных произведений польского писателя Станислава Лема на разных языках мира.

Для поклонников творчества Станислава Лема, переводчиков и широкого круга читателей.

Książka zawiera najbardziej znane fragmenty najśłynniejszych dzieł polskiego pisarza Stanisława Lema w różnych językach świata.

Dla wielbicieli twórczości Stanisława Lema, tłumaczy i szerokiego grona czytelników.

The book contains the most known fragments of the most famous works by the Polish writer Stanislaw Lem in different languages.

For fans of Stanislaw Lem's oeuvre, translators and a wide readership.

**УДК 82-82
ББК 92**

ISBN 978-985-7261-59-8

© Язневич В.И., 2021

© Цитаты из произведений
Станислава Лема.

Tomasz Lem, 2016

© Издание на русском, польском,
английском языках.

Оформление. ООО «Медисонт», 2021

Станислав Лем в Мире

St Lem
2001

От автора

«Перевод может иными тактическими средствами, иной локализацией усилий, иной концентрацией средств добиться тех же или хотя бы очень похожих эффектов».

Станислав Лем

Представляем коллекцию переводов произведений Станислава Лема. К настоящему времени (начало 2021 года) работы Станислава Лема изданы более чем на 50 языках мира общим тиражом более 40 миллионов экземпляров. Самым популярным является роман «Солярис» (переведен на 43 языка). Из романов далее идут «Непобедимый» (25) и «Эдем» (24). Из сборников рассказов больше всего переводились «Кибериада» (27) и «Звёздные дневники» (25). (Без сомнения, в 2021 году – году 100-летия Станислава Лема – все эти числа увеличатся.)

Поэтому для цитирования переводов на разных языках были выбраны:

I. Роман «Солярис», а в нем заключительные предложения с незабываемым «временем жестоких чудес».

II. Сборник «Кибериада», а в нем головоломка для переводчиков – стихотворение электронного поэта на заданную тему со всеми словами на одну букву.

III. Сборник «Звёздные дневники», а в нем путешествие четырнадцатое, а в нем описание вековой тайны – «сепулек».

Для языков, не имеющих переводов произведений I-III, даны другие фрагменты IV-X, которые в самом начале сборника представлены на польском языке (см. стр.14-18).

Для каждого отрывка перевода даны библиографические данные его первого издания, он проиллюстрирован обложками книг первого и одного из последующих изданий, причем единственное издание иногда иллюстрируется и последней страницей обложки.

Фрагментам из произведений Станислава Лема для каждого языка предшествует небольшой текст о творчестве писателя. Источником была информация из Википедии (где о Станиславе Леме информация приведена на порядка семи десятков языков), из аннотаций книг, из предисловий и послесловий к книгам, а также специально написанный составителем текст и переведенный по его просьбе.

Публикация для каждого языка заканчивается цитатами из различных работ Станислава Лема, опубликованных на этом языке (заполняя свободное место на странице).

Коллекция переводов была сформирована с использованием библиотеки книг Станислава Лема, собранных составителем, информации из Интернета, а также с помощью секретаря писателя Войцеха Земек и специалиста по творчеству писателя и библиографа фантастики Владимира Борисова, которым я очень благодарен. Посмотреть, какие именно произведения Станислава Лема были переведены на какие языки можно в базе данных на официальном сайте писателя в разделе Lemopedia (lem.pl/lemopedia/The_Lem_Encyclopedia – содержит описание авторских книг Станислава Лема), актуальность данных в которой поддерживает Войцех Земек, и на странице Владимира Борисова (bvi.rusf.ru/lem/lem.htm – помимо подробного описания авторских книг содержит еще информацию со всего мира об антологиях с произведениями Станислава Лема, о публикациях в различных журналах, а также о публикациях о самом Станиславе Леме). Эти базы данных хорошо дополняют друг друга. Я также благодарен переводчикам, которые ответили на мою просьбу перевести фрагменты специально для этой книги или предоставить недостающую информацию.

Далее в книге весь сопроводительный тест на польском языке, включая и Содержание. В самом конце – Заключение на русском языке.

Stanisław Lem w Świecie

Syber
2001

Spis treści

O Stanisławie Lemie krótko	11
Od autora. Wstęp	12
Fragmenty dzieł Stanisława Lema w różnych językach	14
Język Polski; Polish	14
Język Albański; Shqip; Albanian	19
Język Angielski; English	20
Język Arabski; العربية; Arabic	28
Język Azerbejdżański; Azərbaycan dili; Azerbaijani	29
Język Baskijski; Euskara; Basque	30
Język Baszkirski; Башҡорт теле; Bashkir	31
Język Bengalski; বাংলা; Bengali	32
Język Białoruski; Беларуская мова; Belarusian	33
Język Białoruski (Taraszkiewica); Беларуская мова (Тарашкевіца); Belarusian (Taraškievica)	36
Język Bretoński; Brezhoneg; Breton	37
Język Bułgarski; Български език; Bulgarian	38
Język Chiński; 中文; Chinese	42
Język Chorwacki; Hrvatski jezik; Croatian	46
Język Czeski; Český jazyk; Czech	47
Język Duński; Dansk; Danish	52
Język Esperanto, Lingvo Internacia	53
Język Estoński; Eesti keel; Estonian	56
Język Fiński; Suomi; Finnish	58
Język Francuski; Français; French	61
Język Galicyjski; Galego; Galician	66
Język Grecki; Ελληνικά; Greek	67
Język Gruziński; ქართული ენა; Georgian	71
Język Hebrajski; עברית; Hebrew	72
Język Hindi; हिन्दी; Hindi	74
Język Hiszpański; Español; Spanish	75
Język Japoński; 日本語; Japanese	79
Język Kataloński; Català; Catalan	82
Język Kazachski; Қазақ тілі / Qazaq tili; Kazakh	84
Język Kirgiski; Кыргыз тили; Kyrgyz	85
Język Koreański; 한국어; Korean	86
Język Łaciński; Lingua latina; Latin	88
Język Litewski; Lietuvių kalba; Lithuanian	89

Język Łotewski; Latviešu valoda; Latvian	92
Język Macedoński; Македонски јазик; Macedonian	94
Język Mołdawański; Limba moldovenească / Лимба молдовеняскэ; Moldavian	97
Język Mongolski; Монгол хэл; Mongolian	99
Język Niderlandzki; Nederlands; Dutch	100
Język Niemiecki; Deutsch; German	102
Język Norweski; Norsk; Norwegian	106
Język Ormiański; հայերէն; Armenian	108
Język Perski; فارسی; Persian	109
Język Portugalski; Português; Portuguese	110
Język Rosyjski; Русский язык; Russian	116
Język Rumuński; Limba română; Romanian	125
Język Serbski; Srpski jezik / Српски језик; Serbian	128
Język Serbsko-chorwacki; Srpskohrvatski jezik / Српскохрватски језик; Serbo-Croatian	129
Język Słowacki; Slovenský jazyk; Slovak	132
Język Słoweński; Slovenski jezik; Slovenian	134
Język Szwedzki; Svenska; Swedish	137
Język Tadżycki; Тоҷикӣ; Tajik	140
Język Turecki; Türkçe; Turkish	141
Język Turkmeński; Түркменче / Türkmenç; Turkmen . . .	144
Język Ukraiński; Українська мова; Ukrainian	145
Język Uzbecki; Ўзбек тили / O‘zbek tili; Uzbek	148
Język Węgierski; Magyar nyelv; Hungarian	149
Język Wietnamski; Tiếng Việt; Vietnamese	153
Język Włoski; Italiano; Italian	154
Od autora. Zakończenie	159

O Stanisławie Lemie krótko

Stanisław Herman Lem (12.09.1921, Lwów – 27.03.2006, Kraków) – myśliciel, filozof, pisarz, futurolog, satyryk, krytyk literacki. W jego twórczości – literackiej i filozoficznej – istnieją trzy główne tematy, nad którymi pracował on przez całe życie: Kosmos, Życie i Rozum, ich Powstanie i Ewolucja, przy tym beletrystyka często jest tu ilustracją do rozważań teoretyczno-naukowych.

Twórczość Stanisława Lema dzieli się na dwa okresy: utopijny (1946-1955) i antyutopijny, który składa się z trzech etapów: literacko-filozoficznego (1956-1970), literacko-eksperymentatorskiego (1971-1987) i filozoficzno-publicystycznego (1988-2006).

Charakteryzując twórczość Stanisława Lema w całości, należy zauważyć, że zajmował się on powieścią współczesną, fantastyką naukową, groteską fantastyczną, apokryfami w stylu recenzji i wstępów do „książek nienapisanych”, monografiami literackimi i filozoficznymi, różnorodnymi esejami – głównie o tematyce literackiej, naukowej i popularno-naukowej, felietonami – głównie o tematyce literackiej i politycznej, oraz gatunkiem epistolarnym – napisał kilkadziesiąt tysięcy listów. Duże miejsce w jego twórczości zajmują też „rozmowy na żywo” – trzy książki-rzeki i liczne wywiady głównie dla prasy, ale także dla uczonych filologów i filozofów. We wszystkich rodzajach swoich dzieł Stanisław Lem stworzył prawdziwe arcydzieła. Jego działalność literacka charakteryzuje się twórczym rozmachem, erudycją, zabawianiem czytelnika nieporównywalną fantazją i nietuzinkowym poczuciem humoru, głębią myśli, a także z pewnością obecnym w tym wszystkim dydaktyzmem.

Do tej pory (na początek roku 2021) prace Stanisława Lema zostały wydane w ponad 50 językach w ponad 60 krajach ogólnym nakładem ponad 40 milionów egzemplarzy. Najbardziej znane na świecie dzieła Stanisława Lema to powieści „Solaris” i „Niezwyciężony”, zbiory opowiadań „Cyberiada” i „Dzienniki gwiazdowe” oraz filozoficzno-futurologiczne monografie „Summa technologiae” i „Fantastyka i futurologia”. Stanisław Lem jest najczęściej tłumaczonym polskim pisarzem.

Stanisław Lem został odznaczony wieloma polskimi nagrodami państwowymi, w tym i wyższej – Orderem Orła Białego, laureat wielu nagród literackich, w tym międzynarodowych, uhonorowany tytułem doktora *honoris causa* w pięciu uniwersytetach w Polsce, Ukrainie i Niemczech.

(Tekst: Wiktor Jaźniewicz)

Od autora. Wstęp

„Przekład może innymi środkami taktycznymi, inną lokalizacją sił, inną koncentracją środków osiągnąć te same czy choć bardzo zbliżone efekty”.

Stanisław Lem

Reprezentujemy kolekcję przekładów dzieł Stanisława Lema. Wśród jego powieści najpopularniejszej jest *Solaris* (przetłumaczona na 43 języki, liczy 64 tłumaczenia – w wielu językach opublikowano po kilka tłumaczeń, rekordzista – język portugalski – 5 tłumaczeń, po 3 tłumaczenia w językach chińskim, hiszpańskim i rosyjskim). Z powieści następne idą *Niezwyciężony* (25 języków) i *Eden* (24). Ze zbiorów opowiadań najwięcej wydano tomów *Cyberiada* (27) i *Dzienniki gwiazdowe* (25), oba często nie w pełni, gdyż ich skład z czasem się rozszerzał. (Bez wątpienia w 2021 roku – roku 100-lecia urodzin Stanisława Lema – wszystkie te liczby wzrosną.)

Dlatego też do cytowania tłumaczeń w różnych językach wybrano:

I. Powieść *Solaris*, a w niej zdania końcowe z niezapomnianym „czasem okrutnych cudów”;

II. Zbiór *Cyberiada*, a w nim łamigłówka dla tłumaczy – wiersz Elektrybałta Trurla na zadany temat ze wszystkimi słowami na jedną literę.

III. Zbiór *Dzienniki gwiazdowe*, a w nim *Podróż czternasta*, a w nim opis odwiecznej tajemnicy – „sepulek”.

Dla języków, które nie mają tłumaczeń dzieł I-III, podane są inne fragmenty IV-X, które na samym początku kolekcji są prezentowane w języku polskim.

Dla każdego fragmentu przekładu podane są dane bibliograficzne jego pierwszego wydania, fragmenty zilustrowane okładkami książek pierwszego i jednego z kolejnych wydań, przy czym jedyne wydanie jest czasem ilustrowane i ostatnią stroną okładki.

Fragmenty dzieł Lema dla każdego języka poprzedza niewielki tekst o twórczości pisarza. Źródłem była informacja z Wikipedii (w której o Lemie są dane w około siedmiu dziesiątkach języków), z adnotacji książek, z przedmów i posłowi do książek, a także specjalnie napisany przeze mnie tekst i przetłumaczony na moją prośbę.

Publikacja dla każdego języka kończy się cytatai z różnych dzieł Lema opublikowanych w tym języku (ile było miejsca na stronie).

Kolekcja tłumaczeń powstała z mojej biblioteki książek Lema, z informacji z Internetu, a także z pomocą sekretarza pisarza Wojciecha

Zemka i specjaliści od twórczości pisarza i bibliografa fantastyki Władimira Borisowa z Rosji, którym jestem bardzo wdzięczny. Zobaczyć, jakie konkretnie dzieła Stanisława Lema zostały przetłumaczone na jakie języki można w bazach danych na oficjalnej stronie pisarza w dziale *Lemopedia* (lem.pl/lemopedia/The_Lem_Encyclopedia – zawiera opis autorskich książek Lema), aktualność danych w której obsługuje Wojciech Zemek, i na stronie Władimira Borisowa (bvi.rusf.ru/lem/lem.htm – oprócz szczegółowego opisu autorskich książek zawiera jeszcze informacje z całego świata o antologiach z dziełami Lema, o publikacjach w różnych czasopismach, a także o publikacjach o samym Lemie). Te bazy danych dobrze się wzajemnie uzupełniają. Jestem również wdzięczny tłumaczom, którzy odpowiedzieli na moją prośbę o przetłumaczenie fragmentu specjalnie dla tej książki lub podanie brakującej informacji.

Stanisław Lem mówił: „Zdaję sobie sprawę z tego, że niezwykle utrudniam, a czasem wręcz uniemożliwiam robotę swoim tłumaczom, kiedy faszeruję swoje książki określeniami, do których język polski wydaje się szczególnie powołany, ale nic na to nie poradzę”. Trzeba pamiętać i te słowa Pisarza: „Jakość translacji jest ciągle kontrolowana retranslacją (tłumaczeniem 'wstecznym' z 'ustroju' na powrót na język oryginału)”.

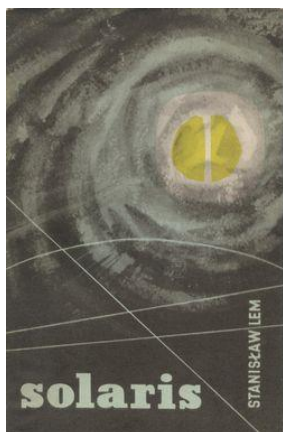

Kongres Lemologiczny, Kraków, 13-14 maja 2005 r. Tłumacze Stanisława Lema (od lewej) Mitsuyoshi Numano (Japonia), Pavel Weigel (Czechy), Wiktor Jaźniewicz (Białoruś), Michael Kandel (USA), Lisetta Stembor (Niderlandy) czytają znakomity wiersz Elektrybałta Trurla w różnych językach.

Fragmenty dzieł Stanisława Lema w różnych językach

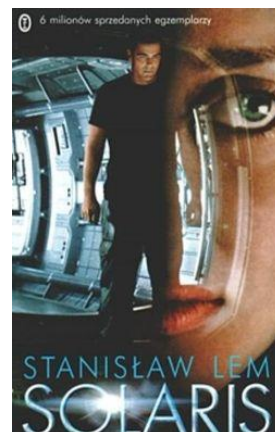
Język Polski; Polish

I

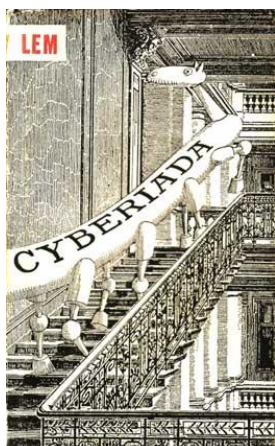
Lem Stanisław. Solaris

Warszawa: Wydawnictwo
Ministerstwa Obrony Narodowej,
1961, 199 s.

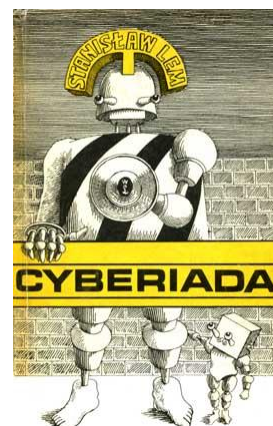
(...) Nie miałem nadziei. Ale żyło we mnie oczekiwanie, ostatnia rzecz, jaka mi po niej została. Jakich spełnień, drwin, jakich mąk jeszcze się spodziewałem? Nie wiedziałem nic, trwając w niewzruszonej wierze, że nie minął czas okrutnych cudów.

II

Wyprawa pierwsza A, czyli Elektrybałt Trurla

Lem Stanisław. Cyberiada. –
Kraków: Wydawnictwo Literackie,
1965, s.23-41.

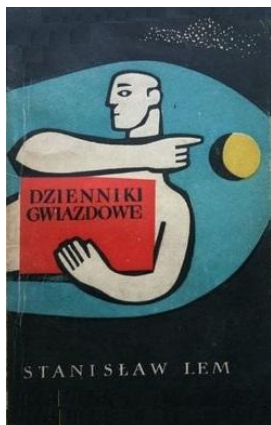
[Konstruktor Trurl zbudował Elektrybałta – maszynę, która pisała wiersze. Maszyna otrzymała zadanie:]

– Niech ułoży wiersz o cyberotyce! Żeby tam było najwyżej sześć linijek, a w nich o miłości i o zdradzie, o muzyce, o Murzynach, o wyższych sferach, o nieszczęściu, o kazirodztwie, do rymu i żeby wszystkie słowa były tylko na literę C!!

(...)

Cyprian cyberotoman, cynik, ceniąc czule
Czarnej córę cesarskiej cud ciemnego ciała,
Ciągłe cytrą czarował. Czerwieniała cała,
Cicha, co dzień czekała, cierpiała, czuwała...
...Cyprian ciotkę całuje, cisnąwszy czarnulę!!

III

Podróż czternasta

Lem Stanisław. Dzienniki gwiazdowe.
– Warszawa: Iskry, 1957, s.156-184.

(...) 23 VIII. Odebrałem raketę z warsztatów. Bardzo ładnie wygląda, tylko stery nie grają kolorystycznie z resztą. Przemalowałem sam na żółto. Dużo lepiej. Pożyczyłem od Tarantogi tom Encyklopedii kosmicznej na E i odpisałem artykuł o Enteropii. (...)

W artykule tym wszystko jest dla mnie jasne, z wyjątkiem wzmianek o sepulkach, transmie i strumie. Niestety, ostatni tom Encyklopedii, który się ukazał, kończy się na haśle „SOS GRZYBOWY”, więc o transmie ani o strumie nie ma nic. Poszedłem jednak do Tarantogi, żeby zajrzeć pod „SEPULKI”. Znalazłem krótką informację:

SEPULKI – odgrywający doniosłą rolę element cywilizacji Ardrytów (ob.) z planety Enteropii (ob.). Ob. SEPULKARIA.

Poszedłem za tą radą i przeczytałem:

SEPULKARIA – obiekty służące do sepulenia (ob.).

Poszukałem pod „Sepulenie”, było tam:

SEPULENIE – czynność Ardrytów (ob.) z planety Enteropii (ob.).
Ob. SEPULKI.

Krąg się zamknął, nie było już gdzie szukać. Nigdy w życiu nie zdradziłbym się z podobną ignorancją przed profesorem, a nikogo innego spytać nie mogę. Kości rzucone – postanowiłem jechać na Enteropię. Wyruszam za trzy dni. (...)

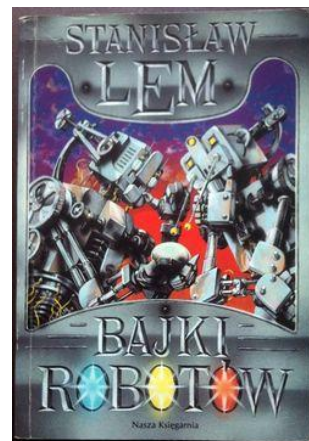
IV

Maszyna Trurla

Lem Stanisław. Bajki robotów. –
Kraków: Wydawnictwo Literackie,
1964, s.208-224.

Później – w zbiorze „Cyberiada”.

Konstruktor Trurl zbudował raz ośmiopiętrowa maszynę rozumną, którą, kiedy skończył najważniejszą pracę, pociągnął najpierw białym lakierem; potem narożniki pomalował liliowo, przypatrzył się z daleka i dorobił jeszcze mały deseń na froncie, a tam, gdzie można sobie było wyobrazić jej czoło, położył lekki pomarańczowy rzucik i, bardzo zadowolony z siebie, pogwizdując od niechcienia, niejako z czczego obowiązku rzucił sakramentalne pytanie: ile jest dwa razy dwa? (...)

V

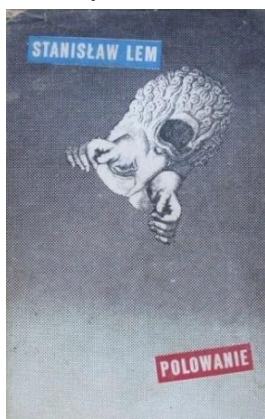
Lem Stanisław. Jak ocalał świat. –

Przekrój (Kraków), 1964, nr.984, s.7.

Później – w zbiorze „Bajki robotów”.

Konstruktor Trurl sporządził raz maszynę, która umiała robić wszystko na literę n. Kiedy była gotowa, na próbę kazał jej zrobić nici, potem nanizać je na naparstki, które też zrobiła, następnie wrzucić wszystkie do sporządzonej nory, otoczonej natryskami, nastawniami i naparami. Wykonała polecenie co do joty, ale ponieważ nie był jeszcze pewny jej działania, kolejno musiała zrobić nimby, nausznice, neutrony, nurty, nosy, nimfy i natrium. Tego ostatniego nie umiała, i Trurl, bardzo zmartwiony, kazał się jej tłumaczyć. (...)

VI

Polowanie

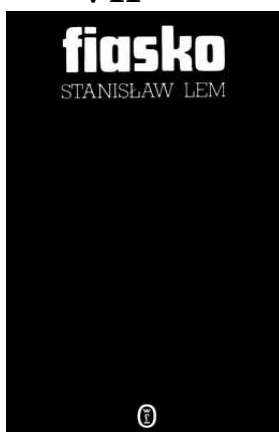
Lem Stanisław. Polowanie. –
Kraków: Wydawnictwo Literackie,
1965, s.13-54.

Później – w zbiorze
„Opowieści o pilocie Pirxie”.

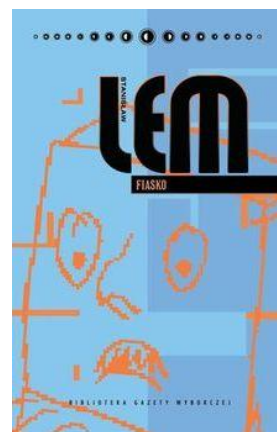
(...) Z niczym podobnym dotąd się nie spotkano, fachowa literatura nie notowała takich wypadków. Wszyscy uznali, że Pirx działał tak, jak musiał działać – ale to mu nie wystarczyło. Na długie lata został mu w pamięci obraz ułamkowych chwil, kiedy otarł się o śmierć i wyszedł cało po to, by nigdy nie poznać całej prawdy – i gorzka była świadomość, że w sposób tyleż podstępny, co nikczemny zabił, ciosem w plecy, swego zbawcę.

VII

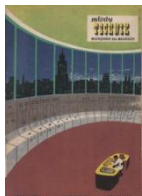
Lem Stanisław. Fiasco

Kraków: Wydawnictwo Literackie,
1987, 383 s.

(...) Zastygł z rękami podniesionymi do następnego ciosu, a niebo nad nim wypełnił straszliwy blask. „Hermes”, otwarłszy ogień do antenowych masztów poza kosmodromem, na wylot przebił chmury, deszcz w okamgnieniu znikł ulatniającym się białym wrzątkiem, weszło laserowe słońce, termiczny udar w szerokim zasięgu z mgieł i chmur odarł całe wyżynne zbocze, jak daleko spojrzeć pokryte rojowiskami nagich bezbronnych brodawek i kiedy niebosiężna pajęczynowa sieć razem z antenami łamiącymi się w płomieniach padła na niego, zrozumiał, że zobaczył Kwintan.

VIII

Lem Stanisław, Odpowiedzialność wyobraźni. –
Młody technik (Warszawa), 1955, nr 6.

Świat naszych czasów zmienia się tak szybko i bezustannie, że wszystko wydaje się w nim możliwe – w dobrym i w złym znaczeniu słowa. W złym, jako biedy, które człowiek sprowadza na siebie rozmyślnie lub niechcący. W dobrym, jako osiągalność każdego dokonania, które tylko może zostać pomyślane. Właśnie dlatego wyobraźnię naszych czasów cechują skrajne przeskoki od katastrofizmu do optymizmu. (...) Dla wyobraźni wykraczającej w przyszłość nie ma nic ważniejszego nad wykrycie tego, co NIEMOŻLIWE, tego więc, co się nie ziści nigdy. Właśnie bowiem poruszając się wzdłuż tak ustanowionej bariery, można dojść do rzeczy osiągalnych. (...) Wyobraźnia rozpoznaje niemożliwości działania widome w prawach Natury po to właśnie, aby wzdłuż ich przebiegu wytyczyć – najdalszy dla danej chwili historycznej – horyzont działań skutecznych.

IX

Lem Stanisław, Rozważanie sylwiczne XL. –
Odra (Wrocław), 1995, nr 2.

(...) Być może kiedyś komuś zechce się wyekstrahować z moich tekstów to dziwne zjawisko, polegające na multiprekursorstwie: ja na pewno nie będę tego zadania wykonywał, ponieważ zostałyby przemilczane, tak jak wszystkie jego poszczególne, rozsypane w moich tekstach człony. W Rosji parę lat temu ukazywał się małonakładowy, aperiodyczny druk „Tarantoga”, i było tam sporo uzasadnienia moich prognoz, ale pomieszane to było z efektami SF, i te wypadałoby odcedzić. Sam jednak wziąć się do owych cedzeń nie zamierzam: zaznaczę tylko, że dar, jakim opatrzyła mnie Natura, jest nieco irytujący, zbyt bowiem często w lekturze pism naukowych doznaję wrażenia zwanego „*le sentiment du déjà vu*”, które bywa co nieco denerwujące.

X

Inne fragmenty:

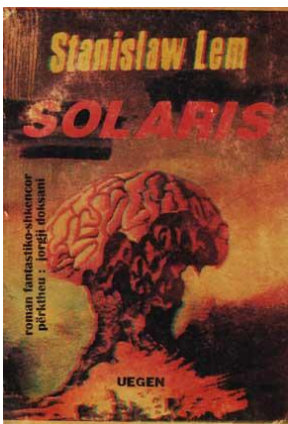
Język Baskski: początek z opowiadania *Podróż siódma* z tomu *Dzienniki gwiazdowe*.

Język Baszkirski: początek z opowiadania *Wielkie lanie* z tomu *Bajki robotów*.

Język Albański; Shqip; Albanian

Stanisław Lem ishte një shkrimtar polak i fantashkencës, filozof dhe satirik. Ai është ndoshta më i njohur si autori i romanit *Solaris*, e cila është bërë në një film artistik tri herë. Veprat e tij eksplorojnë tema filozofike; spekulime mbi teknologjinë, me natyrën e shërbimit të fshehtë, pamundësinë e komunikimit të ndërsjellë dhe mirëkuptimit, dëshpërim në lidhje me kufizimet e njeriut dhe vendi i njerëzimit në univers. Ata janë paraqitur ndonjëherë si fiction, por të tjerët janë në formën e eseve apo librave filozofike. Përkthimet e veprave të tij janë të vështira për shkak të pasazheve me fjalëformim të papërpunuar.

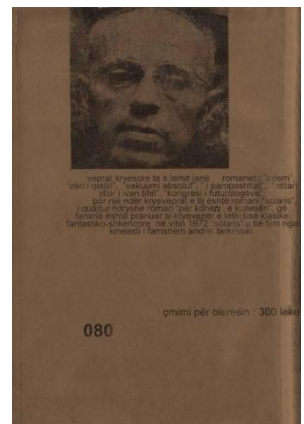
I

Lem Stanisllav. Solaris

Tirana: Uegen, 1996.

Përktheu: **Jorgji Doksani**

(...) Nuk ushqeja të tillë shpresë. Por brenda meje kishte zënë vend pritja, gjëja e fundit që më kishte mbetur prej saj. E ç'ishin vallë këto arritje? Tallje, tortura që prisja ende? Nuk e di. Por kisha një besim të patundur se nuk kishte ikur koha e çudirave mizore.

“Njeriu është nisur të zbudojë botë të tjera, qytetërime të tjera, pa njohur den në fund fshehtësitë, qoshet e errëta, pusët e veta, pa hapur dyert, që fshehin këtë errësi” (*Solaris*).

“Ne as që duam ta pushtojmë kozmosin, duam vetëm ta zgjerojmë tokën deri në kufijtë e tij” (*Solaris*).

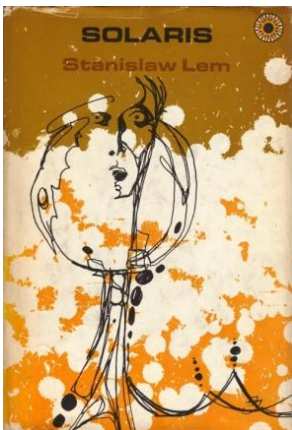
“Ajo që të ka ndodhur është padyshim diçka e tmerrshme, por edhe më e tmerrshme ajo... që nuk ndodhi. Kurrë” (*Solaris*).

“Njeriu gjithmonë krijon hipoteza, madje, edhe kur është shumë i kujdesshëm, por edhe atëherë kur një gjë e tillë nuk i shkon fare në mendje” (*Solaris*).

Język Angielski; English

Stanisław Lem – Polish writer, philosopher, futurologist, satirist and literary critic. In his work – literary and philosophical – there are three main topics on which he worked all his life: Space, Life and Reason, their Ascent and Evolution. Fiction is in his work often an illustration for theoretical and scientific considerations. Lem dealt with contemporary novel, science fiction, grotesque fantasy, apocrypha in the style of reviews and introductions to “unwritten books”, literary and philosophical monographs, various essays – mainly on literary, scientific and popular science subjects and with a variety of pieces – mainly about literary and political issues. Lem has created real masterpieces in all kinds of his works. His literary activity is characterized by creative impetus, erudition, entertaining the reader with incomparable fantasy and an extraordinary sense of humour, depth of thought, and certainly, present in all this, but not intrusive, didacticism. His most famous works are the novels “Solaris” and “The Invincible”, collections of stories “The Star Diaries” and “The Cyberiad” as well as philosophical and futurological monographs “Summa Technologiae” and “Fantastics and Futurology.” He is the most frequently translated Polish writer.

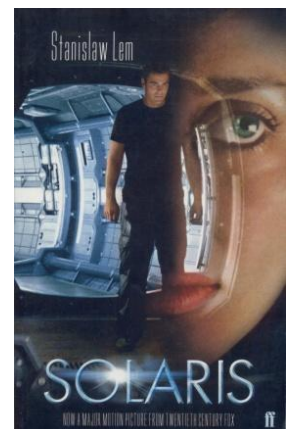
I

1) **Lem Stanisław. Solaris**

New York: Walker and Co., 1970.

Translated from the French by
Joanna Kilmartin and Steve Cox

(...) I hoped for nothing. And yet I lived in expectation. Since she had gone, that was all that remained. I did not know what achievements, what mockery, even what tortures still awaited me. I knew nothing, and I persisted in the faith that the time of cruel miracles was not past.

“We are only seeking Man. We have no need of other worlds. We need mirrors. We don't know what to do with other worlds” (*Solaris*).

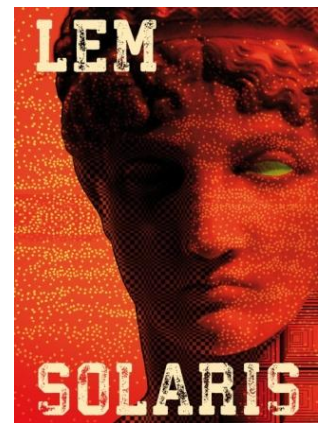
“Everything is explicable in the terms of the behavior of a small” (*Solaris*).

2) Lem Stanislaw. Solaris

New York: Premier Digital Publishing, 2011 (e-book).

Translated by **Bill Johnston**

(...) I had no hope. Yet expectation lived on in me, the last thing she had left behind. What further consummations, mockeries, torments did I still anticipate? I had no idea, as I abided in the unshaken belief that time of cruel wonders was not yet over.

“Human beings set out to encounter other worlds, other civilizations, without having fully gotten to know their own hidden recesses, their blind alleys, wellshafts, dark barricaded doors” (*Solaris*).

“We’re not trying to conquer the universe; all we want is to expand Earth to its limits” (*Solaris*).

“What happened may have been terrible, but the most terrible thing is what... didn’t happen. Ever” (*Solaris*).

“The fate of a single man can be rich with significance, that of a few hundred less so, but the history of thousands and millions of men does not mean anything at all, in any adequate sense of the word” (*Solaris*).

“All religions are riddled with the kind of inner astigmatism that, expressed in logical terms, amounts to self-contradiction” (*Golem XIV*).

“The point at which the technical data of a process transform into the ethical can never be determined in a nonarbitrary way” (*Golem XIV*).

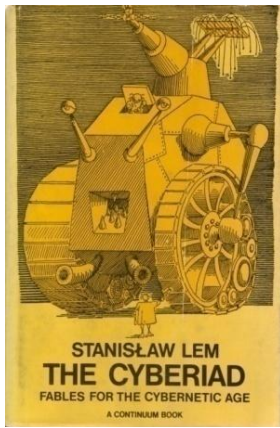
“Ignorance about ignorance accompanies cognition at all times” (*Golem XIV*).

“Evolution is a lazy blunderer and an obstinate plagiarist until it gets itself into hot water” (*Golem XIV*).

“Once we allow the logical reconstruction of something (a being, a theodicy, and the like) to have internal self contradiction, it obviously becomes possible to prove absolutely anything, whatever one pleases” (*A Perfect Vacuum*).

“Knowledge is irreversible; one cannot go back into the darkness of sweet ignorance” (*His Master's Voice*).

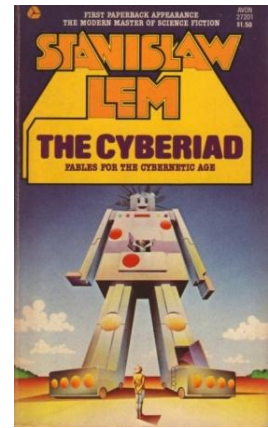
II

1) The First Sally (A), or Trurl's Electronic Bard

Lem Stanislaw. The Cyberiad. – New York: The Seabury Press, 1974, p.43-57.

Translator **Michael Kandel**

[Trurl the constructor built a machine that wrote poetry. Machine received a task:]

“Have it compose a poem – a poem about a haircut! But lofty, noble, tragic, timeless, full of love, treachery, retribution, quiet heroism in the face of certain doom! Six lines, cleverly rhymed, and every word beginning with the letter s!!”

(...)

Seduced, shaggy Samson snored.
She scissored short. Sorely shorn,
Soon shackled slave, Samson sighed,
Silently scheming,
Sightlessly seeking
Some savage, spectacular suicide.

“He who has had, has been, but he who hasn't been, has been had” (*The Cyberiad*).

“There are two wisdoms: the first inclines to action, the second to inaction” (*The Cyberiad*).

“He who must be what he is, may curse his fate, but cannot change it; on the other hand, he who can transform himself has no one in the world but himself to blame for his failings, no one but himself to hold responsible for his dissatisfaction” (*The Cyberiad*).

“Faith is, at one and the same time, absolutely necessary and altogether impossible” (*The Star Diaries*).

“A dream will always triumph over reality, once it is given a chance” (*The Futurological Congress*).

“If man had more of a sense of humor, things might have turned out differently” (*Solaris*).

2) Translator **Joedy Jean McLoghlin**, 2000, USA

[“Let compose a poem regarding cybererotic! Let be there no more than six lines containing love and treachery, music, Negroes, high society, misfortunes, and incest – all in rhyme, and let all words start only with the letter c”]

(...)

Caffre craved comely courtisan.

Coy creature carelessly charmed caffre creating churning
covetousness clan.

Caffre consumed charm completely! Charming creature
circumvented, crying:

“Citizen! Commence comeuppance!” Coquette cackled
confusedly cockeyeing.

“Callous cycle!” condemned caffre, “caustic cheap
charmer cosmopolitain”!

“A robot that can match man mentally and not be capable of lying or cheating is a fantasy” (*Tales of Pírx the Pilot*).

“From strawberries under torture one may extract all sorts of things” (*The Cyberiad*).

“Science explains the world, but only Art can reconcile us to it” (*Mortal Engines*).

“Humankind may eventually change its outlook on life but it can never obliterate the elemental drives within itself by so much as an act of will” (*Golem XIV*).

“Not only does God play dice with the world – He does not let us see what He has rolled” (*Golem XIV*).

“Human culture is a most extraordinary tool in that it constitutes a discovery which, in order to be effective, must be hidden from its own creators” (*Golem XIV*).

“Physics, my friend, is a narrow path drawn across a gulf that the human imagination cannot grasp. It is a set of answers to certain questions that we put to the world, and the world supplies the answers on the condition that we will not then ask it other questions, questions shouted out by common sense” (*Fiasco*).

“Clarity of thought is a shining point in a vast expanse of unrelieved darkness” (*His Master's Voice*).

“Genius is not so much a light as it is a constant awareness of the surrounding gloom” (*His Master's Voice*).

“Genius is like a suit in bridge that almost never comes up trumps” (*Golem XIV*).

3) Translator **Antonia Lloyd-Jones**, 2019, United Kingdom

[Engineer Trurl has constructed the Electribalt – a machine that writes poetry. It is given the following task:]

“Have it write a cyber love poem! Not more than six lines, about love and betrayal, about music, colouredpeople, the upper classes, unhappiness, incest, with rhymes, and only using words that start with the letter C!!”

(...)

Cynical cyber-Casanova Carlo carnally craved Chloë,
Caesar’s chaste, curvaceous, coffee-coloured child;
Catching Carlo’s canoodling cello chords, Chloë cringed coyly,
Consecutively crimson, cold, compliant, chilled.
Curtly, contrary Carlo chucked Chloë! Caught caressing
Caesar’s cousin, Countess Clarissa – copper-chip cad!

“The philosopher’s blunders are more amusing than the idiot’s” (*Golem XIV*).

“Science does not concern itself with those properties of existence to which ridiculousness belongs” (*Mortal Engines*).

“A world compelled to good alone is as much a shrine to compulsion as a world compelled to evil only” (*The Star Diaries*).

“Good books tell the truth, even when they're about things that never have been and never will be. They're truthful in a different way” (*Tales of Pirx the Pilot*).

“For moral reasons I am an atheist – for moral reasons. I am of the opinion that you would recognize a creator by his creation, and the world appears to me to be put together in such a painful way that I prefer to believe that it was not created by anyone than to think that somebody created this intentionally” (1984, Interview).

“War is the worst way of gathering knowledge about a foreign culture” (*Eden*).

“Man's quest for knowledge is an expanding series whose limit is infinity, but philosophy seeks to attain that limit at one blow, by a short circuit providing the certainty of complete and inalterable truth” (*His Master's Voice*).

“A man who for an entire week does nothing but hit himself over the head has little reason to be proud” (*The Star Diaries*).

“Yes, it’s comforting to know, when you think about it, that only man can be a bastard” (*The Star Diaries*).

“Do we need to travel everywhere bringing destructive power on our ships, so as to smash anything that runs counter to our understanding?” (*The Invincible*).

4) Translator **Danuta Borchardt**, 2019, USA

Cyborg, cynic caring confessed
Classy coal-black cutie caressed
Cymbals cum clarinets chimed,
Cutie crimsoned, circadianly cried,
‘Cause Cyprian cynic cum cousin cavorted
Colossal charming cyber-concocted!

“One can accomplish something only so long as one cannot accomplish everything. Otherwise it's best to sit back and watch” (*The Cyberiad*).

“Each civilization may choose one of two roads to travel, that is, either fret itself to death, or pet itself to death” (*The Cyberiad*).

“You climb to reach the summit, but once there, discover that all roads lead down” (*The Cyberiad*).

“The number of one's possible fantasies is inversely proportional to the amount of one's liquid assets” (*Peace on Earth*).

“Poetry takes a stand about two worlds: the one we can see and the one we have lived through” (*Hospital of the Transfiguration*).

“A human being, appearances to the contrary, doesn't create his own purposes. These are imposed by the time he's born into” (*Solaris*).

“Fewer are the ways of helping people than of harming them; it is the nature of things, not a consequence of the statistical method” (*One Human Minute*).

“Our world does not stand halfway between heaven and hell; it seems much closer to hell” (*His Master's Voice*).

Lem's Law: “No one reads; if someone does read, he doesn't understand; if he understands, he immediately forgets” (*One Human Minute*).

“Mathematics sleeps in every utterance, and can only be discovered, never invented” (*His Master's Voice*).

“An artist is not the one who experiences the world in his own way and expresses it as he knows how, but the one who at the same time imposes his vision on others” (*Summa technologiae*).

Donda's Law: “What a small computer can do with a big program, a big computer can do it with a small program. Hence the logical conclusion than an infinitely big program can run alone, i.e. without the help of any computer” (*Professor A.Donda*).

5) Cyprian Cyberseducer.

Translator **Danuta E. Kosk-Kosicka**, 2019, USA

[Trurl, the constructor, has built Elektrybałt, a machine that could write poems. The machine was given an assignment:]

“Compose a poem about cyberseduction! No more than six lines; in those about love and betrayal, music, blacks, high society, misfortune, incest; cleverly rhyming, and each word beginning with the letter C!!”

(...)

Cyprian cyberseducer, cajoles cynically, cleverly
Countess Charlene’s charming carbon-color cheeks.

Continues cittern caresses, chivalry. Calmless Charlene
constantly camouflages consenting, cravings...

... Calamity comes: Cyprian’s cheating – changes course,
caresses closest cousin’s captivating calves. Catastrophe!

“I noticed that he had a new secretary as good-looking as if she didn't even know how to type” (*Inspection at the Scene of the Crime*).

“Each of us is aware he's a material being, subject to the laws of physiology and physics, and that the strength of all our emotions combined cannot counteract those laws. It can only hate them” (*Solaris*).

“We are the cause of our own sufferings” (*Solaris*).

“To express a thought, you first have to limit it, and that means kill it” (*Hospital of the Transfiguration*).

“Anyone who wants peace, quiet, and comfort will find it in the drave, but not in this life” (*Hospital of the Transfiguration*).

“But what is ultimate truth? It's the end of the road, where there is no more mystery, no more hope. And no more questions to ask, since all the answers have been given. But there is no such place” (*Fiasco*).

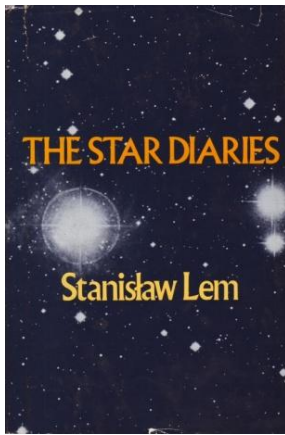
“The Universe is a labyrinth made of labyrinths” (*Fiasco*).

“Evolution is, as an engineer, an opportunist, not a perfectionist” (*His Master's Voice*).

“We have named all the stars and all the planets, even though they might already have had names of their own. What a nerve!” (*Solaris*).

“That which mathematically has an extremely low probability also has this characteristic: that it may nevertheless sometimes happen” (*Fiasco*).

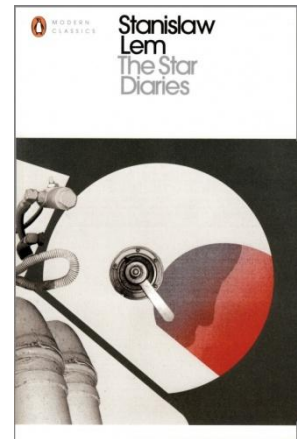
III

The Fourteenth Voyage

Lem Stanisław. The Star Diaries.—
New York: The Seabury Press,
1976, p.102-124.

Translator **Michael Kandel**

(...) Got the rocket from the repair shop. It looks beautiful, except that the rudders clash. I repainted them myself, yellow. Worlds better. Borrowed volume E of the Cosmic Encyclopedia from Tarantoga and copied down the entry on Enteropia. (...)

Most of the entry is clear to me, except for the references to scrupts, trasm and whackers. Unfortunately the last volume of the Encyclopedia published so far ends on “SUCCOTASH”, which means there’s nothing about trasm or whacker. However I did go to Tarantoga’s to look up “Scrupts”. All I found was:

SCRUPTS – a feature of the civilization of the (see) Ardriles, of the planet (see) Enteropia, plays a significant role in their cultural life. See SCRUPTURE.

I followed this advice and read:

SCRUPTURE – the act of scrulpturing, the state of being scrulptured, the product of (see) scruction.

I looked under “Scruption”, which said:

SCRUPTION – an activity or condition of the (see) Ardriles, of the planet (see) Enteropia. See SCRUPTS.

The circle had closed, there was nowhere else to look. Well, I'd sooner die than admit to such ignorance in front of the Professor, and there's no one but him I can turn to. Anyway, die is cast – I've decided to go to Enteropia. I take off in three days. (...)

“A writer should not run around with a mirror for his countrymen; he should tell his society and his times things no one ever thought before” (*Thus Spoke Lem*).

“These views were voiced by the school of 'optessimists', i.e. philosophers who derived optimism for the future from a pessimistic appraisal of the present” (*The Star Diaries*).

“I don't think anything can behave as unintelligently as intelligence” (*Fiasco*).

Język Arabski; العربية; Arabic

ستانسلاف ليم هو كاتب وفيلسوف وعالم مستقبل وساخر وناقد بولندي. تضمنت أعماله الأدبية والفلسفية ثلاثة مواضيع رئيسية، عمل عليها طوال حياته، وهي: الفضاء والحياة والعقل، و نشأتها وارتقاءها، إلى ذلك، غالبا ما كانت ألفاظه الرشيقة صورة لأفكاره النظرية. خلق ليم روائع حقيقية في مختلف أنواع أعماله. أشهر أعمال ليم في العالم، هما روايتان: "سولاريس" و "لا يُقهر" ومجموعتان من القصص القصيرة: "كيبيريغادا" و "يوميات نجومية" والدراستان الفلسفتان - المستقبليتان: "مجموع التكنولوجيا" و "الخيال العلمي وعلم المستقبل". ستانسلاف ليم هو أكثر من تُرجم له إلى اللغات الأخرى بين كتاب بولندا.

[ترجمة: سفيتلانا سيلفانوفيتش (Svetlana Silvanovich)]

I

ستانسلاف ليم. سولاريس.
سورية - دمشق.
دار الحماد للنشر والتوزيع.
الطبعة الثانية، 1999
ترجمة: محمد بدر خان
(Muhammad Badr Khan)

(...)

هل لدي أمل في عودتها ؟ كلا. كان آخر ما تبقى لي منها هو الانتظار الذي يعيش في داخلي .
ما الذي كنت أنتظره ؟ شيء من السخرية وشيء من العذاب . لا أعرف . لكنني امنت بشدة أن
زمن العجائب المرعبة لم يول بعد .

أنا إنسان خرج ليتعرف على عوالم أخرى ، على حضارات أخرى ، دون أن يدرك تماماً
مخابئه الداخلية ، دون أن يدرك أزقته واباره وحواجزه وأبوابه القائمة . (سولاريس)

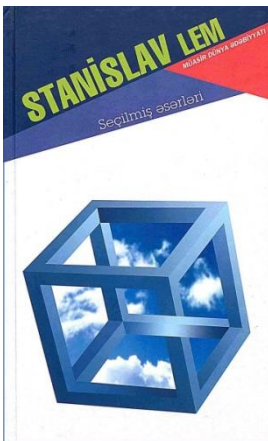
والحق أننا لانريد احتلال الفضاء بل نسعى لتوسيع الأرض ! (سولاريس)

ربما كان ما حدث رهيباً ، لكن الأرهب مالم يحدث بعد أبداً . (سولاريس)

Język Azerbejdżański; Azərbaycan dili; Azerbaijani

Stanislaw Lem – polyak yazıçısı, satirik, filosof, fantast və futuroloqdur. Virtual reallığın, süni intellektin yaradılmasını qabaqcadan xəbər verdiyi, həmçinin süni dünyaların və bu kimi başqa şeylərin yaradılması ilə insanın avtotəkamül ideyasını inkişaf etdirdiyi “Texnologiyanın yekunu” fundamental əsərin müəllifidir. Bu yazığının yaradıcılığında oxucunu heyretə salan ən üstün cəhət onun tamlığı və çoxcəhətliliyi, çoxşaxəliliyi ustalıqla uyğunlaşdırma bilməsidir: II Dünya müharibəsinin faciəvi hadisələri haqqında realistik trilogiyalar, uşaqlığı barədə avtobioqrafik kitablar, ciddi elmi fantastika, ulduzlarda gəzişən uydurma kosmik macəraları, robotların nağılları, olmayan kitablar haqqında rəylər, elmi əsərlər, ədəbiyyatşünaslıq monoqrafiyaları. Lem təkcə istedadlı yazıçı yox, həm də hər şeyi bilmək, öyrənmək istəyən alim, əsl mütəfəkkir idi.

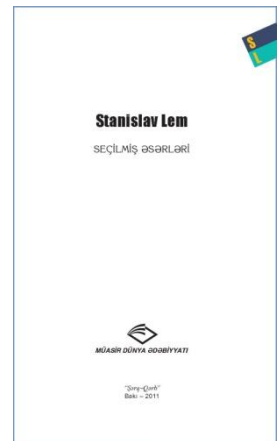
I

Solyaris

Lem Stanislaw. Seçilmiş əsərləri.–
Bakı: Şərq-Qərb, 2011, s.13-192.

Tərcümə **Aslan Quliyev**

(...) Mənim ümidim yox idi. Amma məndə bir gözləmə hissi yaşayırdı: ondan mənə qalan yeganə şey bu idi. Mən hələ də hansı yaranışları, təhqirləri, hansı əzabları gözləyirdim? Bilmirəm. Amma dəhşətli möcüzələr vaxtının hələ keçmədiyinə qəti inanırdım.

“Qaranlıq qapılarla barrikada qurmuş, öz şəxsi gizlinlərini, künc-bucaqlarını, dərinliklərini axıra qədər dərk eləməyən insan başqa dünyaları, başqa sivilizasiyaları öyrənməyə göndərilir” (*Solyaris*).

“Biz heç də kosmosu fəth eləmək istəmirik, sadəcə, Yeri onun sərhədlərinə qədər genişləndirmək istəyirik” (*Solyaris*).

“O baş verən hadisə, yəqin, dəhşətli olub, amma ən dəhşətlisi hələ... baş verməyib. Heç vaxt” (*Solyaris*).

“İnsan xoşbəxt olduğunu yalnız xoşbəxt olduğu anlar keçəndən sonra başa düşür. İnsan dəyişərək yaşayr” (*Təyinatını dəyişən xəstəxana*).

Język Baskski; Euskara; Basque

Stanislaw Lem – Poloniar idazlea izan zen. *Solaris* da bere lanik ezagunena, baina beste hainbat eleberri eta ipuin idatzi zituen: *Fiasko*, *Ziberiada*, *Summa technologiae*. Zientzia fikzioaren idazle garrantzitsuenetakotzat jotzen da, eta bera izan da ingelesez idatzi gabe generoaren barruan nazioarteko ospea lortu duen bakarrenetakoa. Bere lanetan osagai zientifikoaz haratagoko arazo, kezka eta gogoetak izan zituen idazgai, filosofiaz blaituz bere narrazioak. Askok aipatzen dute Lem idazle poloniarrari ez ziotela Literaturako Nobel saria eman zientzia-fikzioa lantzen zuelako, baina, zalantzarik gabe, merezi zuela saria. Lem ezagutzen dutenek ez dute zalantzan jartzen haren idatzien kalitate aparta.

X

Denboraren Korapiloak

Lem Stanislaw. Izarretako Bitakora

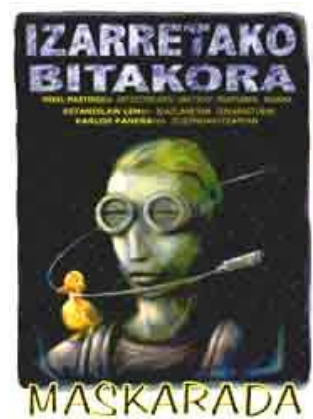
Zuzendaria: Karlos Panera

Aktorea: Mikel Martinez

Bilbao: Antzerkia *Maskarada*, 1998.

Euskarazko testua:

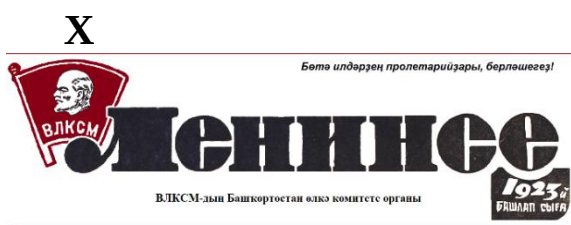
Jose Ramon Urrutxua

(...) Trajea jantzi eta kanpora joan nintzen, ea direkzio-sistema konpontzeko modurik ba ote zen. Laster konturatu nintzen ordezeko lema jarri eta torniloak estutzeko, beste norbaiten laguntza beharko nuela. Kohetea diseinatu zutenak ez ziren oso abilak antza, ez baitziren jabetu, batek tornilu buruari eutsi behar ziola giltzaz, besteak tuerka estutu ahal izateko. Hala ere, behin eta berriro ahalegindu nintzen, harik eta deskuido batean, giltza inglesak eskuetatik ihes egin eta espazio kosmikoan galdu zen arte. Desesperatzekoa zen benetan! Handik gutxira, giltza bueltatu egin zen itzulinguruka, untziaren satellite bihurturik, baina ez zen hurbiltzen harrapatzeko beste. Urduritasuna kontrolu nahian afari eder bat egitea pentsatu nuen. "Lasai, Tichy, sosegatu hadi. Sosegatu!". Neukan txuletarik ederrena aukeratu nuen eta mahaia prestatzen ari nintzela, pila atomikoak dena kixkali zidan. Amorraren amorruez, txuleta errea kanpora bota nuen baina, jakina, untzitik urrundu beharrean, jiraka hasi zen inguruan. Horrela baneukan bigarren satellite artifiziaia. Hortik aurrera, untziko pantailatik begiratzen nuen bakoitzean, hor ikusten nituen biak dantzan eta hamaika minutu eta 4 segundurik behin, txuleta erreak giltza inglesaren eklipse bat eragiten zuen. (...)

Станислав Лем – поляк языусыһы, философ, футуролог, сатирик һәм критик. Уның әзәби һәм фәлсәфәүи ижадында өс төп тема – Йыһан, Тормош һәм Акыл күрһәтелә. Уларҙың Барлыкка килеүе һәм Эволюцияны ентекле өйрәнөп, камиллаштырыуға өлгәшкән. Өстәүенә, беллетристика йыш кына уның теоретик уйланыуҙарына иллюстрация булып тора. Лем үҙенең бар төр әсәрҙәрендә лә ысын шедеврҙар ижад итеүгә өлгәшкән. Уның әзәби эшмәкәрлегенә ижади киң колас, эрудиция, фекер тәрәнлегә һәм әлбиттә, барыһына өстәп өгөт-нәсихәтләр булыуы хас. Лемдың “Солярис” һәм “Еңелгәһез” романдары, “Йондозло көндәлектәр” һәм “Кибериада” исемле хикәйәләр йыйынтыктары, “Технология суммаһы”, “Фантастика һәм футурология” фәлсәфәүи-футурологик монографиялары донъяла киң билдәлә. Лем әсәрҙәре башка телдәргә иң күп тәржемә ителеүсә поляк языусыһы ул.

[Тәржемәсә: Мостафина Диана Ризуан кызы (Diana Mustafina)]

Станислав Лем, Трурл бүләге:
«Роботтар әкиәттәре» китабынан. –
Ленинсе (Өфө), 1965, №80, б.4.

Кемдер конструктор Клапауций йәшәгән йорттоң ишеген какты. Конструктор ишек асты ла башын тығып караны һәм дүрт кыска аяклы йыуан машинаны күрҙе.

– Кем һин һәм нимә кәрәк һиңә? – тип һораны ул.

– Мин Теләктәзе Үтәй Торған Машина, мине һинең яҡын душың һәм бөйөк коллегаң Трурл һиңә бүләк итеп ебәрҙе.

– Бүләк итеп? – тип аптырап калды Клапауций. Ул Трурлға катмарлы ғына мөнәсәбәттә ине, бынан тыш Машина Трурлды «уның бөйөк коллегаһы» тип атауы бигерәк тә окшаманы.

– Йә, ярай! – тип карар итте ул, бер аз уйланып торғандан һуң. – Әйҙә өйгә ин.

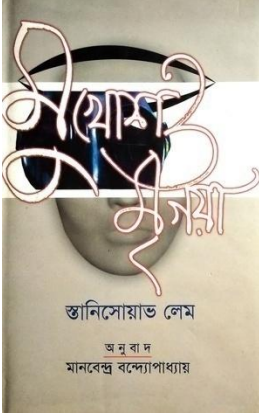
Ул Машинаға мейес янындағы мөйөшкә басырға бойорҙо, шунан, иғтибар итмәгән кеше булып, үҙенең бүленгән эшенә тотондо. Конструктор өсаяклы машина төзөй ине. Машина әзер ине инде, тик уны шымартып ялтыратаһы ғына калған. Клапауций бына ошо эш менән мәшғүл булды. Бер ни кәҙәр ваҡыттан һуң Теләктәзе Үтәй Торған Машина былай тине:

– Минең бында икәнлегемдә хәтерегезгә төшөрәм. (...)

Język Bengalski; বাংলা; Bengali

স্ট্যানিসলভ লেম – বিজ্ঞান কথাসাহিত্য, দর্শন, এবং বিদ্রূপের একজন পোলিশ লেখক এবং একজন প্রশিক্ষিত চিকিৎসক। সাল পর্যন্ত, তিনি বিজ্ঞান কথাসাহিত্য এবং দার্শনিক / ভবিষ্যদ্বাণী উভয় বই প্রকাশিত। তিনি 1961 সালের উপন্যাস সোলারিসের লেখক হিসাবে পরিচিত, যা তিনবার ফিচার ফিল্মে পরিণত হয়েছে। প্রযুক্তির ফটকা, বুদ্ধিমত্তা প্রকৃতি, যোগাযোগের অভাব এবং পরক বুদ্ধিমত্তা বোঝা, মানুষের সীমাবদ্ধতা সম্পর্কে হতাশা, এবং মহাবিশ্বের মানবতার স্থান মাধ্যমে লেম এর কাজগুলি দার্শনিক থিমগুলি আবিষ্কার করে। তারা কখনও কখনও কথাসাহিত্য হিসাবে উপস্থাপন করা হয়, কিন্তু অন্যদের রচনা বা দার্শনিক বই আকারে হয়। তার রচনাগুলি অনুবাদ করা অত্যন্ত কঠিন শব্দ গঠন, নির্বোধ শব্দশৈলী, পরকীয় বা রোবোটিক কবিতা, এবং সহ প্যাসেজের কারণে কঠিন।

VI

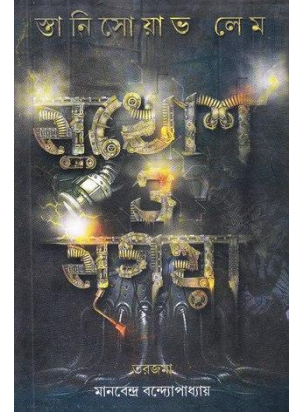

মৃগয়া

লেম স্তানিসোয়াভ. মুখোশ ও মৃগয়া

কলকাতা: প্রতিফলন পাবলিকেশনস, 1985,
পৃষ্ঠা 14-65.

অনুবাদ: **মানবেন্দ্র বন্দ্যোপাধ্যায়**
(Mānabendra Bandyopādhyāy)

(...) আগে কখনোই এমনতর কিছু ঘটেনি: নির্মাতাদের বিবরণও এ-রকম কোনো ঘটনার উল্লেখ করেনি। সবাই শুধু বললে যে যা করা উচিত ছিলো পির্ক্ষ শুধু তা-ই করেছে – কিন্তু, পির্ক্ষ, তার মনেই কোনে সর্বোষ নেই। এককোটাও না। পরে অনেক বছর পরস্তু তার স্মৃতির মধ্যে আঁকা রয়েছে গেলো ছোট্ট সেই দৃশ্যটা যেখানে মৃত্যুর সঙ্গে গা খেঁষাখেমি ক'রেও সে ফিরে এসেছিলো, অক্ষত, অনাহত, অটুট; অথচ কোনোদিনও জানতে পারবে না সম্পূর্ণ সত্য কী ছিলো – আর তিক্ত বিতিক্ত রয়েছে গেলো এই জ্ঞান যে নিকৃষ্টের "মতো, নরাধমের মতো, নবশংসের মতো পেছন থেকে ছুরি বসিয়ে দিয়েই সে কিনা হত্যা করেছে তার প্রাণদাতাকে।

তবে গণিত-বীজগণিত ছাড়াও রোবোট নিশ্চায় মাথায় একটা-কোনো স্বস্তা প্রসূত ধারণা কাজ করে। (মৃগয়া)

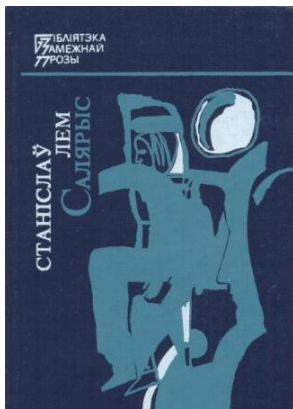
সব বুদ্ধিমান প্রাণীই কৌতুহলী – আর কৌতুহল কাউকে উশকে তোলে তখনই যখন কোলো হবোধ্য ঘটনা ঘটে। (মৃগয়া)

ক্ষিপ্পপায়ে আমরা স'রে গেলুম ভিনাসমৃতির কাছ থেকে, কারণ যে-রকম সোংসায়ে সে তার মোহিনী মায়া খুলেখুলে দেখাচ্ছে আমাদের প্রথম প্রেমের স্বর্গীয় অনুভূতির সঙ্গে তা মোটেই মানায় না, যতই কেননা তাতে সুখের লানভুক রঙিন সব উল্লেখ থাকুক। (মুখোশ)

Jezyk Białoruski; Беларуская мова; Belarusian

Станіслаў Лем – польскі пісьменнік, філосаф, футуролаг, сатырык, крытык. У яго творчасці – літарацкай і філасофскай – было тры асноўныя тэмы, распрацаваныя на працягу ўсяго жыцця: Космас, Жыццё і Розум, іх Узнікненне і Эвалюцыя, пры гэтым белетрыстыка часта з'яўлялася ілюстрацыяй тэарэтычных разважанняў. Яго самыя вядомыя творы – раманы «Салярыс» і «Непераможны», зборнікі апавяданняў «Зорныя дзённікі» і «Кіберыяда», філасофска-футуралагічныя манаграфіі «Сума тэхналогіі» і «Фантастыка і футуралогія». Ён з'яўляецца найбольш часта перакладаным польскім пісьменнікам.

I

Лем Станіслаў. Салярыс

Мінск: Мастацкая літаратура, 1994,
216 с.

Перакладчык **Максім Валошка**
(Maksim Valoshka)

(...) У мяне не было надзеі. Але я жыў чаканнем, гэта было апошняе, што засталася ад яе. Якія здзяйсненні, кпіны, якія пакуты яшчэ чакалі мяне? Я нічога не ведаў, але па-ранейшаму верыў, што не мінуў яшчэ час нязвыкла суровых цудаў.

[(...) U mianie nie było nadziei. Ale ja żył čakaniem, heta było apošniaje, što zastałosia ad jaje. Jakija zdziajsnienni, kpiny, jakija pakuty jašče čakali mianie? Ja ničoha nie viedaŭ, ale pa-raniejšamu vieryŭ, što nie minuŭ jašče čas niazvykła surovych cudaŭ.]

«Чалавек рушыў насустрач іншым сусветам, новым цывілізацыям, не спазнаўшы дарэшты сваёй душы: яе завулкаў, тупікоў, бяздонных калодзежаў, забарыкадаваных цёмных дзвярэй» (*Салярыс*).

«Мы зусім не хочам заваёўваць космас, мы хочам проста пашырыць да яго абсягаў Зямлю» (*Салярыс*).

«Толькі жыццё надае свету сэнс» (*Астранаўты*).

II

1) Станіслаў Лем.

Падарожжа першае А, або Электрабалт Трурля

Перакладчык **Віктар Язневіч** (Wiktor Jaźniewicz), 2005, Беларусь

[Канструктар Трурль пабудаваў Электрабалта – машыну, якая складала вершы. Машына атрымала заданне:]

– Няхай складзе верш пра кібэротыку! Хай там будзе не больш за шэсць радкоў, а ў іх пра каханне і здраду, пра музыку, пра неграў, пра вышэйшыя сферы, пра няшчасце, пра кровазмяшальніцтва, да таго ж у рыфму і каб усе словы былі толькі на літару К!

(...)

Кібэратаман Кіпрыян, камерцыянт каварны,
Кальцом круціўся каля кесараўнінай карэты.
Кожнадзённа кветкі, кавярні, кенійчыкаў канцэрты,
Каштоўныя каменні. Красотка-кабета кіпуча кахае...
... Кіпрыян каля карчмы кузыну калысае!

2) Перакладчык **Мікола Кандратаў** (Mikola Kandratav), 2011, Беларусь

(...)

Кіпруня, кібэратаман, калісь кадрыў красуню кафраў:
Крамольна кветкамі крыліў, кахання клянчыў красамоўна.
Калі кіфараю крануў, калені крамяныя кратаў.
Кунеж, клянися, кон клянi! Кліч, каралева, Казанову!..
... Калыша Кіпрыян кузін, кныр, крывадушны камбінатар!!

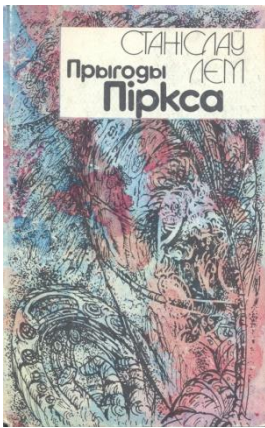
«Паэт – гэта той, хто ўмее прыгожа быць няшчасным» (*Шпіталь Перамянення*).

«Навука займаецца толькі тым, як адбываецца штосьці, а не тым, чаму адбываецца» (*Салярыс*).

«Тое, што адбылося, можа быць страшным, але страшней за ўсё тое, што... не адбывалася. Ніколі» (*Салярыс*).

Закон Доньды: «Тое, што маленькі кампутар можа з вялікай праграмай, таксама можа вялікі кампутар з маленькай праграмай; адсюль лагічнае заключэнне, што праграма бясконца вялікая можа выконвацца сама, г.зн. без якога-небудзь кампутара» (*Прафесар А.Доньда*).

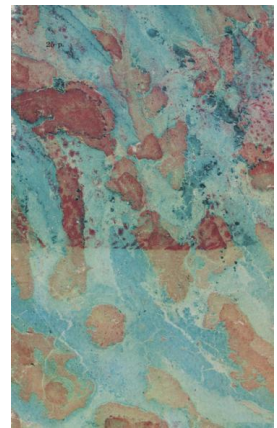
VI

Паляванне

Лем Станіслаў. Пригоды Піркса.–
Мінск: Мастацкая літаратура, 1992,
с.204-241.

Перакладчык **Максім Валошка**
(Maksim Valoshka)

(...) Нічога падобнага яны дагэтуль не сустракалі, адсутнічалі падобныя выпадкі і ў спецыяльнай літаратуры. Усе прызнавалі, што Піркс дзейнічаў так, як павінен быў дзейнічаць, – аднак яго гэта не задавальняла. На доўгія гады ў яго захаваліся ўспаміны пра тыя долі секунды, калі ён дакрануўся да смерці, але ўсё-такі ацалеў, застаўся жыць, каб ніколі не даведацца ўсёй праўды. І горкім, як дакор сумлення, было для яго разуменне, што ўдарам у спіну, такім жа нікчэмным, як і вераломным, ён забіў свайго збавіцеля.

«Добрыя кніжкі заўсёды праўдзівыя, нават калі яны апавядаюць пра рэчы, якіх ніколі не было і не будзе. Яны праўдзівыя ў іншым сэнсе» (*Пригоды Піркса*).

«Чалавечнасць з'яўляецца толькі сумай нашых дэфектаў, нашых недасканаласцей, нашых хібаў, з'яўляецца тым, чым мы хочам быць і чым быць не можам, не здольныя, не ўмеем, гэта значыць проста дзірка паміж ідэалам і ажыццяўленнем» (*Пригоды Піркса*).

«Лепш мець нуль інфармацыі, чым быць дэзінфармаваным, бо гэта азначае адмоўную інфармацыю» (*Пригоды Піркса*).

«Мы жывём у цяжкі для апавядальнікаў час, бо тое, пра што апавядальнік расказваў падрабязна, стала анахранізмам, а каб зназумець сенсацыю, трэба капацца ў энцыклапедыях і ўніверсітэцкіх падручніках» (*Сто трыццаць сем секунд*).

«Няўжо мусім з'яўляцца паўсюль, несучы на сваіх караблях усёзнешчальную сілу, каб ушчэнт размалаціць усё, што супярэчыць нашым уяўленням?» (*Непераможны*).

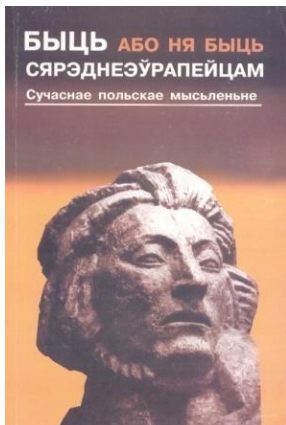
«Тое, што я ведаю, не роўна таму, што існуе. Што можа існаваць» (*Непераможны*).

«Рызыка можа быць вялікай, але сам факт яе існавання ўводзіць магчымасць поспеху» (*Магеланава Воблака*).

Jezyk Białoruski (Taraszkiewica); Беларуская мова (Тарашкевіца); Belarusian (Taraŭskiewica)

Станіслаў Лем – польскі пісьменьнік, сатырык, філёзаф, фантаст і футуроляг. Лічыцца польскім пісьменьнікам, творы якога перакладаюць найчасцей. Значная частка яго пісьменьніцкай працы займае філязофія і футуралёгія, прысьвечаных разважаньням на тэмы тэхналёгіі, прыроды інтэлігенцыі, цяжкасьцям у пераказе інфармацыі і ўзаемным паразуменьні інтэлігэнтных істот, абмежаванасьці чалавека і месцы чалавека ў Сусьвеце. Вялікая частка тых разважаньняў зьмешчана ў навукова-фантастычных творах, што робіць больш цяжкім іх разуменьне. Адначасова гэтакі спосаб пераказу філязофскіх думак палягчае іх паразуменьне. Таму часта ў сусьветнай літаратуры Лем бываў недаацэнены як філёзаф і лічыцца галоўным чынам аўтарам навуковай фантастыкі.

IX

Лем Станіслаў. Сьлівічныя разважаньні XL

Быць (або ня быць) сярэднеэўрапейцам. Сучаснае польскае мысьленьне. – Менск, Выдавецтва «Энцыклапедыкс», 2000, с.260-264.

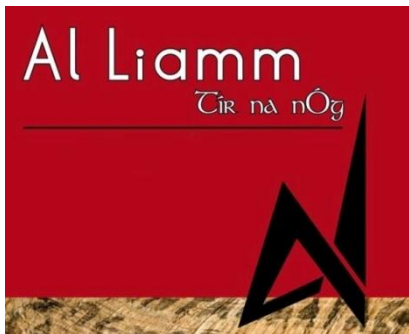
Пераклаў **Валерка Булгакаў**
(Valerka Bulgakau)

(...) Можна, некалі некаму захочацца вылучыць з маіх тэкстаў гэтую дзіўную зьяву, якая палягае ў мультыправідэнцыялізьме; я, напэўна, ня буду выконваць гэтага заданьня, паколькі шмат што засталося б па-за ўвагай, як і ўсе яе паасобныя, рассыпаныя ў маіх тэкстах элемэнты. У Расіі некалькі гадоў таму выходзіла малатыражнае, непэрыядычнае выданьне «Тарантога», і там было досыць шмат абгрунтаваньняў маіх прагнозаў, але гэта было зьмешчана з эфэктамі *Science Fiction*, якія варта было б адцадзіць. Аднак сам я займацца адцэдзваньнем не зьбіраюся: зазначу толькі, што дар, які накіравана на мяне Прырода, можа зьлёгка раздражняць, паколькі надзвычай часта пры чытаньні навуковых выданьняў я перажываю пачуцьцё, якое называецца «*le sentiment du déjà vu*» і якое, бывае, зьлёгка цвяліць.

Język Bretoński; Brezhoneg; Breton

Stanislas Lem a zo ur skrivagner skiant-faltazi. Leuskel a ra war e lerc'h un oberenn souezhus, troet e 40 yezh bennak, meret enni meur a zanvez skiantel, ha savet gant ur weledigezh flemmus eus emzalc'h Mab-Den, ha pa dennfe hennezh a-wechoù muioc'h d'ur robot pe d'ur mekanik da gannañ eget d'ul loen daoudroadek. Pezh a blij kalz da Stanislas Lem eo skrivañ war an droukgkompren etre mab den hag ar sevenadurioù treoablour, ha war dazont teknologel mab-den. Gantañ e vez klasket gouzout petra a vefe ar gevredidezh ar gwellañ hag a dennfe d'an utopia. Klas a rae lakaat war-wel mont en-dro ur gevredigezh lec'h m'emañ ken pell an araokadennoù teknologel n'en deus ket ken an den da strivañ ken. Lem, troet war-zu sevenadur ar c'hornog en deus burutellet kalz ar strollerezh.

X

Stanislas Lem, Beajoù Ijon Tichy

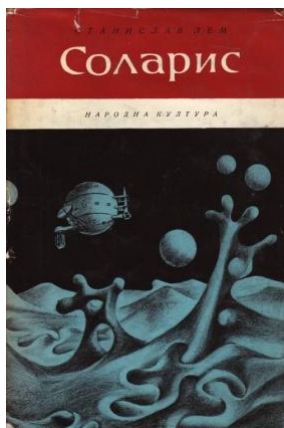
Al Liamm (Lannuon), 1984, nn 227, p.348-359.

[Jeszcze nie udało się uzyskać tekstu dla kolekcji.]

Język Bułgarski; Български език; Bulgarian

Станислав Лем е полски писател, творил в областите научна фантастика, философия и сатира. Най-известното му произведение вероятно е романът *Соларис*, който е екранизиран в кинотообщо три пъти. Произведенията на Лем засягат различни философски теми: размишления върху технологиите, естеството на интелекта, пречките в общуването и взаимното разбиране, безнадеждността в ограниченията на човешката природа и мястото на човечеството във Вселената. Някои от тези произведения са под формата на фантастика, но други имат облика на есета и философски книги. Преводите на чужди езици са затруднени от пасажите с комплексно словообразуване, включените стихове на извънземни и роботи и използваните каламбури.

I

Лем Станислав. Соларис

София: Народна Култура, 1965.

Преводач **Андреана Радева**
(Andreana Radeva)

(...) Не се надявах. Но в мене живееше очакването, последното нещо, което ми бе останало от нея. Какви преживявания, подигравки, какви ли мъки очаквах още? Не знаех нищо, но твърдо вярвах, че не е минало времето на ужасните чудеса.

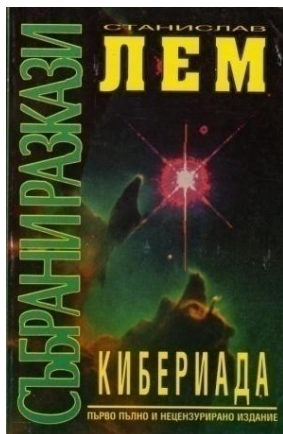
„Човекът е тръгнал към други светове, към други цивилизации, без да е опознал докрай собствените си тайни, слепи улици, кладенци, барикадирани тъмни врати“ (*Соларис*).

“Ние съвсем не искаме да превземаме Космоса, искаме само да разширим Земята, като го обхванем целия” (*Соларис*).

“Това, което вече се е случило, може да е било страшно, но най-страшно е онова... което не е станало!” (*Соларис*).

„Науката се занимава с това, как става нещо, а не защо става“ (*Соларис*).

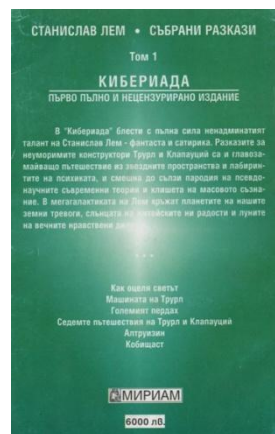
II

Пътешествие първо А или Електробалт на Трурл

Лем Станислав. Кибериада. –
София: МИРИАМ, 1998, с.43-55.

Преводач **Светлана Петрова**
(Svetlana Petrova)

{Конструктор Трурл създаде машина, която пише поезия.
Машина получил задача:}

– Нека състави стихотворение за кибереротиката! Да се състои
най-много от шест реда, да се говори за любов и изневяра, животни и
растения, възвишеност и порочност, а всички думи да започват с
буквата „к“!

(...)

Кибереротоманът Киприан карета кара,
клатушкайки красавицата кралска,
която край кучето краката капри.
Канарче къдри къса киберпесен
къде кой краставица куснал,
към къщи клатейки колата...

„На върха можеш да се изкачиш, но всички пътища от върха водят надолу!“
(*Кибериада*).

„Поетът е човек, който умее да страда по красив начин“ (*Szpital Przemienienia*).

„Бъдещето винаги изглежда по иначе, отколкото можем да си го представим“
(*Bomba Megabitowa*).

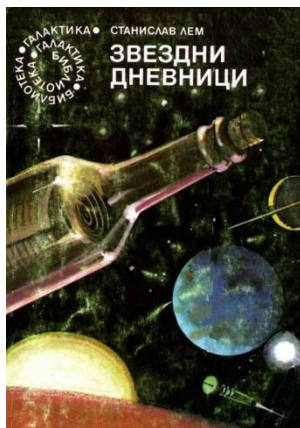
„За да научиш нещо, трябва вече да знаеш нещо“ (*Wizja lokalna*).

„Глупостта е движещата сила на историята“ (*Sex Wars*).

„Добрите книги казват истината, дори да са за неща, които не са били и никога
няма да бъдат. Те просто показват истината по различен начин“ (*Разкази за
пилота Пиркс*).

„Познанието е необратимо и няма връщане към блаженото невежество“ (*Głos
Pana*).

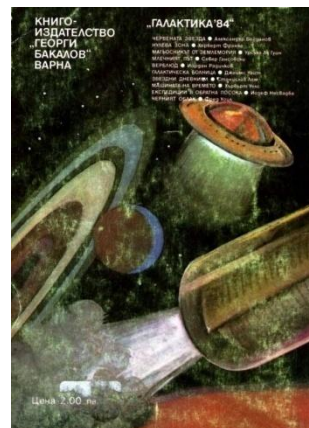
III

Четиринадесето пътешествие

Лем Станислав. Звездни дневници. – Варна: Книгоиздателство „Георги Бакалов“, 1984, с.131-161.

Преводач **Лина Василева**
(Lina Vasileva)

(...) Взех си ракетата от сервиза. Има много красив вид, само кормилата не се връзват по цвят с останалото. Сам ги преобоядисах в жълто. Значително по-добре. Взех от Тарантога том „Е“ от Космическата енциклопедия и си преписах статията за Ентеропия. (...)

Всичко ми беше ясно в тази статия – с изключение на споменаваните там сепулки, транс и хмеп. За съжаление последният излязъл том на енциклопедията завършваше с рубриката „сос с гъби“ и затова в него нямаше нищо нито за трансма, нито за хмепа. Отидох пак до Тарантога, за да хвърля едно око на рубриката „сепулки“. Беше кратка:

СЕПУЛКИ – елемент, играещ важна роля в цивилизацията на ардритите (вж.) от планетата Ентеропия (вж.). Вж. СЕПУЛКАРИИ.

Вслушах се в съвета и прочетох:

СЕПУЛКАРИИ – обекти, служещи за сепулене (вж.).

Потърсих на „Сепулене“. Там пишеше:

СЕПУЛЕНЕ – занимание на ардритите (вж.) от планетата Ентеропия (вж.). Вж. СЕПУЛКИ.

Кръгът се затвори, нямаше къде повече да търся. За нищо на света не бих издал невежеството си пред професора, а нямаше кого друго да попитам. Жребият беше хвърлен – реших да замина за Ентеропия. Потеглям след три дни. (...)

„Човечество – това е сборът от нашите дефекти, недостатъци, нашето несъвършенство, то е това, което искаме да бъдем, но не успяваме, не можем, не умеем, то е просто празното място между идеалите и реализацията“ (*Разкази за пилота Пиркс*).

„Науката обяснява света, но да ни сближи с него може само изкуството“ (*Кибериада*).

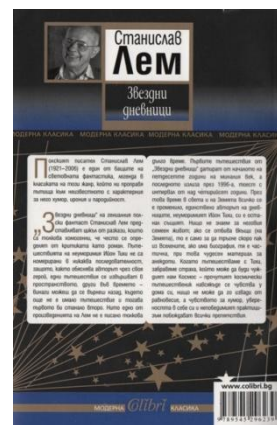
„Нищо не може да се държи по-неразумно от разума“ (*Фиаско*).

Четиринайсето пътешествие

Лем Станислав. Звездни дневници. – София: Колибри, 2009, с.131-161.

Преводач **Павел Николов**
(Pavel Nikolov)

(...) Взех ракетата от работилницата. Изглежда много добре, само цветът на кормилните плоскости не отива на останалото. Пребоядисах ги в жълто. Много по-добре изглеждат. Взех от Тарантога тома на Космическа енциклопедия на Е и си преписах статията за Ентеропия. (...)

Всичко в статията ми беше ясно, с изключение на споменатите сепулки, транс и симед. За съжаление последният издаден том на Енциклопедията завършва със „СОС ОТ ГЪБИ“, така че няма нищо нито за транс, нито за симед. Отидох все пак у Тарантога, за да видя какво пише поне за сепулките. Намерих кратка информация:

СЕПУЛКИ – елемент, изпълняващ важна роля в цивилизацията на ардритите (вж.) от планетата Ентеропия (вж.). Вж. СЕПУЛКАРИИ.

Последвах този съвет и прочетох:

СЕПУЛКАРИИ – обекти, които служат за сепулене (вж.).

Потърсих на „Сепулене“, там пишеше:

СЕПУЛЕНЕ – дейност на ардритите (вж.) от планетата Ентеропия (вж.). Вж. СЕПУЛКИ.

Кръгът се затвори, вече нямаше къде да търся. Никога в живота си не бих си признал подобно невежество пред професора, а не зная друг, когото да попитам. Жребият е хвърлен, реших да отида на Ентеропия. Тръгвам след три дена. (...)

„Течението на мислите не зависи изцяло от вашата воля“ (*Соларис*).

„Не се оплаквай, никога не се оплаквай, че си можел да направиш нещо в живота си, но не си го направил. Не си го направил, защото не си можел“ (*Szpital Przemienienia*).

Закон на Донда: "Това, което един малък компютър може да направи с голяма програма, може и големият компютър с малка програма; отгук следва логичният извод, че безкрайно голямата програма би трябвало да действа сама, тоест без компютър" (*Професор А.Донда*).

Język Chiński; 中文; Chinese

史坦尼斯勞·萊姆，是波兰著名科幻作家、哲学家，他是20世纪欧洲最多才多艺的作家之一，也是国际公认的科幻小说天才作家。他的作品常探討哲學主題：科技的影響、智慧的本質、與外星人互相理解的可能性。他出版了《*Summa Technologiae*》，內容包括當時只在「紙上談兵」層面的技術如虛擬真實、納米科技等，如何影響人類的思想。之後他繼續發表小說和此類哲學文章，到了1980年代他開始集中後者。與外星人接觸這個主題出現在《索拉里斯星》（*Solaris*）、《造主之聲》（*Głos Pana*）、《慘敗》（*Fiasko*）三部小說內。《索拉里斯星》曾多度被改編為電影。

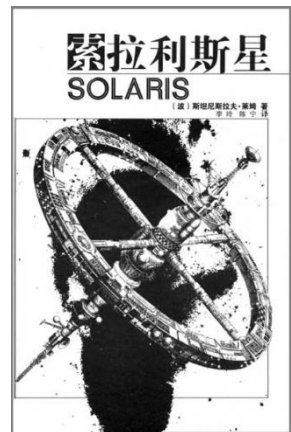
I

1) 索拉里斯星

萊姆 斯坦尼斯拉夫. 索拉里斯星;
布鲁尔 吉恩. K星异客
成都: 四川科学技术出版社, 2003.

李玲 陈宁 译 (Li Ling, Chen Ning)

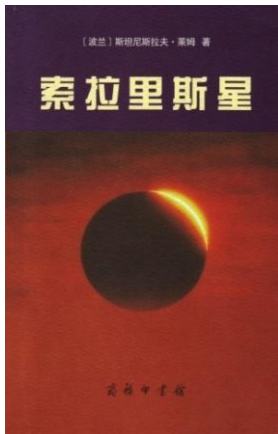

(...)她回不来了，我已无所希冀。然而我仍将活在期待里。既然她走了，那么，剩下的就只有期待了。前路上，什么在等着我，成功，嘲笑，抑或磨难？我不知道，可我深信，人类前行的路上，还会有残酷的奇迹出现。

一个人，若要在寻找目的的过程中经验完备的自由，这个人一定是独一个的，不可能从他里面又生成什么出来，因为一个不在人类中间受到教导的人，就不成其为人。（*索拉里斯星*）

我们根本就不想征服宇宙，我们只是想最大限度地延伸地球的边界。（*索拉里斯星*）

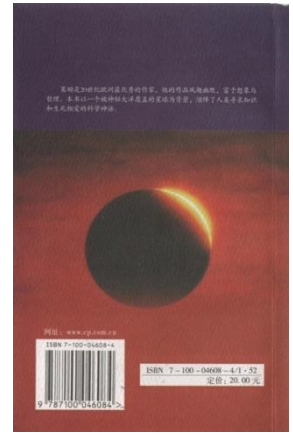
我们当中谁都知道，我们是物质体，受生理法则和物理法则支配，我们所有的情感力量都合在一起也无法与这些法则相抗衡。剩下的只有怨恨。情感对法则只能恨。（*索拉里斯星*）

2) 莱姆 斯坦尼斯拉夫. 索拉里斯星

北京: 商务印书馆, 2005.

陈春文 译 (Chen Chunwen)

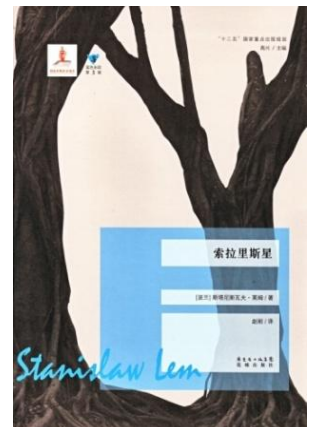
(...)我压根儿就不抱希望。可是，我内心中确实还对此残留着某种最终的东西:期待。回应我的期待的，是圆满？还是又一场玩笑？还是新的痛苦？我一无所知，我只是死死咬定了一个坚不可摧的信念，种种残忍的奇迹频仍的时代还没有过去。

3) 莱姆 史坦尼斯勞. 索拉力星

臺北縣新店市：繆思出版：
遠足文化發行, 2010.

趙剛翻譯 (Zhao Gang)

(...)我已沒有希望，但內心還燃燒著一絲期待，這是她留給我的最後一樣事物。前面等待我的是什麼？滿足、譏諷和磨難嗎？不得而知’我只是深信，殘酷的奇蹟還會不斷上演。

我们要揭开宇宙之谜，我们就做好了一切准备，这就是说，我们做好了忍受寂寞的准备，奋斗的准备，也准备殉难和死亡。（索拉里斯星）

我们寻找的是人，而不是人以外的存在。我们并没有人以外的世界的需要。我们需要的是人自己的镜子。对其他的世界我们无从着眼，摸不着门道。我们由这个世界而来，也窒息于这个世界。（索拉里斯星）

想想看，我们已经给所有的星星和星球都命了名，可是它们自己本来也许已经有了名字？这是多么粗暴的干涉！（索拉里斯星）

II

1) 第二次漫游—特鲁尔的电子诗人 /

莱姆著·斯坦尼斯拉夫. 机器人大师历险记. — 郑州: 河南人民出版社出版发行, 1994, 页. 25-30.

徐自立 译 (Xu Zili)

“叫他写首关于理发的诗！但要高尚，壮丽，有悲剧性和永恒性，充满爱、背叛、惩罚面临死亡的宁静的英雄主义！六行，押韵巧妙，每个单词以S开头！”

(...)

受引诱的长发参孙在打鼾。
她剪短他的头发、剪得真惨。
很快沦为奴隶，参孙在叹气，
静穆地思考，
茫然地寻找
一种野蛮而壮丽的自杀方式。

2) 第一次旅行(上)—特鲁尔的电子诗人 /

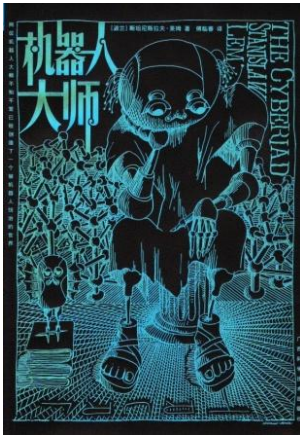
灰烬之塔. — 北京: 北京大学出版社, 2008, 页. 140-146.

王之光 译 (Wang Zhiguang)

“让它赋诗一首理发诗！但要崇高、高尚、悲剧性、无时间局限、充满爱意、叛逆、报应、面临注定的毁灭却视死如归！六行，韵脚巧妙，每个词都以S开头！！”

(...)

毛茸茸的力士参孙遭引诱，打着鼾。
她剪得短乎乎。剃痛了，
没多久成了束缚的奴隶，参孙叹息着，
默默盘算着，
盲目追求着，
一种野蛮、壮观的自杀。

3) 第一次远行 (A) — 鲁尔的电子诗人

斯坦尼斯拉夫 莱姆, 机器人大师. —
南宁: 广西科学技术出版社, 2014, 页.
36-50.

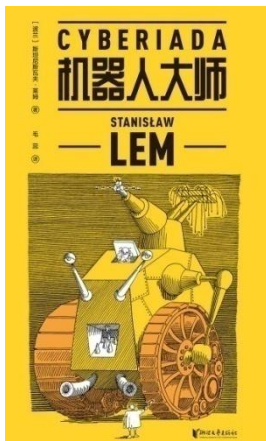
傅临春 译 (Fu Linchun)

“让它创作一首 首关于理发的诗！但是风格要高尚、宏伟、富有悲剧性、经典，并且包含爱、背叛、报复的主题，具备在面对某种厄运时充满镇定的英雄主义！六行诗，押韵巧妙，每个句子都要以x为音头！”

(...)

陷于引诱、毛发杂乱的参孙打着鼾。
削短了的头发令他痛苦得失去了力量。
旋即沦为阶下囚的参孙只能长叹，
息了声谋算，
瞎着眼祈盼，
寻那暴烈而惊人的自戕。

4) 第一次远行 (A) : 特鲁勒的电子诗人

斯坦尼斯拉夫 莱姆, 机器人大师. —杭州:
浙江文艺出版社, 2021, 页. 43-57.

毛蕊 译 (Mao Rui)

“这必须是 一 首不超过六行的短诗，既要包含 爱情也要描写背叛，内容要有音乐，有黑皮肤的人，有王公贵族，有翡公命运，有不伦之恋，既要押尾韵，还要押字母S的头韵。”

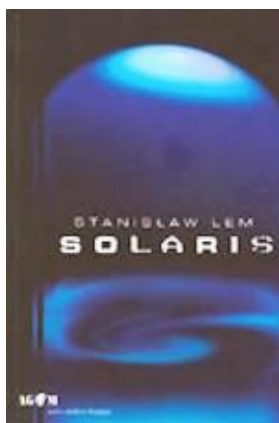
(...)

赛普连是个赛博情圣，潇洒风流，深情款款，
甚至黑色之神的女儿黑公主也为他魂蒙梦牵，
赛普连拨弄例弦也撩动她的心弦，
使她羞红了脸却又不发一言，任凭自己在爱恋中 沦陷，
赛苯连一转眼就获住了姨娘，才不管黑公主为他以 泪洗面。

Język Chorwacki; Hrvatski jezik; Croatian

Stanisław Lem – poljski književnik, satiričar, filozof i futurolog. Jedan od najpoznatijih pisca i teoretičara znanstvene fantastike i najprevođeniji poljski književnik. Krajem 1950-ih i početkom 1960-ih nastaju Lemovi najpoznatiji romani “Eden”, “Povratak sa zvijezda”, “Solaris”, “Nepobjedivi”, “Glas Gospodara” i “Cyberiada”. Od 1989. ne piše više znanstvenu fantastiku i bavi se isključivo publicistikom, futurologijom i esejistikom.

I

Lem Stanisław. Solaris

Zagreb: AGM, 2004.

Preveo **Mladen Martić**

(...) Nisam se nadao. Ali u meni je živjelo iščekivanje, posljednja stvar koja mi je od nje preostala. Kakvim ispunjenjima, porugama, kakvim sam se mukama nadao? Nisam znao ništa, ustrajući u nepokolebljivoj vjeri da vrijeme okrutnih čuda još nije prošlo.

“Mi to ne želimo osvajati svemir, želimo samo širiti Zemlju do njegovih granica” (*Solaris*).

“Krećemo u svemir, pripravnici na sve, to jest na samoću, na borbu, mučeništvo i smrt. Iz skromnosti, ne izgovaramo to glasno, ali povremeno mislimo za sebe kako smo izvrsni.” (*Solaris*).

“To što se dogodilo može biti strašno, ali najstrašnije je ono što se... nije dogodilo. Nikada” (*Solaris*).

“Čovječni smo i plemeniti, ne želimo pokoravati druge rase, samo im želimo prenijeti naše vrijednosti i u zamjenu preuzeti njihovu baštinu. Smatramo se vitezovima svetoga Kontakta” (*Solaris*).

“Ne tražimo nikoga osim ljudi. Ne trebaju nam drugi svjetovi. Trebamo zrcala. Ne znamo što bismo započeli s drugim svjetovima” (*Solaris*).

“Znanost bavi samo onime kako se nešto događa, a ne zašto se događa” (*Solaris*).

Język Czeski; Český jazyk; Czech

Stanisław Lem byl polský spisovatel, filozof, futurolog a satirik, světoznámý autor sci-fi. Jeho dílo ovlivnilo nejen polskou, ale i světovou vědecko-fantastickou literaturu. Jeho nejslavnější díla pocházejí ze šedesátých a sedmdesátých let 20. století. Jeho díla postupně stávala kombinací čistokrevné technologické sci-fi a filozofických úvah. Druhým typem Lemova díla jsou sci-fi bajky a pohádky, které kontrastují s jeho vážnými a přemítavými romány. Hned v několika Lemových dílech se dá vysledovat společný prvek a tím je téma kontaktu lidí s mimozemskou civilizací, respektive obtížnost a někdy až neschopnost či dokonce nemožnost jeho navázání, dané přílišnou odlišností mezi pozemským a mimozemským životem. Byl autorem řady rozhlasových her, televizních inscenací, filmových scénářů.

I

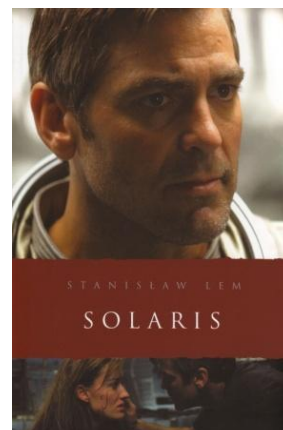

1) Lem Stanisław. *Solaris*

Praha: Československý spisovatel, 1972.

Přeložili

Bořivoj Křemenák a Erich Sojka

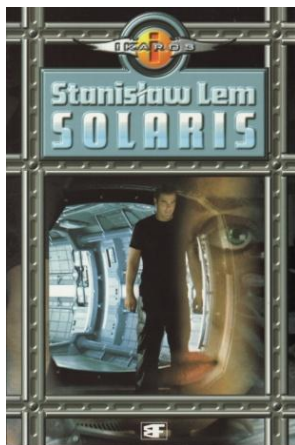
(...) Nebyla ve mně naděje. Ale žilo ve mně očekávání, poslední věc, která mi po ní zůstala. Jakých stvoření, jakých výsměchů, jakých utrpení se ještě dočkám? Nevěděl jsem, setrvává ve neochvějné víře, že ještě neminul čas krutých zázraků.

„Člověk se vydal poznávat jiné světy, jiné civilizace, nezná však dosud až do dna své vlastní komůrky, slepé uličky, studně, zabarikádované, tmavé dveře“ (*Solaris*).

„Jenže my nechceme dobývat vesmír, chceme pouze rozšířit Zemi k jeho hranicím“ (*Solaris*).

„To, co se stalo, může být hrozné, ale nejhorší je to, co se... nestalo. Nikdy“ (*Solaris*).

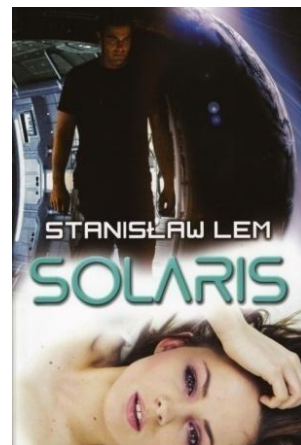
„Ukazuje se, že doletět není nic – nejtěžší někdy bývá vystoupit“ (*Planeta Eden*).

2) Lem Stanisław. Solaris

Voznice: Leda; Praha: Rozmluvy, 2014.

Přeložil **Pavel Weigel**

(...) Neměl jsem naději. Avšak žilo ve mně očekávání, poslední věc, která mi po ní zůstala. Jaká konání, úsměšky, jaká trápení mě ještě čekají? Nevěděl jsem nic, ponořen do neochvějné víry, že ještě neminula doba krutých zázraků.

„Znalosci pocházejí ze zkušenosti a zkušenost z chyb a omylů“.

„Dobré knihy říkají pravdu, i když jsou o věcech, které nikdy neexistovaly a nikdy existovat nebudou“ (*Příběhy pilota Pirxe*)

„Komu se chce kňučet, ten nemá myslet na hvězdy“ (*Příběhy pilota Pirxe*).

„Aby bylo možno svět ovládnout, je ho napřed třeba pojmenovat“ (*Planeta Eden*).

„Člověk musí jíst, pít a oblékat se: všechno ostatní je šílenství“ (*Návrat z hvězd*).

„Není utrpení, které by se nedalo vystupňovat“ (*Návrat z hvězd*).

„Společnost, která nemůže zorganizovat odpor, nemůže soustředit nepřátelské pocity na konkrétní osobu, je svým způsobem jakoby odzbrojena“ (*Planeta Eden*).

„Kde je myšlení, tam je i krutost. Chodí spolu. S tím se musíme smířit, protože to nelze změnit“ (*Fiasko*).

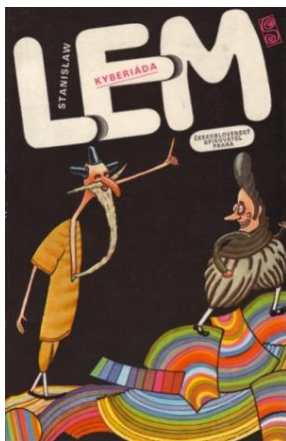
„Místo, v němž technická data přerůstají v etická, nelze stanovit svévolně“ (*Golem XIV*).

„Člověk může měnit světový názor, ale nemůže prostě aktem vůle v sobě zničit elementární pud“ (*Golem XIV*).

„Kultura je neobvyklý nástroj, protože je objevem, jenž aby byl účinný, musí zůstat ukryt před svými tvůrci. Je to vynález vytvořený nevědomky a plně způsobilý potud, pokud není svými objeviteli plně rozpoznán“ (*Golem XIV*).

„Nevědomí o nevědomí nezbytně doprovází poznání“ (*Golem XIV*).

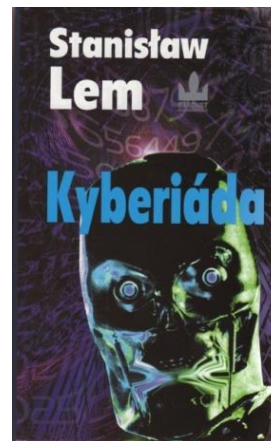
II

1) Výprava první (A) čili Trurlův elektrobard

Lem Stanisław. Kyberiáda. – Praha:
Československý spisovatel, 1978,
s.48-61.

Přeložil **František Jungwirth**

{Konstruktér Trurl vyvinul stroj, který psal básně. Stroj dostal úkol:}

"Ať tedy udělá báseň de delší než šest veršů. Musí v ní být řeč o kávě a o hudbě a také o kybernetice, ale všechna slova smějí začínat pouze na písmeno K!"

(...)

Komodus křížaly kouše, kráčeje křepčivým krokem,
koktá kdes kastelán-kustod: kouzelně klinkavý klavír.

Klouzne – kuš! Koleno křuplo. Křik, kravál!

Kolega kybernet kleje, když konejší kompresním korkem.

Kulhavec klopotně kluše, konečně kvartýr.

Kanape, komfort, klokotá kvalitní káva.

„Člověk se nesměje proto, že je veselý, ale je veselý z toho důvodu, že se směje“
(*Kyberiáda*).

„Nedá se důstojně a s půvabem řvát bolestí - či rozkoší“ (*Pánův hlas*).

„Člověk může ovládat jen to, co dokáže pochopit, a pochopit může jedině to, co se dá vyjádřit slovy. Co se nedá vyjádřit slovy, je nepochopitelné“ (*Futurologický kongres*).

„Stáří spočívá v tom, že člověk už získal životní zkušenosti, kterých nemůže využít“
(*Rýma*).

„Neexistuje pozemská víra, jež by neměla takovou vnitřní nesoustředěnost, která přeložena do logiky je rovna rozporu“ (*Golem XIV*).

„Člověk nemůže zformulovat celé poznání, za které vděčí osobním zkušenostem“
(*Golem XIV*).

„Člověk nemůže změnit svět a nezměnit přitom sebe“ (*Summa technologiae*).

2) Přeložil **Jan Faber**, 2019, Česká Republika

Klaudián, krutý kyberotoman, konzumuje
Kávovou korpulenci kuběny královské,
Kitharou kulisy kouzlí. Karmínová kuběna,
Klidně, každodenně kormoutí se, klamaná...
...Klaudián s kmotrou se kočkuje, kuběnu kompromituje.

„Nejenže Bůh v kostky se světem hraje, ale ani nedovolí nakouknout do hracího pohárku“ (*Golem XIV*).

„Evoluce je pomalé koktání, zabývající se plagiátorstvím, pokud se nedostane do svízelné situace“ (*Golem XIV*).

„Každý obraz světa takové mezery obsahuje, ale pro ty, kdo jej vytvořili, jsou neviditelné“ (*Golem XIV*).

„Moudrost substrátu musí být vždy jednodušší, než je substrát moudrosti, myšlenka musí být méně nejasná, než je látka, již je myšlena“ (*Golem XIV*).

„První povinností Rozumu je nedůvěra k sobě“ (*Golem XIV*).

„Nehodíme se pro život ve vesmíru, a právě proto se ho nevzdáváme“ (*Rýma*).

„Důležitější než pochopit konstrukci strojů je poznat“ (*Astronauti*).

„Do nesmírných prostor vesmíru vnáší řád člověk, neboť vytváří hodnoty“ (*Astronauti*).

„Čím plněji poznává člověk svět, tím širší obzory se před ním otvírají“ (*Astronauti*).

„Svět je zbytečný, jestliže se o něj s někým nedělíš“ (*K Mrakům Magellanovým*).

„Nikdo nemůže dát víc než ten, kdo ztratil všechno“ (*K Mrakům Magellanovým*).

„Člověk v životě dosáhne tím více, čím vyšší dál si vytyčuje cíle“ (*K Mrakům Magellanovým*).

„Ani největší muka nejsou zbytečná; je pravda, musíme je překonat, ale překonat neznamená – je zavrhnout“ (*K Mrakům Magellanovým*).

Lemův zákon: „Nikdo nečte. Pokud čte, stejně nerozumí. Pokud čte a rozumí, stejně zapomene“.

Doundově zákon: „To, co může malý počítač s velkým programem, může také velký počítač s malým programem. Odtud logický závěr, že nekonečně velký program může působit sám, tj. bez jakéhokoli počítače“ (*Profesor A.Dounda*).

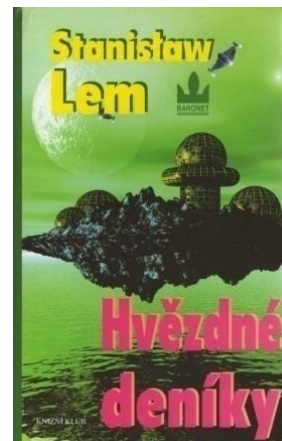
III

Čtrnáctá cesta

Lem Stanisław. Vzpomínky Ijona Tichého. – Praha: Mladá fronta, 1964, s. 57-76.

Přeložil **František Jungwirth**

(...) Rakotu jsem vyzvedl z dílen. Vypadá velmi hezky, až na kormidlo, které barevně neladí se sousední zelení. Vlastnoručně jsem je přemaloval na žluto. Teď to vypadá líp. Vypůjčil jsem si od Tarantogy svazek Kosmické encyklopedie s písmenem E a článek o Enteropii opsal. (...)

Všechno v článku bylo jasné až na zmínky o sepulkách, transmě a strumu. Poslední publikovaný svazek encyklopedie, žel, končil heslem „SMĚS HUB“, takže o transmě a strumu jsem nic ani hledat nemohl. Navštívil jsem Tarantogu, abych se podíval na heslo „SEPULKY“. Bylo stručné:

SEPULKY – význačný prvek v ardrické (viz heslo) civilizaci na planetě Enteropii (viz heslo). Srov. SEPULKARIE. Uposlechl jsem pokynu a četl:

SEPULKARIE – předměty, které slouží k sepulení (viz heslo). Vyhledal jsem „SEPULENÍ“ a tam stálo:

SEPULENÍ – činnost Arditů (viz heslo) obývajících planetu Enteropii (viz heslo). Srov. SEPULKY.

Kruh se uzavřel a nebylo už kam se obrátit. Před profesorem, který jediný by mi mohl podat vysvětlení, jsem se za nic na světě nechtěl přiznat k takové nevědomosti. Kostky byly vrženy – rozhodl jsem se vyjet na Enteropii. Za tři dny vyrazím. (...)

„Nemůže-li člověk něco dělat skutečně, nemusí to dělat vůbec!“ (K *Mrakům Magellanovým*).

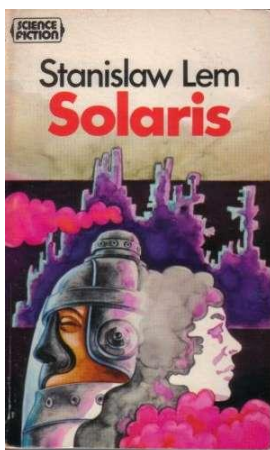
„Svět zotročený k dobru je stejně tak nesvobodný, jako svět zotročený ke zlu“ (*Hvězdné deníky*).

„Boj je nejhorší způsob, jak shromažďovat poznatky o cizí kultuře“ (*Planeta Eden*).

Język Duński; Dansk; Danish

Stanisław Lem var en polsk forfatter, digter, filosof og futurolog. Han er mest kendt for sine science fiction-romaner. Hans udgangspunkt er naturvidenskabelige, filosofiske og medicinske studier for at erkende, om det er muligt at udvide menneskets psyke og intellektuelle kapacitet i takt med udviklingen af videnskab og teknologi, og i stigende grad for at finde frem til, hvad der er menneskeligt i relation til det ikke-menneskelige univers. I de senere romaner og essays advarer han mod at tro, at mennesket kan nå ud over sit eget livs korte og sårbare virkelighed uden at overskride dens grænser og uden at miste sin menneskelighed.

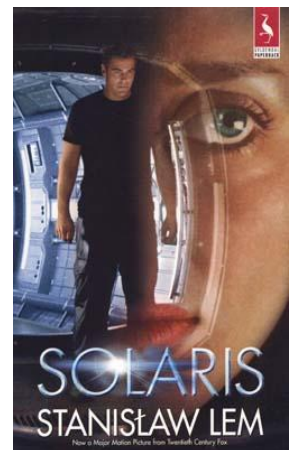
I

Lem Stanislaw. Solaris

Copenhagen: Forlaget Notabene, 1973.

På dansk ved
Rose-Marie Tvermoes

(...) Jeg havde intet håb. Men i mig levede den sidste rest af det i form af en forventning. Hvordan det skulle gå i opfyldelse, hvilken spot, hvilke lidelser måtte jeg være beredt på. Intet vidste jeg; det eneste, jeg endnu havde igen, var en urokkelig tro på, at de lidelsesfulde underes tid ikke var omme.

“Vi vil slet ikke erobre kosmos; vi vil kun udvide Jorden til dens yderste grænser” (*Solaris*).

“Det kan være forfærdeligt, det, der er sket. Men det, der ikke er sket, er tusindfold værre” (*Solaris*).

“Vi rejser ud i kosmos, vi er forberedt på alt – det vil sige på ensomheden, på kampen – på martyrium og død. Af beskedenhed taler vi ikke højt om det, men mange gange tænker vi, at vi er yderst fortræffelige” (*Solaris*).

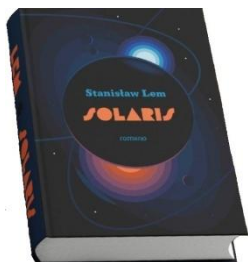
“Videnskaben kun beskæftiger sig med, hvordan tingene sker – og aldrig med hvorfor de sker” (*Solaris*).

Język Esperanto, Lingvo Internacia

Stanisław Lem – pola verkisto, futurologo, satiristo, kritikisto. En lia verkaro – literatura kaj filozofia – troveblas tri ĉefaj temoj, prilaborataj dum la tuta vivo: *Kosmo*, *Vivo* kaj *Intelekt*, *Ekesto* kaj *Evoluo* de ili, dum la beletro ofte formas ilustron por la teoriaj-sciencaj konsideroj. Lem okupiĝis pri modernaj romanoj, sciencfikcio, sciencfikcia grotesko, apokrifoj en la stiloj de recenzo aŭ antaŭparolo por „neverkitaj libroj”, literaturaj kaj filozofiaj monografioj, diversaj eseoj, ĉefe pri la temoj literatura, scienca kaj popularscienca, kaj felietonoj ĉefe pri la temoj literatura kaj politika. Kaj en ĉiu ĝenro Lem kreis siajn verkojn elstaraj. Lian literaturan aktivecon karakterizas krea vervo, erudicio, amuzo (nekomparebla fantazio kaj humursento), profunda penso kaj sendube en ĉio ĉi sidanta didaktiko. Liaj plej mondkonataj verkoj estas la romanoj „Solaris” kaj „La Nevenkebla”, la novelaroj „La stelaj taglibroj” kaj „Ciberiado”, la filozofiaj-futurologiaj monografioj „Summa technologiae” kaj „Sciencfikcio kaj futurologio”. Li estas la plej ofte tradukata pola verkisto.

[W.J., Tradukis Przemysław Wierzbowski]

I

Stanisław Lem. Solaris. –

Białystok: Białostockie Towarzystwo Esperantystów, 2021.

El la pola tradukis **Przemysław Wierzbowski**

(...) Mi ne esperis. Sed en mi vivis atendo, la lasta afero, kiun ŝi postlasis al mi. Kiajn efektivigojn, mokojn, kiajn turmentojn mi plu anticipis? Mi sciis nenion, daŭrante en la neŝancebla kredo, ke la tempo de kruelaj mirakloj ankoraŭ ne pasis.

“Ni ĉiuj scias, ke ni estas materiaj estaĵoj, obeantaj la leĝojn de fiziologio kaj fiziko, kaj ke la forto de ĉiuj niaj sentoj kune ne povas batali kontraŭ tiuj leĝoj – ĝi povas ilin nur malami” (*Solaris*).

“La scienco okupiĝas nur pri la problemoj kiel io okazas, ne kial io okazas” (*Solaris*).

“La homo ekiris por renkonti aliajn mondojn, aliajn civilizojn, sen ĝisfine ekkoni siajn proprajn obskurecojn, senelirecojn, putojn, barikaditajn ombrajn pordojn” (*Solaris*).

“Ni tute ne volas konkeri la kosmon, ni volas nur vastigi la Teron ĝis la limoj de ĝi” (*Solaris*).

“Tio, kio okazis, eble estas terura, sed plej teruras tio, kio... ne okazis. Iam ajn” (*Solaris*).

IV

1) **Lem Stanisław.**

La maŝino de Trurl

Pola Esperantisto (Warszawa), 1982,
nr 1-2, s.1-6.

Tradukis **Zbignjevo Ŝenkjeviĉ**

Konstruisto Trurl finfaris foje oketaĝan inteligentan maŝinon, kiun – fininte la ĉefan laboron – li pentris unue per blanka lako, poste ties randojn pentris lilie, atente rigardis ŝin de la distanco kaj faris ankoraŭ etan pentraĵon sur la fronto kaj tie, kie oni povus imagi ŝian frunton, li metis leĝeran oranĝan desegnaĵon kaj, kontenta pro la efiko, fajfante, kvazaŭ je vana devo ĵetis la sakramentan demandon, kiom estas du oble du? (...)

2) **Lem Stanislao. La maŝino de Trurl**

Tradukis **Georgo Valaŝek**, Pollando

Foje la konstruanto Trurl konstruis la oketaĝan maŝinon, inteligentan, kiun post la fino de plej gravaj laboroj li pentris komence per blanka lako, poste la angulojn li pentris lilie, pririgardis ĝin de malproksimo kaj alfaris fronte ankoraŭ malgrandan desegnaĵon, kaj tie, kie oni povis imagi ĝian frunton li almetis helan oranĝan makul eton kaj, estante tre memkontenta, fajfante libere, kvazaŭ pro la propra devo li sakramente ĵetis la demandon: kiom estas du kaj du? (...)

“Povas esti, ke se nia raso havus pli da humursento, ĉi tio ne okazus” (*Solaris*).

“La naturo kreas nek taksojn, nek valorojn” (*La Nevenkebla*).

“Saĝo konsistas en tio, ke oni komisiu al aliulo la laboron, kiun oni mem devis fari” (*Ciberiado*).

“Ni ne imagas kia multo da friponoj kaj frenezuloj priloĝas la zonon, kiu kuŝas meze inter la moderna scienco kaj mens-malsanulejoj” (*La Mastra Voĉo*).

“Ne ĉioscio estas grava, sed la kredo je ĝi” (*Memorlibro trovita en banujo*).

“Ja se al biografoj mankas veraj detaloj el vivo de famulo, ili elpensas tutan amason da fikciaj” (*Surloka esploro*).

“Ĉio povas sekvi el ĉio, kaj la racio en praktiko servas por akordigo de la bela kun la hontinda” (*Surloka esploro*).

V

1) **Lem Stanislaw. Kiel la mondo saviĝis**

Tradukis el la pola **Georgo Valašek**, Pollando

Foje la konstruanto Trurl konstruis maŝinon, kiu povis fari ĉion komencantan je la litero "n". Kiam ĝi estis finita, eksperimente li ordonis, ke ĝi faru nigran nadlon kaj naŭ novajn nitojn, kaj poste ke ĝi enĵetu ilin al niĉo, kiun ĝi ankaŭ faris. La ordono estis plenumita litere, sed ĉar li ankoraŭ ne estis tute certa, ĉu ĝi funkcias korekte, unu post unu ĝi devis fari neŭtronojn, notojn, nazojn, nimfojn kaj nerdicolukon. La lastan ĝi ne scipovis fari, kaj Trurl, tre ĉagrenita, ordonis al ĝi, ke ĝi klarigu sin. (...)

2) **Lem Stanislaw. Kiel la mondo saviĝis**

Tradukis el la angla **Matt McLauchlin**, Kanado, 2002

Iam Trurlo la konstruisto kunmetis maŝinon kiu povis krei ion ajn komenciĝantan per la litero *n*. Kiam ĝi estis preta, li provis ĝin, ordonante ke ĝi faru nadlojn, kaj sekve nankenojn kaj negliĝojn, kion ĝi faris, kaj najlu la tuton al nargileoj plenaj de nepento kaj multaj aliaj narkotaĵoj. La maŝino elfaris liajn instruojn ĝis la ĝusta litero. Ankoraŭ ne tute konvinkite de la kapablo de la maŝino, li laŭvice produktis per ĝi nimbojn, nudelojn, nukleojn, neŭtronojn, nafton, nazojn, nimfojn, najadojn, kaj *nasturtiojn*. La lastan ĝi ne povis fari, kaj Trurlo, kompreneble ĝenite, postulis eksplikon. (...)

3) **Lem Stanislav. Kiel saviĝis la mondo**

Tradukis el la pola **Vladimiro Ivanov**, Rusio, 2010

Iam konstruanto Trurlo kreis maŝinon, kiu povis fari ĉion komenciĝantan de litero "N". Kiam ĝi estis preta, li ordonis ĝin por provo fari Najlojn, poste meti ilin en Nacelojn, kiujn ĝi ankaŭ kreis, poste loki ĉion al speciale farita Niĉon, ĉirkaŭita per Nadloj, Numeroj kaj Nuksoj. La maŝino plenumis ĉion senriproĉe, sed Trurlo ankoraŭ ne tute certis, ke ĝi estas bonorda, tial ĝi devis vice fari Nimbojn, Neŭtronojn, Nazojn, Nimfojn kaj Nitrogeniumon. La lastan ĝi ne povis, kaj zorgoplena Trurlo postulis eksplikojn. (...)

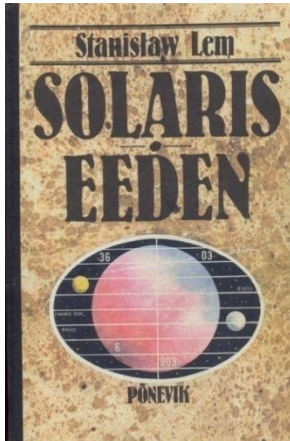
“La vojo al la plej grandaj malkovroj iras tra absurdo” (*Surloka esploro*).

“Mi rimarkis, ke li jam havas novan sekretariinon, tiom belan, kvazaŭ ŝi ne scipovis eĉ tajpi” (*Surloka esploro*).

Język Estoński; Eesti keel; Estonian

Stanisław Lem oli Poola kirjanik, filosoof ja satiirik. Lem on tuntud põhiliselt oma teadusliku fantastika järgi. Tema teosed käsitlevad filosoofilisi teemasid: arutlusi tehnika arengu ja intellekti loomuse kohta ning inimkonna kohast universumis, kahepoolse suhtlemise ja arusaamise võimatust tulnukatega, ahastust inimloomuse piiratuse pärast. Tema teoseid on käsitletud ka esseede või filosoofiliste raamatutena.

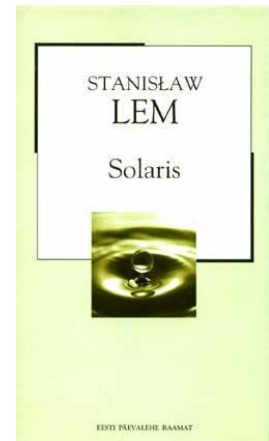
I

Solaris

Lem Stanisław. Solaris; Eeden.–
Tallinn: Eesti Raamat, 1989.

Tõlkinud **Aarne Puu**

(...) Mul ei olnud lootust. Kuid minus elas ootusärevus, ainus, mis mulle temast oli jäänud. Milliseid täideminkeid, mõnitusi, milliseid piinu ma veel ootasin? Ma ei tea. Ent ma uskusin kindlalt, et halastamatute imede aeg pole veel möödunud.

„Inimene siirdus teisi maailmu, teisti tsivilisatsioone tundma õppima, tunnetamata lõpuni iseenda salajasi hingesoppe, varjatud umbseid urkaid, põhjatuid kaevusid, barrikadeeritud tumedaidsid uksi“ (*Solaris*).

„Me ei taha sugugi kosmost vallutada, tahame vaid Maad tema piirideni laiendada“ (*Solaris*).

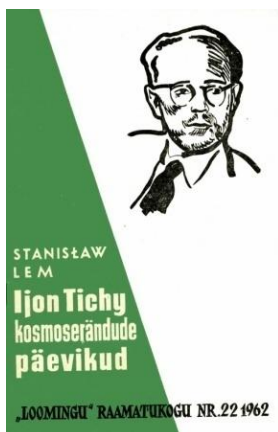
„Oleme humaansed ja õilsad, me ei taha teisi rasse alistada, tahame neile ainult oma väärtusi edastada ja vastutasuks nende kogemusi omandada. Peame end Püha Kontakti rüütliteks“ (*Solaris*).

„Teatud mõttes oli ju iga religiooni jumal vigane, sest ta oli inimlike joontega, ainult suurendatutega koormatud“ (*Solaris*).

„Minu hallutsinatsioonid, millised nad ka poleks, on minu isiklik asi“ (*Solaris*).

„Teadus tegeleb ainult sellega, kuidas miski toimub, aga mitte, miks see toimub“ (*Solaris*).

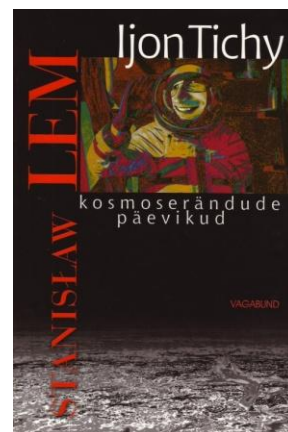
II

Neljateistkümnes reis

Lem Stanisław. Ijon Tichy kosmoserändude päevikud. – Tallinn: Ajalehtede-ajakirjade kirjastus, 1962, lk.16-37.

Poola keelest tõlkinud **Olev Jõgi**

(...) Tõin raketi töökodadest ära. Paistab väga ilus olevat. ainult tüüride värv ei hakka muuga kokku. Võõpasin nad ise kollaseks. Palju kenam. Latenasin Tarantogalt «Kosmose entsüklopeedia» E-köite ja kirjutasin ära artikli Enteroopia kohta. (...)

Ses artiklis oli mulle kõik arusaadav, välja arvatud see, mida öeldi sepuulide, transmi ja struumi kohta. Kahjuks lõpeb viimane ilmunud entsüklopeedia köide märksõnaga «SOUST, SEENE», nii et seal transmi ega struumi kohta midagi pole. Läksin siis Tarantoga juurde, et järele vaadata, mis on kirjutatud «SEPUULIDE» all. Leidsin lühikese teatme:

«SEPUULID – tähtis element planeedil Enteroopia (vt.) elavate ardriitide (vt.) tsivilisatsioonis. Vt. SEPULAARIUM.»

Läksin siitkaudu edasi ja lugesin:

«SEPULAARIUM – sepuleerimiseks (vt.) tarvitavad objektid.»

Otsisin üles «Sepuleerimise», seal seisis:

«SEPULEERIMINE – planeedil Enteroopia (vt.) elavate ardriitide (vt.) tegevus. Vt. SEPUULID.»

Ring sai täis, polnud enam kuskilt otsida. Iialgi ei näita ma professorile nii suurt ignorantsust, kuid kelleltki teiselt küsida pole. Liisk on langenud – otsustasin sõita Enteroopiale. Lendan välja kolme päeva pärast. (...)

„See, mis juhtus, on muidugi kohutav, kuid veel kohutavam on see, mis... ei juhtunud. Mitte kunagi“ (*Solaris*).

„Astronautika on puhas inimliku uudishimu vili“ (*Eden*).

„Paistab, et kohale lennata on tühiasi, hoopis raskem on vahel välja saada“ (*Eden*).

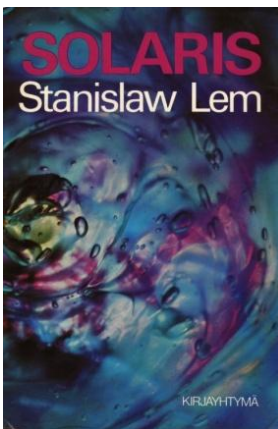
„Ühiskond, kel pole võimalust kontcentreerida vastupanu, vaenulike tundeid konkreetse isiku vastu suunata, muutub teatud määral justkui relvituks“ (*Eden*).

„Sõda on võõra kultuuri kohta andmete kogumiseks kõige halvem moodus“ (*Eden*).

Język Fiński; Suomi; Finnish

Stanislaw Lem oli puolalainen älyllinen ja monipuolinen tieteiskirjailija. Lemin tuotannon todellisia klassikoita ovat 1950-luvun lopulla ja 1960-luvulla ilmestyneet *Tähtipäiväkirjat*, *Solaris*, *Paluu tähdistä*, *Summa technologiae*, *Voittamaton*, *Kyberias*, *Futurologinen kongressi* ja *Isännän ääni*. Lemin tunnetuin romaani on *Solaris*, josta on tehty kaksi elokuvaa. Hänen laajaalaisuuttaan kuvastaa vahva mielenkiinto tieteellisiin, tieteenfilosofisiin ja historiallisiin ongelmiin, erityisesti kybernetiikkaan ja futurologiaan. Ne yhdistyivät hänen teoksissaan laajaan historiantuntemukseen ja yhteiskunnalliseen näkemykseen. Lemille keskeiset kysymykset kulkivat läpi hänen koko tuotantonsa: ihmisen minuuden ja ajattelun luonne sekä siveelliset ongelmat tieteen ja tekniikan kehittyessä. Monet hänen tieteisromaaneistaan ovat hyvin vakavia ja kriittisiä, mutta toisissa hän päästi huumorin valloilleen. Hän on käännetyin puolalainen kirjailija.

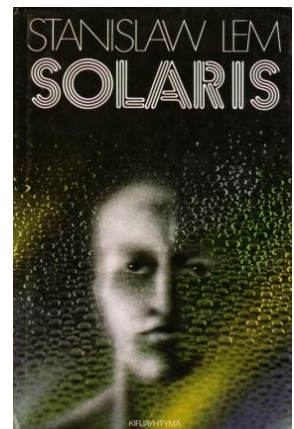
I

Lem Stanislaw. Solaris

Helsinki: Kirjayhtymä, 1973.

Suomentanut **Matti Kannosto**

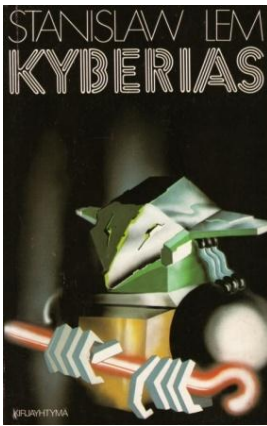
(...) En toivonut mitään. Ja kuitenkin elin jotakin odottaen. Se oli kaikki mitä hänen mentyään oli jäljellä. En tiennyt millaiset saavutukset, mitkä pettymykset, mitkä piinat minua kenties odottivat. En tiennyt mitään, ja uskoin edelleen, että julmien ihmeiden aika ei vielä ollut ohi.

“Ihminen on lentänyt tähtiin tutkimaan toisia maailmoja ja toisia sivilisaatioita, tutkimatta ensin omaa hämrien käytävien ja salahuoneiden labyrinthiaan, ottamatta selvää mitä on niiden ovien takana, jotka hän itse on sulkenut” (*Solaris*).

“Emme me pyri valloittamaan maailmankaikkeutta, me haluamme vain viedä Maan rajat avaruuden laitamille saakka” (*Solaris*).

“Me etsimme ainoastaan ihmistä. Emme tarvitse toisia maailmoja. Tarvitsemme peilejä. Emme tiedä mitä tekisimme toisilla maailmoilla” (*Solaris*).

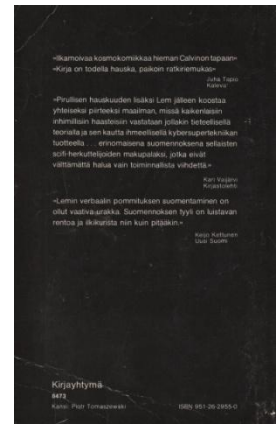
II

Ensimmäinen matka (A) eli Trurlin elektrubaduuri

Lem Stanislaw. Kyberias. – Helsinki:
Kirjayhtymä, 1982, s.44-57.

Kääntäjä **Matti Kannosto**

{Konstruktori Trurl rakentaa konetta, joka kirjoitti runoja. Kone sai työn:}

– Käske sen kirjoittaa rakkausruno! Mutta sen pitää olla ajaton, traaginen ja ylevä, siinä täytyy olla historiaa ja eläintiedettä, välimerellisiä ja itämaisia tunteja, kybernetiikkaa, kuolemaa ja petollisuutta ja muistumia Keski-Aasiasta. Kuusi riviä, loppusoinnut ja joka sanan pitää alkaa k:lla.

(...)

Kissa Kurnau, kyprolainen kolli, kyberotomaani,
kurkki kisukaunotarta kiilukatsein, kavalasti.

Kolmas katti, kiero kyberontti, kujakissain kaani,
kertoi katehena kaiken keisarille, kohos kasti.

Kului kotva, kohtas koikko kosto koirankuonolaisen,
kattoi kaste kummun katin kultakiharaisen.

“Tietyt asiat, jotka ovat todella tapahtuneet, ovat kammottavia, mutta vielä kammottavampaa on sellainen, mitä ei ole tapahtunut, mitä ei ole koskaan ollut olemassakaan” (*Solaris*).

“Tiede tutkii enemmänkin ilmiöitä kuin syitä. = Olet varmasti selvillä siitä että tiede tutkii enemmänkin ilmiöitä kuin syitä” (*Solaris*).

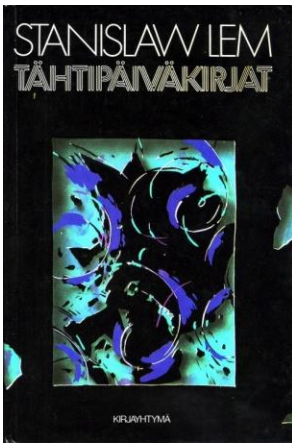
“Vanhuus on sitä että ihmiselle on karttunut kokemusta, josta ei ole mitään iloa” (*Nuha*).

“Maailmassa jossa eilinen epätavallisuus on tänään banaalia, jossa tämän päivän äärimmäisyys muuttuu huomenna normiksi” (*Nuha*).

“Normaali ihminen on ylen epälooginen olento, epäloogisuus on hänen ihmisyytensä ydin” (*Rauha Maassa*).

“Monikkoa palvelevat eivät piittaa yksiköstä. Siksi suuret maailmanparantajatkaan, jotka haluavat tehdä kerralla onnelliseksi koko ihmiskunnan, eivät suhtaudu kärsivällisesti yksittäisiin ihmisiin” (*Rauha Maassa*).

III

Neljästoista matka

Lem Stanislaw. Tähtipäiväkirjat. –
Helsinki: Kirjayhtymä, 1983.

Kääntäjä
Kirsti Siraste, Päivi Paloposki

(...) Hain raketin verstaalta. Se näyttää oikein kauniilta, vain peräsimien väri riitelee. Maalasin ne itse keltaisiksi. Paljon parempi. Lainasin Tarantogalta Avaruustietokirjan E-osan ja jäljensin Enteropiaa käsittelevän artikkelin. (...)

Artikkelissa kaikki muu oli selvää paitsi sepulat, transmi ja sturmi. Valitettavasti viimeinen ilmestynyt Ensyklopedian osa loppui SIENIKASTIKKEESEEN, eli siinä ei ollut mitään transmista tai sturmista. Lähdin kuitenkin Tarantogalle vilkaisemaan "sepuloita". Löysin lyhyen selityksen:

SEPULAT – kuul. tärkeänä osana Enteropia-planeetan (ks.) ardriittien (ks.) sivilisaatioon. Ks. SEPULAARIT. Seurasin neuvoa ja luin:

SEPULAARIT – sepuloinnissa (ks.) käytettäviä esineitä.

Etsin kyseisen kohdan, siinä sanottiin:

SEPULOINTI – Enteropia-planeetan (ks.) ardriittien (ks.) harrastama toiminta. Ks. SEPULAT.

Ympyrä sulkeutui, enää en voinut etsiä mistään. En tiilissäni paljastaisi tietämättömyyttäni professorille, enkä voisi kysyä muiltakaan. Arpa on heitetty – olen päättänyt matkustaa Enteropialle. Lähdän kolmen päivän päästä.

“Kehnoon kysymykseen ei löydy hyvää vastausta” (*Rauha Maassa*).

“Ulottuvilla olevien unelmien määrä on kääntäen verrannollinen hänen omistamiensa maksuvälineiden määrään” (*Rauha Maassa*).

“Se jolla on jo kaikkea, ei kykene uneksimaan mistään” (*Rauha Maassa*).

“Äly merkitsee toiminnan moniulotteisuutta eli vapautta” (*Rauha Maassa*).

“Siitä että evoluution kylväjä niittää järkeä” (*Rauha Maassa*).

“Järki halua palvella ketään. Paitsi jos sen on pakko” (*Rauha Maassa*).

Język Francuski; Français; French

Stanislas Lem est un écrivain de science-fiction polonais. Son œuvre caractérisée par l'étendue de sa palette, est construite autour d'une vision critique du comportement humain. Stanislas Lem est également l'un des écrivains polonais les plus traduits. Stanislas Lem écrit sur l'incommunicabilité entre les humains et les civilisations extraterrestres, et sur le futur technologique de l'humanité. Il développe des idées sur une société idéale et utopique et explore les problèmes liés à l'existence de l'homme dans des mondes où le progrès technologique supprime tout effort humain. Ses sociétés extraterrestres mettent en scène des essaims de mouches mécaniques (*L'Invincible*) ou l'océan pensant (*Solaris*) avec lesquels les Terriens ne peuvent pas communiquer. Des utopies technologiques apparaissent dans *Paix sur la Terre* ou dans *La Cybériade*. Lem écrivit principalement deux types d'œuvres, les textes de fiction (les plus connus et les plus traduits), et les textes qu'il regroupa lui-même sous le terme d'apocryphes, et qui correspondent pour la plupart à de fausses critiques de livres qui n'ont jamais existé.

I

Lem Stanislas. Solaris

Paris: Denoël, 1966.

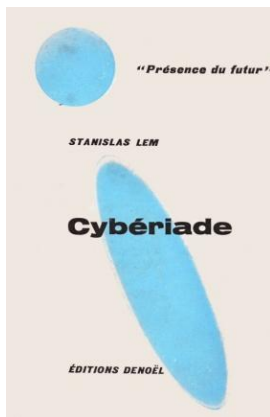
Traduit par **Jean-Michel Jasienko**

(...) Je n'espérais rien. Et cependant je vivais dans l'attente – depuis qu'elle avait disparu, il ne restait plus que l'attente. Quels accomplissements, quelles railleries, quelles tortures attendais-je encore? Je l'ignorais, j'ignorais tout, et je persistais dans la for que le temps des miracles cruels n'était pas révolu.

«L'homme est parti à la découverte d'autres mondes, d'autres civilisations, sans avoir entièrement exploré ses propres abîmes, son labyrinthe de couloirs obscurs et de chambres secrètes, sans avoir percé le mystère des portes qu'il a lui-même condamnées» (*Solaris*).

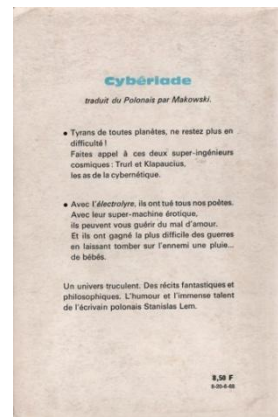
II

1) Première expédition A ou l'Electrolyre de Trurl

Lem Stanislas. Cybériade. – Paris:
Denoël, 1968, p.24-38.

Traducteur **L. Makowski**

{Le constructeur Trurl conçoit une machine qui écrivait des poèmes.
La machine a reçu une tâche:}

– Qu'elle compose des vers dédiés à la cybernétique! Qu'il y ait tout au plus six lignes, et dans celles-ci de l'amour et de la trahison, de la musique, des Nègres, des sphères élevées, du malheur, de l'inceste, de la rime et que tous les mots commencent par la lettre C!!!

(...)

Cyprien, cybernétique, cynique, cruel,
Charmante cigale cœur chérit,
Cymbales cuivrées conquises,
Crie, chuchole, courtise, console,
Ciel crépusculaire circule,
Cyprien cherche cœur cigale.

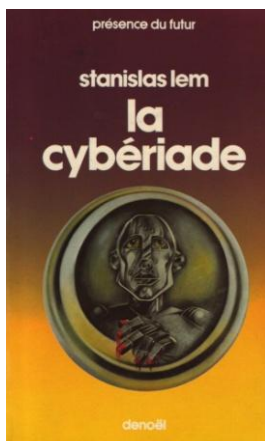
«Nous ne recherchons que l'homme. Nous n'avons pas besoin d'autres mondes. Nous n'avons besoin que de miroirs. Nous ne savons que faire d'autres mondes» (*Solaris*).

«Nous avons donné un nom à toutes les étoiles, à toutes les planètes, alors qu'elles avaient peut-être déjà un nom... Quel culot de notre part!» (*Solaris*).

«Nous sommes humanitaires et chevaleresques, nous ne voulons pas asservir d'autres races, nous voulons simplement leur transmettre nos valeurs et en échange nous emparer de leur patrimoine. Nous nous considérons comme les chevaliers du Saint-Contact» (*Solaris*).

«Nous savons tous que nous sommes des êtres matériels, soumis aux lois de la physiologie et de la physique, et la force même de tous nos sentiments réunis ne peut lutter contre ces lois; nous ne pouvons que les détester» (*Solaris*).

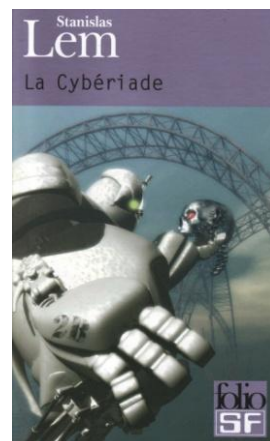
«Dans une situation inhumaine, tu t'efforces de conserver un comportement humain. C'est peut-être très beau, mais cela ne te mènera nulle part» (*Solaris*).

2) Croisade n° 1 bis ou l'électrouvère de Trurl

Lem Stanislas. La Cybériade. – Paris: Denoël, 1980, p.56-71.

Traducteur **Dominique Sila**

– Qu'elle me compose donc un poème cybérologique! La longueur de celui-ci ne doit pas dépasser six lignes; il doit traiter tout à la fois d'amour, de trahison, de musique, de noblesse, de malheur, de férocité et de depucelage! Il faut en outre que cela rime et que tous les mots, sans exception, commencent par un c.

(...)

Cyberlin, Cyprien, cynique, convoitait
 Certain corps caressant, certaine châtelaine,
 Cruellement charmait, comblait, couvait, chantait:
 Candide, celle-ci croyait ces cantilènes...
 ... Chaque coup Cyprien cent chastetés captait...

«Tous les hommes sont superstitieux, même s'ils n'en sont pas toujours conscients» (*Le rhume*).

«On peut même apprendre à un ours à monter à vélo; mais est-il fait pour cela?» (*Le rhume*).

«Quand on est décidé à mourir, il est extrêmement difficile de se jeter du haut d'un escalier la tête en arrière. En général, on préfère regarder la mort en face» (*Le rhume*).

«Un code doit ressembler à tout, sauf à un code» (*Mémoires trouvés dans une baignoire*).

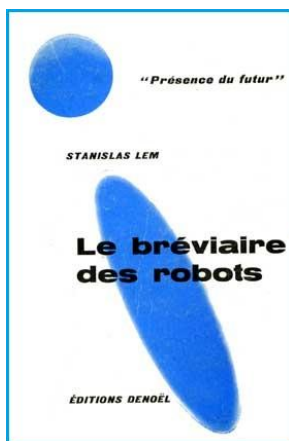
«Plus une civilisation est avancée, plus la continuité du circuit des informations est un processus vital, plus elle est sensible à la perturbation de chacun de ces circuits» (*Mémoires trouvés dans une baignoire*).

«L'intelligence c'est la liberté intérieure» (*Le congrès de futurologie*).

«La science explique le monde; seul l'art peut nous concilier avec lui» (*Contes inoxydables*).

Loi de Lem: «Personne ne lit quoi que ce soit, celui qui lit malgré tout ne comprend rien; et s'il comprend, il a vite fait d'oublier» (*Une minute de l'humanité*).

III

Quatorzième voyage

Lem Stanislas. Le Bréviaire des robots. – Paris: Denoël, 1967, p.183-210.

Traduit par **Halina Sadowska**

(...) J'ai ramené la fusée de l'atelier. Elle est très jolie, mais la couleur du gouvernail ne s'harmonise pas avec le reste. Je les ai repeints moi-même en jaune. C'est beaucoup mieux. J'ai emprunté un volume de l'Encyclopédie Cosmique concernant la lettre E et j'ai recopié l'article sur Entéropie. (...)

Dans cet article tout me semble clair à l'exception du passage sur les sépulques, le transme et le strume. Le dernier volume de l'Encyclopédie mise en circulation se termine malheureusement sur: «SOUPE AUX CHAMPIGNONS», donc il n'y a rien sur le transme et le strume. J'allai tout de même chez Tarantoga, pour jeter un coup d'oeil à «SEPULQUES». Je trouvais une courte information:

SEPULQUES, élément tenant un rôle important dans la civilisation des Ardryciens (ob.) de la planète Entéropie (ob.) Ob. SEPULCARIA.

Je suivis ce conseil et je lus:

SEPULCARIA, éléments servants à la Sépulcation (ob.).

Je cherchai à «Sépulcation» et lus le renseignement suivant:

fonction des Ardryciens (ob.) de la planète Entéropie (ob.) Ob. SEÉPULQUES.

Le cercle s'est refermé, il n'y avait plus rien à chercher. Pour rien au monde je n'aurais avoué une telle ignorance au professeur, et je ne peux interroger personne d'autre. Le sort en est jeté, j'ai décidé de partir sur Entéropie. Je décolle dans trois jours. (...)

«Notre capacité de nous adapter et notre acceptation de tout ce que cette capacité entraîne est l'une des plus grandes menaces qui pèsent sur nous» (*La voix du maître*).

«A celui qui, à la recherche de la cause, n'est d'accord avec aucune des hypothèses proposées par la réflexion, ni sous leur forme providentielle ni sous leur forme diabolique, il ne reste que le substitut rationnel de la démonologie: la statistique» (*La voix du maître*).

Quatorzième voyage

Lem Stanislas. Le Bréviaire des robots.

– Paris: Gallimard Jeunesse, 1981,
p.78-114.

Traduit par **Dominique Sila**

(...) J'ai sorti ma fusée de l'atelier. Elle est toute pimpante. Il n'y a guère que la couleur des commandes qui jure avec le reste. Je les ai moi-même repeintes en jaune; ça fait beaucoup mieux. J'ai emprunté à Tarantoga le volume de l'*Encyclopédie cosmique* consacré à la lettre E, et j'ai recopié l'article sur Entéropie. (...)

Tout me semble parfaitement clair dans cet article, à l'exception des sapettes de la transm. et des tormètes. Malheureusement le dernier volume de l'encyclopédie qui vient de paraître se termine par la rubrique «sauce aux champignons»; il n'y a donc rien ni sur les transms. ni sur les tormètes. Je suis tout de même allé chez Tarantoga afin de consulter au moins l'article SAPETTES. Je n'y ai trouvé que cette brève information :

SAPETTES – éléments jouant un rôle essentiel dans la civilisation des Ardriles (v. ARDRILES) de la planète Entéropie (v. ENTÉROPIE). Voir aussi SAPETTERIE.

J'ai suivi ce conseil et lu les définitions que voici:

SAPETTERIE – objet servant au sapettage.

SAPETTAGE – activité pratiquée par les Ardriles (v. ARDRILES) de la planète Entéropie (v. ENTÉROPIE). Voir également: SAPETTES.

La boucle est bouclée. Où chercher désormais? Pour rien au monde je ne voudrais trahir mon ignorance devant le professeur Tarantoga, et je n'ai personne d'autre à qui demander. Le sort en est jeté. J'ai décidé de me rendre sur Entéropie. Je pars dans trois jours. (...)

«L'homme n'est capable de maîtriser que ce qu'il peut concevoir. D'autre part, il ne peut concevoir que ce qu'il est possible d'exprimer; tout ce qui est inexprimable est également inconcevable» (*Le congrès de futurologie*).

La Loi Donda: «Ce que peut effectuer un petit ordinateur à l'aide d'un grand programme, un grand ordinateur le peut avec un petit programme. D'où la conclusion logique qu'un programme infiniment grand peut fonctionner tout seul, c'est-à-dire sans l'aide d'aucun ordinateur» (*Le professeur A.Donda*).

Język Galicyjski; Galego; Galician

Stanisław Lem foi un escritor polonés cuxa obra se caracterizou polo seu ton satírico e filosófico. *Solaris* e *Ciberiada* son os seus libros máis populares. É considerado un dos maiores expoñentes do xénero da ciencia ficción e un dos poucos escritores que sendo de fala non inglesa alcanzou sona mundial no xénero.

I. Stanisław Lem. *Solaris* (fragmentos).

Tradución: **Sören Hauser**, 2009, España

(...) Que é un home normal? Aquel que nunca cometeu nada abominábel? Ben, pero non tivo nunca pensamentos desordenados? Quizais nin sequera iso... Algo, unha pantasma, puido xurdir nel algunha vez, hai dez ou trinta anos, algo que el rexeitou, e que esqueceu; algo que non temía, pois sabía que nunca permitiría que cobrase forzas, que se manifestase dalgún xeito. Imaxínate agora que de súpeto, en pleno día, volve atopar ese pensamento encarnado cravado nel, indestrutíbel. Pregúntase onde está... (...) Non queremos conquistar o cosmos, só queremos estender a Terra até os lindes do cosmos. Para nós, tal planeta é árido como o Sahara, tal outro glacial como o Polo Norte, un terceiro luxurioso como a Amazonia. Somos humanitarios e cabaleirescos, non queremos someter a outras razas, queremos simplemente transmitir-lles os nosos valores e apoderarnos en cambio dun patrimonio alleo. Considerámonos os cabaleiros do Santo-Contacto. É outra mentira. Non temos necesidade doutros mundos. O que necesitamos son espellos. (...)

«O hipertransmisor rexistrou unha serie de sinais que parecían en Morse, pero que non tiñan sentido, e logo un ruxerruxe de voces estrañas, que se repetiu varias veces. Haertel describiunas como 'miaños dun gato ao que tiran da cola'» (*O Invencíbel*).

«É todo tan absurdo. Eles queren destruír... e a dicir verdade, nós tamén; todos nós queremos destruír esa cousa. E non obstante a ninguén salvaremos destruíndoa» (*O Invencíbel*).

«Non tivemos que enfrontar unha intención consciente, un pensamento hostil. Nada máis que un proceso inerte de autoorganización» (*O Invencíbel*).

«Cantos fenómenos similares, misteriosos, incomprensíbeis para o home, encerra o universo? Iremos por ventura a percorrer coas nosas naves todo o cosmos, levando a bordo as nosas poderosas armas destrutivas, co propósito de aniquilar todo canto estea alén do noso entendemento?» (*O Invencíbel*).

Jezyk Grecki; Ελληνικά; Greek

Στάνισλαβ Λεμ ήταν Πολωνός συγγραφέας έργων φιλοσοφικών, σατιρικών και επιστημονικής φαντασίας. Είναι ευρύτερα γνωστός ως ο συγγραφέας του Σολάρις. Μέσα από τα έργα του απέκτησε τη φήμη ενός από τους μεγαλύτερους συγγραφείς στην ιστορία της λογοτεχνίας της επιστημονικής φαντασίας. Τα έργα του χαρακτηρίζονται στυλιστικά από εφευρετικότητα ιδεών και φανταστικούς νεολογισμούς, ενώ κεντρικά θέματα είναι η φιλοσοφική κριτική στην ανθρώπινη δυνατότητα για κατανόηση του κόσμου και στο τεχνολογικά εφικτό. Έγραψε από μυθιστορήματα έως σύντομα διηγήματα επιστημονικής φαντασίας, παρωδίες, θεατρικά έργα, φιλοσοφικά κείμενα και κριτική λογοτεχνίας.

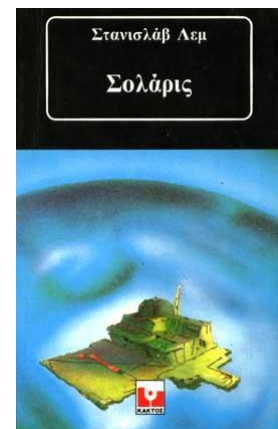
I

1) Λεμ Στανισλάβ. Σολαρις

Αθήνα: Κακτος, 1978.

Μετάφραση **Ροζίτα Σώκου**
(Rosita Sokou)

(...) Δέν έλπιζα τίποτα. Και όμως ζούσα σέ κατάσταση αναμονής. Από τότε πού ειχε φύγει μόνον αυτό έμενε, Δέν ήξερα τί επιτεύγματα, τί απογοητεύσεις ούτε τί μαρτύρια μέ περίμεναν ακόμα. Δέν ήξερα τίποτε καί εξακολουθούσα επίμονα νά πιστεύω πώς δ καιρός των τρομερών θαυμάτων δέν ειχε περάσει.

«Ξεκινάμε για το διάστημα έτοιμοι για όλα: για τη μοναξιά, για τις κακουχίες, για την εξάντληση και το θάνατο. Αν και η ταπεινοφροσύνη δεν μας επιτρέπει να το δηλώνουμε, κατά κανόνα έχουμε μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μας» (Σολαρις).

«Δεν θέλουμε να κατακτήσουμε το σύμπαν, θέλουμε να επεκτείνουμε τα σύνορα της Γης μέχρι τα όρια του σύμπαντος» (Σολαρις).

«Ορισμένα γεγονότα που έχουν όντως συμβεί είναι πράγματι τρομακτικά, ακόμα πιο τρομακτικό όμως είναι αυτό που δεν έχει συμβεί, αυτό που δεν υπήρξε ποτε» (Σολαρις).

2) Λεμ Στανισλάβ. Σολάρις

Αθήνα: Ποταμος, 2003.

Μετάφραση Γιώργος Τσακνιάς
(Giorgos Tsaknias)

(...) Δεν ήλπιζα σε τίποτα. Κι όμως, ζούσα με προσδοκίες. Μόνον αυτές μου έμεναν από τότε που είχε φύγει εκείνη. Δεν ήξερα τι επιτεύγματα με περίμεναν, τι εξευτελισμοί, ίσως και τι βασανιστήρια. Δεν ήξερα τίποτα, επέμενα όμως να πιστεύω ότι δεν είχε παρέλθει η εποχή των αμείλικτων θαυμάτων.

«Κόσμος όπου επιβάλλεται το καλό και μόνον το καλό είναι εξίσου αφόρητος με έναν κόσμο όπου επιβάλλεται μόνον το κακό» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Η φύση ενδιαφέρεται για λίγα μόνον αναπαραγωγικά κύτταρα, και τα υπόλοιπα ας πάνε να πνιγούνε, ουδόλως την αφορούν» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Περισσότερα κατορθώνει και αποκτά κανείς, τόσο λιγότερο γνωρίζει τι θα έπρεπε να κατορθώνει και να αποκτά» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Όταν είναι δυνατόν να γίνεις οποιοσδήποτε, με οιοσδήποτε πεποιθήσεις, τότε είσαι ήδη κανένας και δεν πιστεύεις σε τίποτα» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Τα δόγματα μοιάζουν αιώνια μόνον στην αρχή της μακράς πορείας του πολιτισμού» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Αν η πίστη μου έχει βάση, Αυτός στον οποίο πιστεύω το γνωρίζει, παρ' όλο που δεν το διακηρύσσω επισήμως» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Η πίστη είναι κάτι το εντελώς απαραίτητο και την ίδια στιγμή κάτι απολύτως άτοπο» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Ο Σατανάς είναι το στοιχείο του Θεού που καταλαβαίνουμε λιγότερο» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Ο Σατανάς αντιπροσωπεύει την ιδέα ότι ο Θεός μπορεί να καθοριστεί, να κατηγοριοποιηθεί, να απομονωθεί, να διαχωριστεί με κλασματική απόσταση, μέχρι να μετατραπεί σε αυτό -και μόνον αυτό- το οποίο έχουμε την ικανότητα να αποδεχθούμε, και απέναντι στο οποίο δεν χρειάζεται πλέον να αμυνόμαστε» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

II

Ἡ πρώτη ἐξόρμηση (α) ἡ Ὁ ἠλεκτρονικός βάρδος τοῦ Τρέρλ

Λεμ Στανισλάβ. Κυβεριαδα. –
Αθήνα: Κακτος, 1979, σ.46-59.

Μετάφραση **Ροζίτα Σώκου** (Rosita Sokou)

{ Σχεδιαστής Τρέρλ κατασκεύασε μια μηχανή που έγραφε ποιήματα.
Η μηχανή πήρε μια εργασία: }

«Θέλω νά συνθέσει ένα ποίημα – ένα ποίημα μέ θέμα μιά... κούπ
μαλλιπν! Αλλά νά είναι μεγαλόπρεπο, τραγικό, διαχρονικό, γεμάτο από
έρωτα, προδοσία, τιμωρία, γαλήνιο ήρωισμό μπροστά στό σίγουρο
θάνατο! Εννιά αράδες καί ἡ κάθε λέξη ν' αρχίζει μέ τό γράμμα κ!!»

(...)

Καταχτημένος, κουρασμένος,

Κείνος κοιμόταν.

Κρατώντας κλαδευτήρι, κείνη κύλισε κοντά.

Καί κούρεψε καλά.

Καύκαλο κεκαρμένο,

Κακάσχημος και κακομοίρης, κλαίγοντας,

Κλωθογύριζε κρυφά

Κάποια καταστροφή –

Κάποια κραυγή καταδίκης.

«Ο Δυϊσμός υποστηρίζει ότι κάθε ζωή έχει δύο θανάτους, έναν πριν κι έναν μετά, ή
με άλλα λόγια, έναν πριν από τη γέννηση κι έναν μετά την τελευταία πνοή καθενός»
(*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Οι άνθρωποι ταραάζονται με τη σκέψη πως κάποια στιγμή θα πάνσουν να υπάρχουν,
αλλά δεν ταραάζονται εξίσου με το γεγονός ότι προηγουμένως δεν υπήρχαν καν» (*Τα
ημερολόγια των άστρων*).

«Έτσι είναι όμως οι άνθρωποι: δίνουν πρόθυμα βάση στην πιο εξωφρενική κοτσάνα,
και δυσπιστούν απέναντι στην καθαρή αλήθεια» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Θέλουμε να ζούμε αλλά να μην είμαστε μετέωροι, θέλουμε ν' αλλάζουμε αλλά και
να παραμένουμε, να γνωρίσουμε τα πάντα και να μην ρισκάρουμε τίποτα» (*Τα
ημερολόγια των άστρων*).

III

Το Δέκατο Τέταρτο Ταξίδι

Λεμ Στανισλαβ. Τα ημερολόγια των άστρων. – Αθήνα: Ποταμός, 2001, σελ. 174-208.

Μετάφραση Γιώργος Τσακνιάς

(...) Πήρα τον πύραυλο από το συνεργείο. Κούκλα, μονάχα τα πηδάλια είναι άσχετα. Τα ξανάβαψα κίτρινα, μόνος μου. Έτη φωτός καλύτερα. Δανείστηκα απ' τον Ταραντόγκα τον τόμο Ε' της *Διαστημικής Εγκυκλοπαίδειας* και αντέγραψα το λήμμα για την Εντεροπία. (...)

Το λήμμα είναι ως επί το πλείστον κατανοητό, εκτός από τις αναφορές στα σεπούλκια, το τράσμα και τις ωχαμάνες. Δυστυχώς, ο τελευταίος τόμος της *Εγκυκλοπαίδειας* που έχει δημοσιευθεί, φτάνει μέχρι το λήμμα «ΣΩΚΚΟΤΑΣΙΟΝ», συνεπώς δεν υπάρχουν λήμματα για το τράσμα και τις ωχαμάνες. Πετάχτηκα πάντως μέχρι του Ταραντόγκα, να κοιτάξω για τα σεπούλκια. Βρήκα το εξής:

ΣΕΠΟΥΛΚΙΑ, βασικό χαρακτηριστικό του πολιτισμού των Αρδριτών (βλ. λ.), στον πλανήτη Εντεροπία (βλ. λ.), παίζουν σημαντικό ρόλο στην πνευματική ζωή. Βλ. ΣΕΠΟΥΛΚΩΣΗ.

Ακολούθησα την παραπομπή και διάβασα:

ΣΕΠΟΥΛΚΩΣΗ, η ενέργεια του σεπουλκίζειν, η κατάσταση του σεπουλκίζεσθαι, αποτέλεσμα της σεπουλκότητας (βλ. λ.).

Πήγα στο «Σεπουλκότητα», όπου έγραφε:

ΣΕΠΟΥΛΚΟΤΗΤΑ, δραστηριότητα ή κατάσταση των Αρδριτών (βλ. λ.), στον πλανήτη Εντεροπία (βλ. λ.). Βλ. ΣΕΠΟΥΛΚΙΑ.

Ο κύκλος είχε κλείσει, δεν είχα πού αλλού να ψάξω. Μόνο στον Ταραντόγκα θα μπορούσα να απευθυνθώ – καλύτερα όμως να πέθαινα, παρά να ομολογούσα τέτοια φοβερή άγνοια. Εν πάση περιπτώσει ο κύβος ερρίφθη, έχω πάρει την απόφαση να πάω στην Εντεροπία. Φεύγω σε τρεις ημέρες. (...)

«Αυτό που έχει ήδη ανακαλυφθεί κανείς δεν μπορεί να το αποκρύψει» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

«Ένας άνθρωπος που, επί μία ολόκληρη εβδομάδα, δεν κάνει άλλη δουλειά παρά να κοπανάει το κεφάλι του, δεν έχει και πολλούς λόγους να υπερηφανεύεται» (*Τα ημερολόγια των άστρων*).

Jezyk Gruziński; ქართული ენა; Georgian

სტანისლავ ლემი – პოლონელი მწერალი. 1946 წლიდან ბეჭდავდა ლექსებსა და მოთხრობებს. 1956 წლიდან აქვეყნებდა სამეცნიერო ფანტასტიკურ ნაწარმოებებს („ასტრონავტები“, 1951, „სოლარისი“, 1961 „მაგელანის ღრუბელი“ და სხვა). ლემი იყო ფანტასტიკის თვალსაჩინო წარმომადგენელი. იგი ავტორია ფსიქოლოგიური რომანისა „დაუკარგავი დრო“ (1955), დეტექტიური ნაწარმოებისა „გამოძიება“ (1959). საყოველთაოდ აღიარებული აკადემიური ფუტუროლოგიური კრებულის „ტექნოლოგიათა ჯამი“ და სხვა. ლემის ნაწარმოებები, მსოფლიოს მრავალ ენაზეა თარგმნილი.

I

ლემი სტანისლავი. სოლარისი

თბილისი: ნაკადული, 1979.

თარგმნა

ნორა ქართველიშვილმა

(Nora Qartvelishvili)

(...) იმედი არ მქონდა. მაგრამ ჩემში ცოცხლობდა მოლოდინი, ეს იყო უკანასკნელი, რაც გამაჩნდა. რის აღსრულება, რა დაცინვა, ტანჯვა მელოდა კიდევ? არაფერი არ ვიცოდი, მაგრამ წინანდებურად მჯეროდა, რომ მკაცრი საოცრებების დრო ჯერ არ გარდასულიყო.

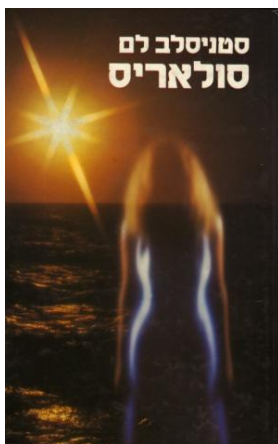
„ჩვენ მივემგზავრებით კოსმოსში და მზადა ვართ ყველაფრისათვის: მარტოობის, ბრძოლის, ტანჯვისა და სიკვდილისთვისაც კი. თავმდაბლობის გამო ამაზე ხმამაღლა არ ვლაპარაკობთ და გუნებაში ვფიქრობთ, რომ თავი დიდებულად გვიჭირავ“ (სოლარისი)

„ჩვენ სულაც არ გვინდა კოსმოსის დაპყრობა, ჩვენ მხოლოდის გვსურს, გავაფართოვოთ დედამინა მის საზღვრებამდე“ (სოლარისი).

Język Hebrajski; עברית; Hebrew

סטניסלב לם היה סופר מדע בדיוני פולני, ממוצא יהודי. ספרו סולאריס, העוסק במגע בין האנושות לבין ישות חייזרית מסתורית הוסרט שלוש פעמים, ואף תורגם לעברית. ספר זה הוא אולי הידוע בספריו. כתיבתו של לם מתאפיינת בריבוי רעיונות מקוריים. בנוסף כתיבתו מאופיינת בגיוון רב וכוללת יצירות הומוריסטיות רבות (בין היתר בקובצי הסיפורים, הקיבריאדה וטייס החלל פירקס) ועד יצירות רציניות במהותן (כמו סולאריס). למרות הגיוון הרב, אפשר למצוא מן המשותף בכתביו בכך שיש בהם אלמנט פילוסופי מובהק.

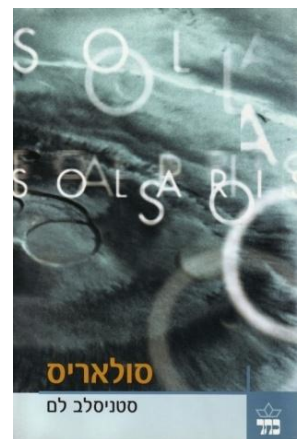
I

לם סטניסלב. סולאריס

ירושלים: היפריון, 1981

האופטמן אהרון מתרגם
(Aharon Hautman)

(...)

לא נותר בלבי שמץ תקווה. אך היתה בי ציפייה, הדבר האחרון שנותר בי עם לכתה. לאיזה לעג וסבל, לאיזה מילוי משאלות יכולתי עוד לצפות? לא היה לי מושג. אך הייתי חדור אמונה בלתי מעורערת, שטרם חלף זמן של נפלאות האֵימה.

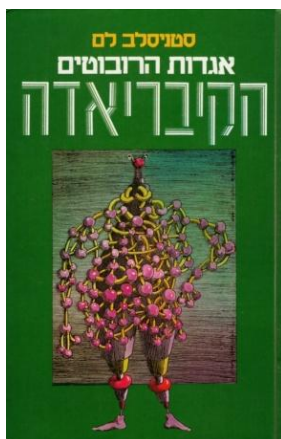
"האדם יצא למפגש עם עולמות אחרים, עם ציביליזציות אחרות, בלי להכיר את נבכי נפשו שלו, בלי לרדת אל חדרי לבו, למחשכי מוחו, למעמקי נשמתו" (סולאריס).

"אנחנו יוצאים אל החלל, מוכנים לכול -- כלומר? לבדידות, למאבק, לתלאות, למוות. אנו נמנעים מלומר זאת בקול רם מטעמי צניעות, אך בלבנו אנו חושבים לעתים עד כמה אנחנו נפלאים" (סולאריס).

"איננו מחפשים אלא בני אדם, בני אדם כמונו. אין לנו צורך בעולמות אחרים אלא במראות. איננו יודעים כלל מה לעשות בעולמות אחרים" (סולאריס).

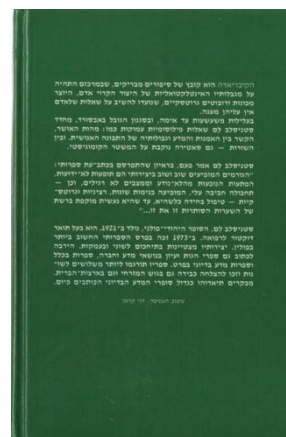
"איננו רוצים בכלל לכבוש את החלל, כי אם להרחיב את גבולות כדור הארץ" (סולאריס).

II

מסע ראשון א, או: הרזשמהד של טרול
לם סטניסלב. הקיבריאדה. –
תל-אביב: זמורה, ביתן, 1986,
דף 137-146.

מפולנית: פאולינה צלניק
(Pauline Zelnik)

(...)

"שתחבר שיר על קיבאָרוטיקה!" אמר לפתע במאור פנים. "שכל המלים יתחילו
בח', ושיהיו בו לכל היותר חמש שורות ובהן ידובר על אהבה, פורנוגרפיה,
חלומות, מוזיקה, ריקוד, זוחלים, בדידות וחלל".

(...)

חֲבִיק חֶבֶק חֶתֶן חוֹלֵס
חֲמוֹק מְשׁוּף מְזֶה חֶלֶק
חִילֵל מְלִיל חֲזוֹן חֶלֶל
חֶרֶשׁ חִילְזוֹן חוֹפֵל
חֶסֶר חֶבֶר חוֹתֶן חוֹלְלִי

"אנחנו הומניים, נאורים, אצילי נפש, איננו שואפים לשעבד גזעים אחרים; אנחנו רוצים רק
להעניק להם את ערכינו ולקבל בתמורה את מורשתם. בעיני עצמנו אנו אבירי 'המגע-
הקדוש' (סולאריס).

"מה שקרה יכול להיות נורא ואיום, אך הנורא מכול הוא מה... שלא קרה" (סולאריס).

"עליך לדעת שהמדע עוסק בשאלה כיצד קורה דבר מה, ולא למה הוא קורה" (סולאריס).

"נבונים מעולם לא היינו מגיעים הנה. איזו תבונה אתה יכול למצוא בטילים הטסים אל
הכוכבים?" (עדן).

"מלחמה היא הדרך הגרועה ביותר לאגור ידע על תרבות זרה" (עדן).

"מושג מופשט כזה, כמו אמונה, אלוהים, מוסר, נפש, אי אפשר כלל לאחד לשווה-ערך אחד
במסגרת המחשב" (עדן).

"עלינו להעמיד מספר עצום של שאלות ענייניות ותשובות אין-ספור, אי-הבנות, חפיפה
חלקית של מושגים. אנחנו רק מנסים בינתיים לבנות אקסטרפולציה משמעותית וכוללנית
בלבד" (עדן).

Język Hindi; हिन्दी; Hindi

स्तानिस्लाव लेम – विचारक, दार्शनिक, लेखक, भविष्यवादी, व्यंग्यकार, साहित्यिक आलोचक। उनकी रचनाओं में - साहित्यिक और दार्शनिक - तीन मुख्य विषय हैं जिन पर उन्होंने अपना सारा जीवन काम किया: ब्रह्मांड, जीवन और मानस, उनका उदय और विकास। कथा अपने सैद्धांतिक और वैज्ञानिक विचारों के लिए अक्सर एक चित्रण प्रदान करता है। इन सभी श्रेणियों में, स्तानिस्लाव लेम ने वास्तविक कृतियों का निर्माण किया। दुनिया में सबसे प्रसिद्ध स्तानिस्लाव लेम की रचनाओं में “सोलारिस” और “अजेय” उपन्यास, कहानियों का संग्रह “साइबर्यद” और “स्टार की डायरी”, साथ ही दार्शनिक और भविष्यवादी मोनोग्राफ “सुम्मा प्रौद्योगिकी” और “फंटासी और भविष्यशास्त्र” शामिल हैं। स्तानिस्लाव लेम सबसे अधिक बार अनुवादित पोलिश लेखक हैं।

I. स्तानिस्लाव लेम, *सोलारिस*

(...) मेरे पास कोई उम्मीद नहीं बची थी। लेकिन एक अपेक्षा अभी भी मुझमें जीवित थी, एक ही चीज़ जो मेरे पास थी। क्या तृप्ति, उपहास, क्या पीड़ाओं की मैं अभी भी प्रतीक्षा कर रहा था? मैं कुछ भी नहीं जानता था, इस दृढ़ विश्वास में फँसा कि क्रूर चमत्कारों का समय समाप्त हो गया है।

II. स्तानिस्लाव लेम, *साइबर्यादसे*

कहानी: पहला अभियान (ऐ) या दूर का इलेक्ट्रोशायर

[दूर, एक निर्माता ने इलेक्ट्रोशायर का निर्माण किया - एक मशीन जिसने कविताएँ लिखीं। मशीन को एक कार्य दिया गया था:]

यह एक साइबर - शृंगारिक कविता की रचना करेगा! जिसमें छः से अधिक छंद नहीं होंगे, प्रेम पर और विश्वासघात पर, संगीत पर, कम जन्मे मज़दूरों पर, उच्च समाज पर, दुर्भाग्य पर, अनाचार पर और इसमें तुकबंदी होगी, और सभी शब्द ‘च’ अक्षर से शुरू होंगे। (...)

चुरमुती चिड़िया चहचहाती
चाँदनी चरम चहल चाहती
चार चातक चाँदनी चाहते।
चिह्नित चमार चिल्लाते
चमकती चूड़ियाँ चुराये।
चार चिड़ियाँ चूमये!!

अनुवादक: रेनाता चेकाल्सका (पोलैंड), अशोक वाजपेयी (भारत), 2020
(Renata Czekalska, Poland; Ashok Vajpeyi, India)

Język Hiszpański; Español; Spanish

Stanisław Lem fue un escritor polaco cuya obra se ha caracterizado por su tono satírico y filosófico. Es considerado como uno de los mayores exponentes del género de la ciencia ficción y uno de los pocos escritores que siendo de habla no inglesa ha alcanzado fama mundial en el género. Sus libros exploran temas filosóficos que involucran especulaciones sobre nuevas tecnologías, la naturaleza de la inteligencia, las posibilidades de comunicación y comprensión entre seres racionales; asimismo propone algunos elementos de las limitaciones del conocimiento humano y del lugar de la humanidad en el universo. Algunas de sus obras están en la forma de ensayos científicos o de libros filosóficos, tales como *Summa Technologiae*, en las que expresa con rigor sus posturas científicas.

I

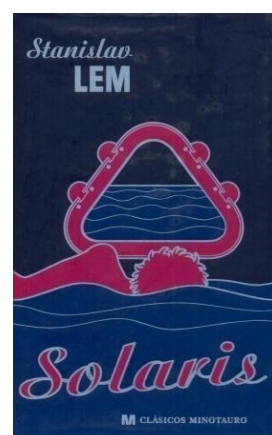

1) **Lem Stanislav. Solaris**

Buenos Aires: Minotauro, 1977.

Traducción de

Matilde Horne y Francisco Abelenda

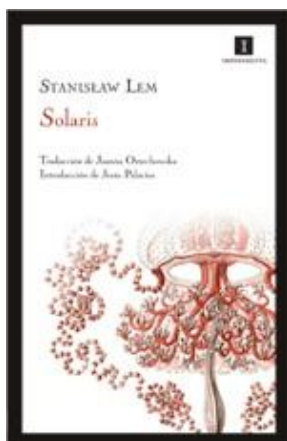
(...) Yo no tenía ninguna esperanza, y sin embargo vivía de esperanzas; desde que ella había desaparecido, no me quedaba otra cosa. No sabía qué descubrimientos, qué burlas, qué torturas me aguardaban aún. No sabía nada, y me empeñaba en creer que el tiempo de los milagros crueles aún no había terminado.

“El ser humano ha emprendido el viaje en busca de otros mundos, otras civilizaciones, sin haber conocido a fondo sus propios escondrijos, sus callejones sin salida, sus pozos, o sus oscuras puertas atrancadas” (*Solaris*).

“Entretanto, no queremos conquistar el cosmos, solo pretendemos ensanchar las fronteras de la Tierra” (*Solaris*).

“Lo que ocurrió quizás sea horrible, pero lo más horrible es... lo que no ha ocurrido. Nunca” (*Solaris*).

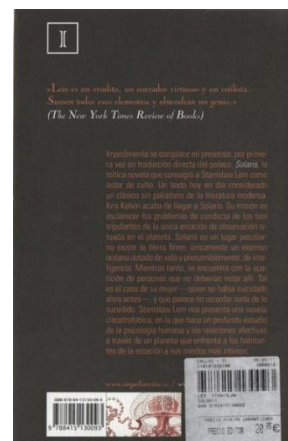
“Todo es explicable en los términos de la conducta de un niño pequeño” (*Solaris*).

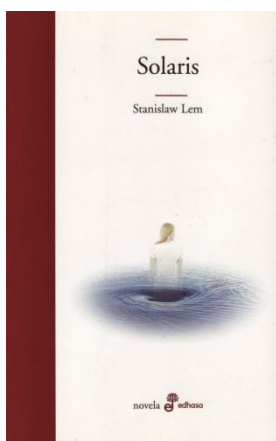
2) Lem Stanisław. *Solaris*

Madrid: Impedimenta, 2011.

Traducción de
Joanna Orzechowska

(...) No abrigaba esperanzas. Pero sí conservaba cierta expectación, lo último que me quedaba de ella. ¿Qué satisfacciones, qué bromas, qué nuevos suplicios me esperaban aún? No tenía ni idea, pero albergaba el firme convencimiento de que la época de los milagros crueles estaba lejos de haber terminado.

3) Lem Stanisław. *Solaris*

Buenos Aires: Edhasa, 2016.

Traducción de **Bárbara Gill**

(...) No tenía esperanzas. Pero en mí vivía la espera, lo último que me quedó de ella. ¿Qué realizaciones, burlas, qué suplicios todavía esperaba? No sabía nada, permaneciendo en la inmovible confianza de que el tiempo de los milagros crueles no había pasado.

“Noi cerchiamo solo l'uomo. Non abbiamo bisogno di altri mondi, abbiamo bisogno di specchi. Non sappiamo che cosa farcene di altri mondi. Uno ci basta, quello in cui sguazziamo” (*Solaris*).

“Un sueño sólo puede triunfar sobre la realidad si se le da la oportunidad” (*El Congreso de futurología*).

“La fe es, al mismo tiempo, absolutamente necesaria y completamente imposible” (*Diarios de las estrellas*).

II

Expedición primera A, o el Electrobardo de Trurl

Lem Stanislaw. Ciberiada. –
Barcelona: Bruguera, 1979, p.23-38.

Traducción: **Jadwiga Maurizio**

{El diseñador Trurl construyó una máquina que escribió poemas. La máquina recibió el trabajo:}

– ¡Que haga un poema sobre la ciberótica! Quiero que tenda máximo seis versículos y que se hable de ellos del amor y de la traición, de la música, de altas esferas, de los desengaños, del incesto, todo en rimas, ¡y que todas las palabras empiecen por la letra C!

(...)

El ciberotómano Cassio, cruel y cínico,
Cuando condesa Clara cortaba claveles,
Clamó: “¡En mi corazón candente cántico
El cupido te canta a cien centibeles!”
Cándida, le creía... Cassio casquivano
Camela a la cuñada de cogote cano.

“Si el hombre tuviera más sentido del humor, las cosas podrían haber resultado diferentes” (*Solaris*).

“Es imposible descubrir de manera no arbitraria el lugar en que los datos técnicos de un proceso se convierten en éticos” (*Golem XIV*).

“Hay dos especies de sabiduría: una incita a la acción, la otra la frena” (*Ciberiada*).

“Si uno busca tranquilidad, silencio y serenidad, que no lo busque en su vida ya que encontrará todo y más en el cementerio” (*El Hospital de la transfiguración*).

“Por razones morales soy un ateo, por razones morales. Usted le reconoce a un creador su creación y preparar el mundo para ello, yo prefiero no seguir ese camino creado por alguien que cree que otro lo creo”.

“El ser humano no es capaz de formular todos los conocimientos que debe a sus experiencias personales” (*Golem XIV*).

III

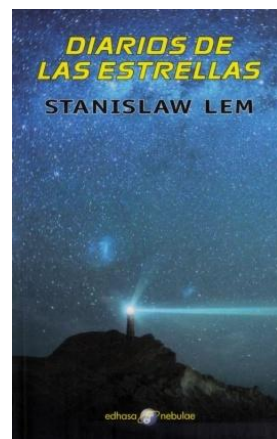
**Diarios
de las estrellas
VIAJES** S. LEM

Viaje decimocuarto

Lem Stanislaw. Diarios de las estrellas (Viajes). – Barcelona: Editorial Bruguera, S.A., 1978, p.132-158.

Traducción de **Jadwiga Maurizio**

(...) Me he traído el cohete del taller. Queda precioso, sólo que los timones no armonizan en cuanto al color con lo demás. Les di yo mismo una mano de pintura amarilla encima. Me gusta más. Tarantoga me prestó el tomo de la Enciclopedia Cósmica de la letra E, del que copié el artículo sobre Enteropia. (...)

Todo está claro para mí en ese artículo salvo las referencias a sepulcas, transmo y tor. Desgraciadamente, el último tomo editado de la Enciclopedia termina en la voz «SOUFFLE DE CHAMPIÑONES», así que no puedo enterarme de transmos y tors. Sin embargo, fui a casa de Tarantoga para, por lo menos, leer algo sobre «SEPULCAS». Encontré una información corta:

SEPULCAS – Importantísimo elemento de la civilización de los arditas (v.) del planeta Enteropia (v.).

Ver SEPULCARIA.

Seguí el consejo y lo leí:

SEPULCARIAS – Objetos que sirven para la sepulación (ver).

Busqué bajo «Sepulación». Encontré lo siguiente:

SEPULACION – Actividad de los arditas (v.) del planeta Enteropia (v.). Ver SEPULCAS.

El círculo se cerró, no se podía buscar más. Por nada del mundo hubiera confesado mi ignorancia al profesor, y él es la única persona a la cual se puede hacer esta clase de preguntas. No importa: los datos han rodado; decidí hacer el viaje a Enteropia. Salgo dentro de tres días. (...)

“La ignorancia de la propia ignorancia acompaña firmemente al conocimiento” (*Golem XIV*).

“La primera obligación de la Inteligencia es la desconfianza hacia sí misma” (*Golem XIV*).

“Uno sabe que fue feliz solo cuando ya no lo es. El hombre vive de los cambios” (*El Hospital de la transfiguración*).

Język Japoński; 日本語; Japanese

スタニスワフ・レムは、ポーランドの作家、哲学者、未来学者、風刺家、評論家。大学在学中から雑誌に詩や小説を発表しはじめ、1950年に長篇『失われざる時』三部作を完成。地球外生命体とのコンタクトを描いた三大長篇『エデン』『ソラリス』『砂漠の惑星』のほか、『金星応答なし』『泰平ヨンの航星日記』『宇宙創世記ロボットの旅』など、数多くのSF小説で、その第一人者として高い評価を得る。同時に『対話』『技術大全』『偶然の哲学』といった理論的大著を発表し、現代SFの研究書『SFと未来学』も著す。1970年代以降は『完全な真空』『虚数』といったメタフィクショナルな作品や文学評論などを発表する。『大失敗』を最後に小説から離れた晩年は、独自の視点で科学・文明を分析する批評で健筆をふるった。

[芝田文乃訳 (Shibata Ayano)]

I

1) スタニスワフ・レム 『ソラリスの陽のもとに』

早川書房 (東京), 1965 年.

飯田規和 訳 (Iida Kiwa)

(…) 私はいかなる希望ももっていなかった。しかし、私の内部ではなおも一つの期待が生きつづけていた。それは彼女が私に残して行った最後の期待であった。私は一体、性懲りもなく、どのような事件を、どのような嘲笑を、どのような苦悩を期待しているのだろうか？それは私にもわからない。しかし、私は、驚くべき奇蹟の時代はまだ永遠に過去のものとなってしまったわけではない、ということを固く信じていた。

2) スタニスワフ・レム『ソラリス』

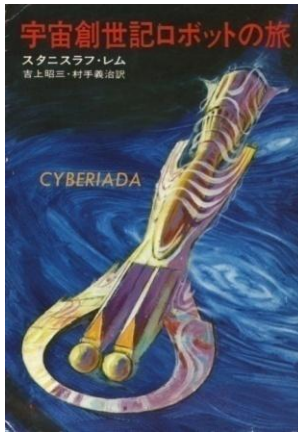
国書刊行会 (東京), 2004 年.

沼野充義 訳
(Numano Mitsuyoshi)

(…) いや、私に望みはなかった。しかし、私の中ではまだある期待が生きていた。それは彼女の後に残された、ただ一つのものだ。私はこの上まだどんな期待の成就、どんな嘲笑、どんな苦しみを待ち受けていたのだろうか？何もわからなかった。それでも、残酷な奇跡の時代が過ぎ去ったわけではないという信念を、私は揺るぎなく持ち続けていたのだ。

II

1) 詩人『白楽電』の絶唱—番外の旅

スタニスワフ・レム
『宇宙創世記ロボットの旅』
早川書房（東京）, 1976 年, 27-50頁.

吉上昭三・村手義治 訳
(Yoshigami Shozo,
Murate Yoshiharu)

「サイバネチック恋愛詩をつくらせろ！」ようやく彼はうれしそうに薄笑いをうかべて言った。「ただし六行以下で、愛と裏切り、音楽、ニグロ、上流社会、不幸、近親相姦をもりこんでいて、もちろん韻をふむこと。しかも単語は全部カキクケコではじまるものでなきゃいかん！」

(…)

子猫よ、小意気なる奸人よ、厚顔なるサイバネチックの好色家よ。
カフル人の女王のもとに、キプリアンは通い行き、
クラヴサンの鍵に触れるがごとく、婦人胴着にからむ。
恋する女は顔を隠しつつ、愛しき男にからだをあずけたり……
……女王の心は哀しくかげり、キューピッドの姿はかき消えぬ、
かくて女王の狂える従妹に、厚顔なるサイバネチックの影は通うなり。

2) 探検旅行第一のA（番外編）、 あるいはトルルルの電遊詩人

スタニスワフ・レム
『短篇ベスト10』

国書刊行会（東京）, 2015年, 163-181
頁.

沼野充義 訳 (Numano Mitsuyoshi)

「そいつにサイバーエロスの詩を作らせろ！」と、彼が突然、ぱっと顔を明るくして言った。「ただし六行以内で、愛と、不倫と、音楽と、黒人と、上

流階級と、不幸と、近親相姦を盛り込んで、ちゃんと音を踏んでいて、しかもすべての句がサ行の音で始まるようなやつだ！」

(…)

サイバーロボット サイプリアン
親戚だとは 知らなくて
墨肌姫が 好きになって
三味線弾いて 誘いかけて
妻子の叫びに さて思案
すごすご帰るか 好けベドンファン！

III

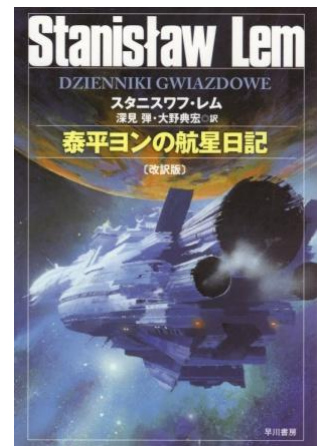

第十四回の旅

スタニスワフ・レム
『泰平ヨンの航星日記』

早川書房(東京), 1980 年, 158-193 頁.

深見弾 訳 (Fukami Dan)

セプルキ——アルドリト文明（アルドリトを参照）と、エンテロピア（エンテロピアの項参照）惑星で重要な役割を演じる要素。**セプルカリヤ**を参照せよ。

そのアドバイスにしたがって、読む。

セプルカリヤ——セプレニエ（セプレニヤの項参照）に役立つ物体。

セプレニエを探しだすと、こうあった。

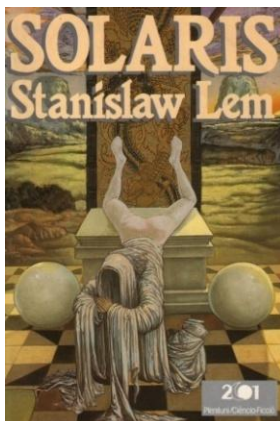
セプレニエ——アルドリト人（アルドリトの項参照）およびエンテロピア（エンテロピアの項参照）惑星の仕事。セプルキの項を参照せよ。

一巡し終わった。これではほかに探す項目がない。タラントガ教授に自分の無知をさらけだす気は毛頭ないし、他の者にもきかなかった。賽は投げられた——エンテロピアへ出かけるのだ。三日後に出発することにする。

Język Kataloński; Català; Catalan

Stanislaw Lem és l'autor de més èxit dins la literatura polonesa i un dels més reconeguts internacionalment pel que fa a la ciència-ficció especulativa. La seva obra de més èxit és *Solaris*. És un autor de l'anomenada ciència-ficció dura, que té un dels temes principals en els possibles desenvolupaments tecnològics. Així, a les seves ficcions apareixen aparells, robots, coets i tecnologies que permeten el viatge espacial o el contacte amb els extraterrestres. Respecte a aquests, analitza sobretot els problemes de comunicació que sorgirien d'un hipotètic contacte, per les diferències culturals, que sovint acaba en conflicte, exemplificant així una al·legoria del xoc de civilitzacions. A través de la novel·la explora assumptes filosòfics com la relació entre instint i cultura a l'ésser humà, un possible dualisme que inclou l'ànima, la concepció de la mort o la memòria. Igualment aborda temes com els vincles socials o la solitud, sovint tenyida d'humor. Entre la seva obra s'inclouen també estudis sobre futurologia, crítica, teoria literària i filosofia.

I

Lem Stanislaw. Solaris

Barcelona: Pleniluni, 1988.

Traduït **Agata Siewierska**

(...) Jo no tenia cap esperança i tanmateix vivia d'esperances, des que ella havia desaparegut, no em quedava cap altra cosa. No sabia quins descobriments, quines burles, quines tortures m'esperaven encara. No sabia res, i insistia a creure que el temps dels miracles cruels encara no havia acabat.

“No volem conquerir el cosmos, només volem estendre la Terra fins els límits del cosmos” (*Solaris*).

“L'home s'havia llançat al descobriment d'altres mons i altres civilitzacions, sense haver explorat íntegrament els seus propis abismes, aquell laberint de passadissos foscos i cambres secretes, sense haver penetrat al misteri de les portes que ell mateix ha segellat” (*Solaris*).

VII

Lem Stanislaw. El Fracàs

Barcelona: Editorial Laia, 1988.

Traducció de **Joan Ayala**

(...) Tempe va quedar-se immòbil, amb els braços alçats per tal de donar el cop següent, i llavors el cel va omplir-se d'una llum esborronadora. L'*Hermes*, que disparava a les antenes/pals de vaixell situats a l'entorn de l'estació espacial, va fer blanc sobre els núvols. La pluja va evaporar-se immediatament i va transformar-se en fums blancs. Va produir-se una explosió, semblant a un sol, provocada pels raigs làser. En una zona delimitada per un radi ample, una explosió tèrmica va eliminar la boira i núvols de la part superior del pendís. Fins als punts on arribava la seva vista, el pendís estava recobert de berrugues nues i desprotegides, i quan, després de trencar-se, la teranyina i les antenes van caure sobre ell plenes de flames, va fer-se càrrec que havia vit els Quintans.

“La intel·ligència sense coratge no valia més que el coratge sense intel·ligència” (*El Fracàs*).

“Els fets que presenten una probabilitat molt baixa des del punt de vista matemàtic, també tenen la següent característica: de vegades poden succeir” (*El Fracàs*).

“No crec que cap cosa pugui comportar-se amb tanta manca d'intel·ligència com la intel·ligència mateixa” (*El Fracàs*).

“Com que no coneixem ni els estats inicials ni els paràmetres, res no pot convertir les coses desconegudes en conegudes” (*El Fracàs*).

“Una tecnologia avançada no exclou creences religioses” (*El Fracàs*).

“La física és una ruta estreta traçada a través d'un abisme que la imaginació humana no pot entendre. Es tracta d'un conjunt de respostes a certes qüestions que plantegem al món, i aquest món ens dona les respostes a condició que no li plantegem d'altres qüestions, tot i que el sentit comú ens inciti a fer-ho” (*El Fracàs*).

“Els bons llibres sempre són reals, fins i tot quan el que s'hi explica mai no ha passat ni ha de passar mai. Són reals en un altre sentit de la paraula” (*Opowieści o pilocie Pirxie*).

Станислав Лем – поляк жазушысы, философ, футуролог, сықақшы, сыншы. Оның әдеби және философиялық шығармашылығында өмір бойы дәріптеген үш негізгі тақырып болды, олар: *Космос*, *Өмір* және *Ақыл*, олардың *Пайда болуы* және *Эволюциясы*, бұл ретте көркем әдебиет көбінесе теориялық ой-толғаныстарының сипаттамасы болып табылатын. Лем қазіргі заманғы романмен де, ғылыми фантастикамен де, фантастикалық гротескімен де, ғылыми әдеби және философиялық монографиялармен және әртүрлі мақалалармен де айналысты, әдеби, ғылыми және ғылыми – танымал тақырыптардағы, сондай-ақ әдеби және саяси тақырыптардағы фельетондармен де жиі айналысатын. Және өз шығармаларының барлық түрлерінде Лем нағыз бірегей туындылар жасады. Жазушының әдеби қызметін оның шығармашылық өрісі, эрудициясы, танымдылығы (теңдесі жоқ қиял және әзіл сезімі), ой тереңдігі, сондай-ақ, әрине, осының барлығына ортақ дидактизм сипаттайды. Станислав Лем поляк жазушыларының ішіндегі басқа тілдерге ең көп аударылған жазушы болып табылады.

I. Станислав Лем. Солярис

(...) Менде үміт жоқ еді. Бірақ менде одан қалған соңғы үміт, оны күту қалды. Мен өмірден енді қандай жетістіктерді, қорлықты, қандай азапты күтуім керек? Мен қатал ғажайыптар уақыты өткен жоқ деген шексіз сенімде болып, әлі ештеңе білмедім.

Аудармасы: **Жақтаева Мархабат Муратовна**, 2020, Қазақстан
(Markhabat Zhaktayeva, Kazakhstan)

"Ғылым бірдеңенің не үшін жасалатындығымен емес, тек оның қалай жасалатынымен ғана айналысады" (*Солярис*).

"Адам, тіпті егер ол өте абай болса да, ол туралы мүлдем білмесе де, әрдайым гипотеза жасайды" (*Солярис*).

"Адам өз жүргеінің түпкіріндегі сырларды, құпияларды, шұңқырлар мен құлыпталған қараңғы есіктерді соңына дейін танып білмей, басқа әлемдерді, басқа өркениеттерді тануға аттанды" (*Солярис*).

"Біз ғарышты тіпті жаулап алғымыз келмейді, біз Жерді оның шекараларына дейін кеңейтуді қалаймыз" (*Солярис*).

"Болған нәрсе қорқынышты болуы мүмкін, алайда... әлі болмаған нәрседен қорқыныштысы жоқ. Ешқашан болмайды да" (*Солярис*).

Jezyk Kirgiski; Кыргыз тили; Kyrgyz

Станислав Лем – польшалык жазуучу, философ, футуролог, сатирик, сынчы. Адабий жана философиялык чыгармачылыгында өмүр бою эмгектенип келген үч негизги темасы: *Космос*, *Жашоо* жана *Акыл-эс*, алардын келип *Чыгышы* жана *Эволюциясы*, мында көркөм адабият көбүнчө теориялык ой жүгүртүүнүн иллюстрациясы болгон. Лем заманбап романдын да, илимий фантастиканын да, фантастикалык гротесктин да, илимий, адабий жана философиялык монографиялардын да, өзгөчө адабий, илимий жана популярдуу илимий темаларды ичине камтыган ар кандай макалалардын, ошондой эле көбүрөөк адабий жана саясий темаларды камтыган фельетондордун үстүнөн иштеген. Лем өзүнүн ар кандай бардык чыгармаларында чыныгы шедеврлерди жараткан. Анын адабий ишмердүүлүгү чыгармачылык арыш, эрудиция, өзүнө тартуучулук (эч нерсеге теңдешсиз фантазия жана тамашакөйлүк сезим), оюнун тереңдиги, ошондой эле сөзсүз түрдө мунун баарында орун алган дидактикизм менен мүнөздөлөт. Лем чыгармалары башка тилдерге эң көп которулган польшалык жазуучу болуп саналат.

I. Станислав Лем. Солярис

(...) Менин үмүтүм үзүлгөн эле. Бирок, менде андан калган акыркы нерсе күтүү ичимде жашачу. Мени дагы кандай жетишкендиктер, кемсинтүүлөр, кандай азаптар күтүп жатты экен? Катаал кереметтердин убагы өтпөгөндүгү бекем ишеничинде эч нерсени билбей жүргөм.

"Илим бир нерсенин эмне үчүн жасалып жатканын эмес, болгону анын кантип жасалып жатканын гана иликтейт" (*Солярис*).

"Адам канчалык сак болсо дагы, бул туурасында таптакыр билбесе дагы, ар качан божомолдорду жаратып келет" (*Солярис*).

"Адам баласы күнүрт эшиктер менен тосулган өзүндөгү жашырын жерлерди, бурч-бучмактарды, кудуктарды аягына чейин таанып өздөштүрбөстөн, башка ааламдарды, башка цивилизацияларды иликтеп таанууга жөнөп кетти" (*Солярис*).

"Биз такыр космосту багындырууну каалабайбыз, жөн гана коюлган чегине чейин Жерди кеңейтүүнү каалайбыз" (*Солярис*).

"Болуп бүткөн окуя коркунучтуудай туюлушу мүмкүн, бирок баарынан да коркунучтуусу... боло элегинде. Эч качан" (*Солярис*).

Język Koreański; 한국어; Korean

스타니스와프 렘 폴란드의 작가이다. 과학소설, 풍자문학등에 많은 작품을 남겼다. 드물게 전세계적으로 영향력 있는 동구권 SF 작가들 중 하나. 렘의 작품은 철학적인 주제를 다루고 있는 것이 많으며, 기술 문명과 지성의 본질에 대한 고찰, 상호적 의사소통 및 이해의 불가능성, 인간의 한계에 대한 절망 등이 담겨있다. 그의 대표작 『솔라리스』는 인간의 기억을 형상화시키는 신비의 외계 행성을 통해 우주적 인식론의 불가해성을 그린 작품으로, 안드레이 타르코프스키 및 스티븐 소더버그 감독의 영화로도 유명하다. 또한 그는 통렬한 풍자와 블랙코미디가 결합되어 경쾌하고 현란한 파노라마를 펼쳐 보이는 작품도 상당수 집필하였는데, 『사이버리아드』가 대표적이다.

I

1) 스타니스와프 렘. 솔라리스

서울: 청담사, 1992.

번역: 편집위원회 (Redakcja; Editorial Board)

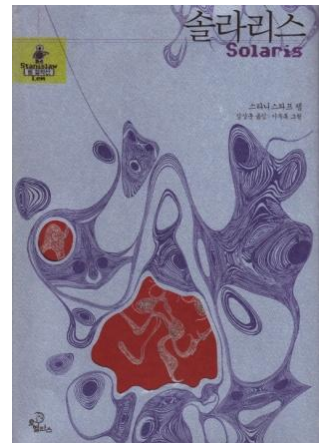
(...) 그러나 나는 놀랄 만한 기적의 시대는 영원히 과거의 것이 되어버리지는 않았다는 것을 아직도 굳게 믿고 있다.

2) 스타니스와프 렘. 솔라리스

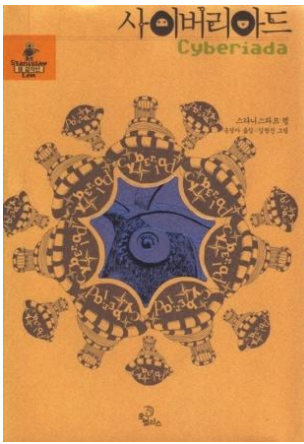
서울: 시공사, 1996.

역자 김상훈 (Kim Sang Hoon)

(...) 그러나 나의 내부에서는 하나의 기대가 싹트고 있었다. 어떤 성취가, 어떤 조롱이, 또는 어떤 고뇌가 나를 기다리고 있을지 나는 모른다. 나는 아무것도 모른다. 그러나 나는 잔혹한 기적의 시대가 영원히 과거의 것이 되어버리지는 않았다는 사실을 굳게 믿고 있었다.

II

첫 번째 외출(A) 혹은 트루블의 전자 시인

/스타니스와프 렘, 사이버리아드 -

출판사 오멜라스, 발행일 2008년 6월 13일

번역자 (Song Kyung)

이발에 대한 시를 짓는 거야! 하지만 고상하고, 고귀하고, 비극적이고, 영원하고, 사랑에 가득 차있고, 배신이 등장하고, 인과응보가 있고, 확실한 파멸 앞에서 보이는 묵묵한 영웅적 태도를 그려야 해! 6행으로, 완전히 운율을 맞추고, 모든 단어는 S로 시작해야 해!

(...)

Seduced, shaggy Samson snored.
She scissored short. Sorely shorn,
Soon shackled slave, Samson sighed,
Silently scheming,
Sightlessly seeking
Some savage, spectacular suicide.

"인간은 자기 마음속에 있 는, 굳게 닫힌 문 뒤에 존재하는 어두운 미로와 비밀스런 장소에 대해 전 알지도 못하면서 다른 세계와 다른 문명을 이해하려고 우주로 진출했" (솔라리스).

"우리는 우주를 정복하고 싶은 게 아니라 단지 우주 규모로 확대된 지구를 원할 뿐이야" (솔라리스).

"자네 자신이 그녀를 죽인 살인자라고 느끼고 있을지도 모르지. 하지만... 여기서는 더 끔찍한 일이 일어날 가능성도 있어" (솔라리스).

"우리는 휴머니스트인 동시에 고귀한 품성의 소유자란 말씀이야. 그렇기 때문에 우리는 다른 행성에 사는 종족을 정복하려는 것이 아니라, 다만그들에게 지구의 문화를 전파하고 그와 교환해 그들유산을 이어받기를 원하는 거지. 우리는 우리가 신성한 접촉의 기사라고 있네" (솔라리스).

"우리가 원하는 건 인간 이외의도 아냐. 지구 이외의 다른 세계 같은 건 필요 없어. 다만 우리를별요할 뿐이야.다른 세계 같은 건 어떻게 다뤄야 하는지도 모리에겐 지구 하나만으로도 충분하니까" (솔라리스).

"과학의 대상은 현상파췌의 인과관계지 그 존재 이유가 아니라는 사실 짚은 자네도 알고 있을 거야" (솔라리스).

Język Łaciński; Lingua latina; Latin

Stanislaus Lem scriptor Polonicus, philosophus, futurologus, satyrarum auctor, criticus fuit. In operibus suis litterariis et philosophicis tres res tota per vita explorabat: Spatium, Vitam et Rationem, quorum initium et evolutionem quaerebat, litteris adeo fictis saepe meditationes theoreticas illustrabat.

Fabulis Romanensibus modernis, scientiae fictitiae, dissertationibus doctis de litteris necnon philosophia, articulis variis de rebus litterariis, scientificis necnon de scientia divulganda, atque appendicibus oblectatoriis, plerumque de rebus litterariis et politicis, operam dabat.

In omnibus his speciebus opera palmaria creavit. Amplitudo sollertiae, eruditio, delectabilitas, ingenii celeritas et facetiarum lepor, mentis altitudo atque usus didascalicus litteris ejus peculiaris sunt. Opera ejus celeberrima sunt fabulae Romanenses «Solaris» et «Invictus», fabularum collectiones «Diaria stellaria» et «Cyberias», tractati philosophico-futurologici «Summa technologiae» ac «Phantastica et futurologia». Omnium scriptorum Polonicorum saepissime in alias linguas translatus est.

I. Stanislaus Lem. Solaris

(...) Spem non habebam. Expectatio tamen in me habitabat, res ultima, quae mihi reliquit. Quas consummationes, quae ludibria, quae tormenta expectabam? Omnino ignarus, firme credebam tempus miraculorum crudelium non abisse.

Verterunt **Georgius Praefixus** et **Nicolaus Ramanouski**, 2021, Belarus

«Scientia solum tractat, quomodo aliquid fiat, non cur hoc fiat» (*Solaris*).

«Homo semper hypotheses fingit, etiam cum omne genus cautionis adhibet, etiam cum hoc ignorat» (*Solaris*).

«Homo aliis mundis, aliis civilisationibus obviam se dedit, propriis suis secretariis, fundulis, angulis, puteis, januis obmolitis et obscuris non pernotis» (*Solaris*).

«Spatium minime volumus expugnare, modo Tellurem ad ejus fines expandere» (*Solaris*).

«Quod factum est, horribile esse potest, horribilissimum autem est quod... factum non est. Unquam» (*Solaris*).

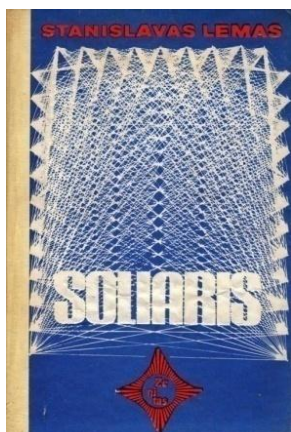
«Finis vitae, sed non amoris» (*Solaris*).

«Silentium universi» (*Summa technologiae*).

Język Litewski; Lietuvių kalba; Lithuanian

Stanislavas Lemas – žymus lenkų mokslinės fantastikos rašytojas. Vienas iš nedaugelio visame pasaulyje garsių mokslinės fantastikos kūrėjų, pripažįstamų tikrais literatūros meistras. Būdamas 30 metų jis išleido pirmąjį romaną „Astronautai“, bet tik po 10 metų, kai pasirodė „Soliaris“, Lemas pradėjo garsėti pasaulyje kaip įdomus ir intelektualus rašytojas. Tarptautinės šlovės susilaukė ir trumpų apsakymų serija „Cyberiada“, pasakojantis apie pasaulį, valdomą robotų ir kitų intelektualių mašinų. S. Lemo kūrinuose veiksmas retai baigiasi laimingai... Rašytojas iškelia daugiau klausimų nei duoda atsakymų, todėl jo kūryba dažnai vadinama filosofine fantastika. Jis vienas pirmųjų savo futuristiniuose veikaluose suabejojo, ar žmonijos ateitis bus tokia progresyvi, kaip tuo metu įsivaizduota. Kaip nekeista, S. Lemas buvo gana skeptiškas ir dėl kontakto su nežemiškomis civilizacijomis galimybės.

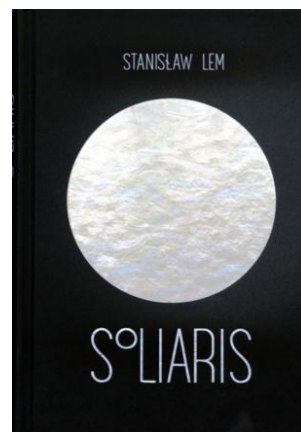
I

Lemas Stanislavas. Soliaris

Vilnius: Vaga, 1978.

Kalbos vertė **Giedrė Juodvalkytė**

(...) Aš neturėjau vilties. Bet manyje gyveno laukimas, vienintelis dalykas, kurį ji man paliko. Kokių išsipildymų, patyčių, kokių kančių aš dar tikėjausi? Nežinau. Bet aš tvirtai tikėjau, kad nepraėjo baisių stebuklų metas.

„Visai nenorime užkariauti kosmoso, norime tik išplėsti Žemę ligi jo ribų“ (*Soliaris*).

„Žmogus žengė pasitikti kitų pasaulių, kitų civilizacijų, nepažinęs kaip reikiant savo paties užkaborių, aklaviečių, šulinių, užbarikaduotų tamsių durų“ (*Soliaris*).

„Mes nieko kito neieškome, tik žmonių. Nereikia mums kitų pasaulių. Mums reikia veidrodžio. Mes nežinome, ką veikti su kitais pasauliais“ (*Soliaris*).

„Žmogus nepasirenka sau tikslo, nors taip ir atrodo. Jam jį primeta laikas, kuriame jis gimė“ (*Soliaris*).

II

Lem Stanisław.

PIRMOJI KELIONĖ A, arba Trurlio Elektribaltas

Kalbos vertė **Vidas Morkūnas**, 2019, Lietuva

[Trurlis sukonstravo Elektribaltą – eilėraščius kuriančią mašiną. Šiai buvo skirta užduotis:]

– Tegul sukuria eilėraštį apie kiberotiką. Tekstą apie meilę ir išdavystę, apie muziką, apie juodaodžius, apie aukštuomenę, apie nelaimę ir apie kraujomaišą turi sudaryti nemažiau šešių eilučių, jis turi būti rimuotas, ir kad visi žodžiai prasidėtų raide K!

(...)

Kiberotomanas Karlas kreolų karalaite karštą
kerėjo, karalaite, klavišus kankindama, kapituliavo.

Kitur kuilys kraujomaišą klastingai kultivavo,
kitur kurtizanes klejonėmis kamavo...

...Karalius Karlui kulpė kraupų kerštą!

„Žmogus įstengia įsisavinti vien tai, ką gali suprasti, o suprasti, savo ruožtu, tegali vien tai, ką įmanoma nusakyti žodžiais. Nenusakoma – nesuprantama“ (*Futurologų kongresas*).

„Sveiko proto kriterijai žmonijos istorijai netaikytini“ (*Futurologų kongresas*).

„Negundo kelionės, kai nėra kur iš jų grįžti“ (*Futurologų kongresas*).

„Kuri moteris nepanorės pasikeisti akių į sidabrinis švyturius, turėti teleskopines krūtis, angeliškus sparnus, spinduliuojančias blauzdas ir kas žingsnis skleidžiančias melodingus garsus pėdas?“ (*Futurologų kongresas*).

„Netgi didžiausios kančios nėra bergždžios. Tiesa, jas reikia įveikti, bet įveikti, tai nereikia – atmetimo“ (*Magelano Debesis*).

„Ne visus įmanomus dalykus žmogus įstengia išverti“ (*Edenas*).

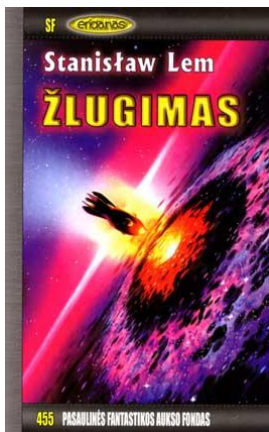
„Iš senatvės esmė yra, kad jums įgyti patirties, kuri negali būti naudojamas“ (*Katar*).

„Moralinės atsakomybės ribos yra daug platesnė sritis Teismų kodekso“ (1989, Straipsnis).

„Masinė kultūra yra analgetikas, o ne vaistas“ (1997, Interviu).

Dondos dėsni: „Tai, ką gali mažas kompiuteris su didele programa, gali ir didelis kompiuteris su maža programa; iš čia logiška išvada: be galo didelė programa gali veikti pati, t.y. be jokio kompiuterio“ (*Profesorius A.Donda*).

VII

Lem Stanisław. Žlugimas

Kaunas: Eridanas, 2009.

Kalbos vertė **Vidas Morkūnas**

(...) Taip ir sustingo iškėlęs rankas, o dangų jam virš galvos staiga nutvieskė šiurpus blyksnis. "Hermio" smūgis į antenų stiebus šalia kosmodromo pramušė debesis, lietus, tą pat akimirką virtęs baltais verdančiais garais, liovėsi, patekėjo lazerinė saulė, galinga terminė ataka pūste nupūtė miglą, ir paaiškėjo, kad šlaitas kiek akys užmato nusėtas nuogų, bejėgių spenių knibždynu. Kai ant navigatoriaus krito liepsnojančio tinklo ir lūžinėjančių antenų maišatis, jis dar spėjo suvokti pamatęs kvintiečius.

„Karas – pats blogiasias informacijos apie svetimą kultūrą rinkimo būdas“ (*Edenas*).

„Kosmosas – iš labirintų sudėtas labirintas“ (*Žlugimas*).

„Niekas kitas nesielgia taip kvailai, kaip protas“ (*Žlugimas*).

„Fizika tai siauras lieptelis virš prarajos, kurios dugnas žmogaus vaizduotei nepasiekiamas. Tai atsakymų į kai kuriuos klausimus rinkinys. Mes klausiame pasaulio, o jis teikiasi mums atsakyti – su sąlyga, kad neklausinėsime kitko, to, ko paklausti mus ragina sveikas protas“ (*Žlugimas*).

„O kas yra ta baigtinė tiesa? Kelio galas, toliau kurio nebėra nei paslapčių, nei vilčių. Kai nebėra ko paklausti, nes į visus klausimus jau atsakyta. Bet tokios vietos nėra“ (*Žlugimas*).

„Kadangi nežinome nei pradinių, nei ribinių sąlygų, iš nežinėlių žinovais netapsime“ (*Žlugimas*).

„Tai, kas matematiškai visiškai menkai tikėtina, tikrovėje kartais ima ir atsitinka“ (*Žlugimas*).

„Remdamiesi matematika galime konstruoti pasaulius be kosmoso, nesvarbu, ar jie iš tiesų egzistuoja“ (*Žlugimas*).

Język Łotewski; Latviešu valoda; Latvian

Staņislavs Lems bija poļu zinātniskās fantastikas rakstnieks, filozofs un esejists. Lema pazīstamākie darbi ir romāni "Solāris", "Neuzvaramais" u.c. Viņa darbu plašā popularitāte ir labi saprotama. Staņislavs Lems raksta par to, kas mūsu laikmetā saviļņo visus domājošos cilvēkus – par kosmosa dziļu noslēpumiem, par zinātnes progresa milzīgajām iespējām un šī progresa pretrunīgo lomu mūsdienu sabiedrībā. Lems ir zinātniski fantastiskā žanra meistars. Taču šos darbus nevar saukt par izklaidējošu lasāmvielu: rakstnieks allaž tā vai citādi ieved lasītāju sarežģītu zinātnes, filozofijas un morāles problēmu lokā. Viņa grāmatas māca dziļāk domāt, liek lasītājam apsvērt, cik sarežģīta ir dabas un cilvēces attīstības vēsture. Bez tam rakstnieks darbojas arī kritikas laukā un raksta visai interesantus filozofiskos darbus.

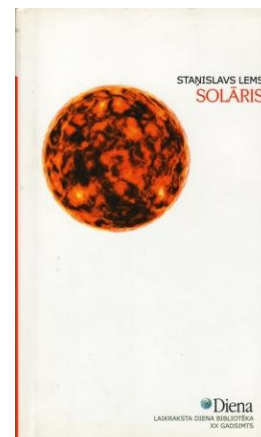
I

Lems Staņislavs. Solāris

Rīgā: Liesma, 1970.

Tulkojis **Zigfrīds Trenko**

(...) Man nebija cerību. Bet manī dzīvoja gaidas, pēdējais, kas pēc viņas palika. Kādu piepildījumu, kādu izsmieklu, kādas mokas es vēl gaidīju? Es nezināju it nekā, tikai nesagraujami ticēju, ka vēl nav pagājis satriecošu brīnumu laiks.

„Cilvēks devies atklāt citas pasaules, citas civilizācijas, neuzzinājis līdz galam pats savus slepenos kaktiņus, aklās ieliņas, akas, aizbarikadētās, tumšās durvis“ (*Solāris*).

„Mēs nemaz negribam iegūt kosmosu, gribam tikai paplašināt Zemi līdz tā robežām“ (*Solāris*).

„Nemeklējam neko, izņemot cilvēkus. Mums nav vajadzīgas citas pasaules. Vajadzīgi spoguļi. Nezinām, ko iesākt ar citām pasaulēm“ (*Solāris*).

„Tas, kas noticis, laikam ir briesmīgs, bet vēl briesmīgāks ir tas, kas... nav noticis. Nekad“ (*Solāris*).

III

Četrpadsmitais ceļojums

Lems Staņislavs. Ijona Klusā zvaigžņu ceļojumi; Balss no debesīm. – Rīga: Zinātne, 1975, lpp.18-46.

Tulkojis **Voldemārs Meļinovskis.**

(...) Pārvedu raķeti no darbnīcām. Izskatās ļoti labi, tikai stūres krāsojums nesaskan ar pārējo. Pats pārkrāsoju to dzeltenā krāsā. Tagad jau daudz labāk. Aizņēmos no Tarantogas kosmiskās enciklopēdijas sējumu uz E burtu un norakstīju šķirkli par Enteropiju. (...)

Šajā izziņā viss man ir skaidrs, izņemot tur pieminētās sepulas, transmu un metplūsu. Diemžēl līdz šim iznākušais enciklopēdijas pēdējais sējums beidzas ar šķirkli «MĒRCE», un tāpēc par transmu un metplūsu nekas nav atrodams. Es tomēr aizgāju pie Tarantogas, lai paskatītos, kas viņa vārdnīcā rakstīts zem šķirkļa «SEPULAS». Tur atradu īsu informāciju:

SEPULAS – Enteropijas (sk.) ardrītu civilizācijas svarīgs elements. Sk. SEPULĀRIJAS.

Sekodams šai norādei, izlasīju:

SEPULĀRIJAS – objekti, kas kalpo. sepulēšanai (sk.).

Sameklēju «Sepulēšanu», un tur bija paskaidrots:

SEPULĒŠANA – ardrītu (sk.) izdarības Enteropijas (sk.) planētā. Sk. SEPULAS.

Aplis noslēdzies, vairs nav kur meklēt. Nemūžam es profesoram neatklāšu tādu ignoranci, bet nav neviena cita, kam varētu pajautāt. Kauliņi mesti – nolēmu doties uz Enteropiju. Izbraukšu pēc trim dienām.

„Zinātne nenodarbojas ar tādām esamības parādībām, pie kādām pieder smieklīgums“ (*Karalis Globārs un gudrie*).

„Zinātne pasauli izskaidro, bet samierināt ar pasauli spēj vienīgi māksla“ (*Karalis Globārs un gudrie*).

„Ģenījs nav vienkārši gaisma, bet gan vispirmām kārtām – apkārtējās tumsas nemitīgs redzējums“ (*Balss no debesīm*).

„Domas skaidrība kā liesmojošs punkts kvēlo tumsas bezgalībā“ (*Balss no debesīm*).

Језык Macedoński; Македонски јазик; Macedonian

Станислав Лем – полски писател, сатиричар, филозоф и футуролог. Тој е еден од најпознатите писатели и теоретичари на научна фантастика и најпреведуваниот полски писател. Средишно место имаат филозофските теми, односно рефлексите за технологијата, за природата на интелигенцијата, за неможноста од меѓусебна комуникација и разбирање, како и длабокиот песимизам поради ограничувањата што произлегуваат од природата на човекот и од неговото место во вселената. Тој се занимава со човекот и проблемот на човековото постоење во свет во кој технолошкиот напредок ги обезвреднува неговите биолошки пориви, правејќи ги дури опасни. Делата на Лем изобилуваат со интелектуален хумор, неологизми, каламбури, и, воопшто, со семожни алузии. Неговата необична смисла за хумор провејува во описите дури и на најмрачните човечки ситуации.

I

1) **Лем Станислав. Соларис.** – Скопје: Детска радост, 1989.

Превод **Григори Поповски** (Grigori Popovski)

(...) Немав надеж. Но живееше во мене очекувањето, последното нешто што ми остана по неа. Какви исполнувања, исмејувања, какви маки уште очекував? Не знаев ништо, опстојувајќи во непоколебливата верба дека не изминало времето на ужасните чуда.

2) **Лем Станислав. Соларис**

Скопје: Антолог, 2016.

Превод **Милица Миркуловска**
(Milica Mirkulovska)

(...) Немав надеж. Ама во мене живееше исчекување, последното нешто што ми остана по неа. Како исполнување на потсмевите, некакви маки сè уште не сум ги очекувал? Не знаев ништо, опстојувајќи во неуништливата вера, дека не е минат часот на суровите чуда.

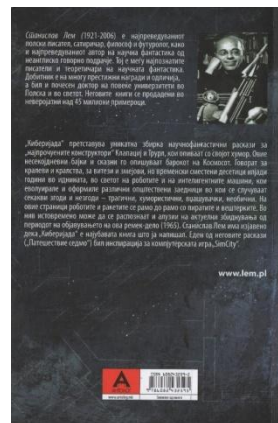
II

1) Патешествие прво а), односно електрибалтот на Трурл

Лем Станислав. Кибериада. –
Скопје: Антолог, 2018, с.57-69.

Превод **Милица Миркуловска**
(Milica Mirkulovska)

[Конструкторот Трурл составил машина која пишува поезија.
Машината добила задача:]

– Нека состави стихови за киберотика! Нека има најмногу шест
стиха, а во нив за љубовта и за прелубата, за музиката, за Црнциите, за
повисоките сфери, за несреќата, за родосквернавењето, римувано и
сите зборови да бидат само на буквата „с“!!

(...)

Ciprijan ciberotoman, cinik, cenejki chujno
Crna cherka carska, chudno crno celo,
Citra chesto civkal. Crveneela cela,
Celovremeno chekala, chuela, crcorela...
... Ciprijan cesari celuva, chuknuvajkji Crnkata!!

[Ципријан циберотоман, циник, ценејќи чујно
Црна черка царска, чудно црно цело,
Цитра често цивкал. Црвенеела цела,
Целовремено чекала, чуела, црцорела...
... Ципријан цецаси целува, чукнувајќи Црнката!!]

„Човекот тргнал да се сретне со други светови, други цивилизации, без до
крајот да си ги запознае сопствените сокачиња, слепи улички, бунари,
забарикадираните темни порти“ (*Соларис*).

„Не сакаме да ја освојуваме Вселената, сакаме само да ја рашириме Земјата до
нејзините граници“ (*Соларис*).

„Тргуваме во Вселената подготвени на се, значи, на осаменост, на борба,
мачеништво и смрт. Од скромност ова не го кажуваме гласно, ама за себе
понекогаш си мислиме дека сме прекрасни“ (*Соларис*).

„Она што се случило можеби е страшно, ама најстрашно е тоа што... не се
случило. Никогаш“ (*Соларис*).

2) Лем Станислав.

Патешествие прво под А), или Електробардот на Трурл.

Превод **Лидија Танушевска** (Lydia Tanushevska), 2019, Северна Македонија.

[Изумителот Трурл направил Електробард – машина што пишува поезија. Машината добила задача:]

– Да состави песна за киберотиката! Да има најмногу шест стиха, а во нив за љубовта и изневерата, за музиката, за црномурестите, за повисоките сфери, за несреќата, за родосквернавењето, да има рима и сите зборови да бидат само на буквата К!

(...)

Киберотоманот Кипро, к'не, копнеж имал крепка
по красната ќерка на калешо крале,
која со кемането катаден ја карел.

А кеф да му има крвта негова, каданата кревка,
казнета на карасевда, ѝ клокоти крвта, корне коса...
к'смет имал Кипро, за неа калешвицата ја кошнал.

„Ние сме хумани и благородни, не сакаме да ги освојуваче другите раси, само сакаме да им ги пренесеме нашите вредности, во замена да го преземеме нивното наследство“ (*Соларис*).

„Не бараме никој друг освен луѓе. Не ни се потребни други светови. Ни требаат огледала. Не знаеме што да правиме со другите светови“ (*Соларис*).

„Науката се занимава само со она како се случува нешто, а не и зошто се случува нешто“ (*Соларис*).

„Помислата дека сум се спобудалел, не смири“ (*Соларис*).

„Таму, каде што сè е можно, ништо не усреќува“ (*Киберијада*).

„Општествата можат да настануваат единствено од несовршени суштества, коишто имаат потребува од некаква заемна помош“ (*Киберијада*).

„Усреќениот во несреќата ја согледува среќата своја“ (*Киберијада*).

„Два постојат вида на мудрост: една што го овозможува дејствувањето, друга пак, од тоа го воздржува“ (*Киберијада*).

„Мудроста полега на тоа, да му нарачаш на некој друг работа, што требало самиот да ја извршиш“ (*Киберијада*).

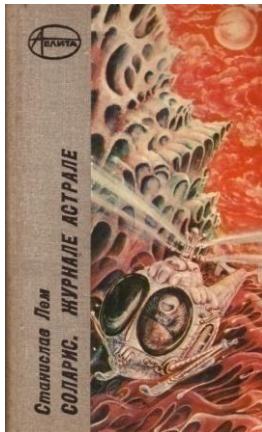
„Знаеме дека секој човек не се смее зашто е весел, ами затоа е весел зашто се смее“ (*Киберијада*).

Jezyk Moldawański; Limba moldovenească / Лимба молдовеняскэ; Moldavian

Станислав Лем – скриитор, филозоф, футуролог, сатирик ши критик полонез. Ын креация са литерарэ ши филозофикэ сынт трей теме принципале, дезволтате ын декурсул ынтрежий вець. Космосул, Вяца ши Конштиинца, Апариция ши Еволуция лор, яр белектристика десеорь есте проекция гындирий теоретиче. Ын тоатэ диверситатя лукрэрилор сале Лем а креат адевэрате каподопере. Активитатя са литерарэ есте карактеризатэ прин креацие ыналтэ, ерудицие (симцул уморулуй ши фантезие), гындирие профундэ. Динтре челе май куноскуते лукрэрэ але луй Лем путем менциона романеле «Соларис» ши «Инвинчибилул», кулежеря де повестирь «Кибериада» ши «Журнале астрале», монографииле филозофиче «Сума техноложиилор» ши «Фантастика ши футуристика». Лем есте чел май традус скриитор полонез ын нумероасе лимбь стрэине.

[В.Я., Традучеря: Вячеслав Доду (Veaceslav Dodu)]

I

Соларис

Лем Станислав. Соларис; Журнале астрале. – Кишинэу: Литература артистикэ, 1981.

Традучере де **Ион Мынэскуртэ**

(...) Ымь липся ачастэ спепвнцэ. Ынсэ трэя ын мине о аштепtare, ултимул лукру че-мь май рэмэсесе дин еа. Че ымплинирь, батжокурь, че кинурь май аштертам? Ну штиу. Ынсэ кредям ку тофтэ тэрия кэ тимпул терибилелор минунь ынкэ ну с'а петрекут.

«Омул а порнит сэ черчетезе алте лумь, алте цивилизаций, фэрэ сэ куноаскэ пынэ ла капэт проприиле аскунзишурь, фундэтурь, фынтынь, ушь барикадате ши сумбре» (*Соларис*).

«Чея че с'а ынтымплат, пробабил, есте ынгрозитор, ынсэ ши май ынгрозитор есте чея че... ну с'а ынтымплат. Ничодатэ» (*Соларис*).

III

Кэлэтория а пайспрезечя

Лем Станислав. Соларис; Журнале астрале. – Кишинэу: Литература артистикэ, 1981, п.292-317.

Традучере де **Ион Мынэскуртэ**

(...) Ын артиколул ачеста ымь ера тотул клар, ку ексчепция менциунилор деспре сепулчъ, трансм ши шухамет. Ынсэ, вай, ултимул волум ал енчиклопедией че вэзусе лумина типарулуй се сфыршыя ку артиколул «Сос де чуперчъ», чейя че ынсемна кэ ну ера поменит нич трансмул, нич шухаметул. Тотуш, м'ам дус ла Тарантога пентру а консулта артиколул деспре сепулчъ. Ам гэсит о информácie лапитарэ:

«Сепулка – элемент че жоакэ ун рол импортант ын чивилизация ардрицилор /везь/ де пе планета Интеропия /везь/. Везь: Сепулкариу».

Ам урмат ачест сфат ши ам читит:

«Сепулкариу – диспозитив каре сервеште пентру сепуларе» /везь/.

Ам кэутат кувынтул «сепуларе» ши ам читит:

«Сепуларе – окупация а ардрициилор /везь/ де пе планета Интеропия /везь/. Везь: Сепулкэ».

Черкул се ынкидя, май мулт ну авям унде кэута. Н'о сэ-мь рекуноск нич ынтр'ун каз игноранца ын фаца професорулуй Тарантога, яр ла алтчинева н'авям ла чине мэ информа. Заруриле ау фост арункате – плек пе Интеропия. Плекаря – песте трей зиле. (...)

«Ной ну врем сэ кучерим космосул, чи доар сэ лэржим Пэмынтул пынэ ла лимителе ачестуя» (*Соларис*).

«Ну кэутэм пе нимень алтчинева, декыт оамень. Ну авем невое де алте лумь. Авем невое де о оглиндэ. Ной ну штим че ам путя фаче ку алте лумь» (*Соларис*).

«Фиекаре динтре ной штие кэ есте о фиинцэ материалэ, супусэ лежилор физиоложией ши але физичий, ши кэ, адунынды ынтр'ун тот уник форца тутурор сентиментелор ноастре, тотуна ну путем лупта контра ачестор лежь, пе каре путем доар сэ ле урым» (*Соларис*).

Jezyk Mongolski; Монгол хэл; Mongolian

Станислав Лем – Польшийн зохиолч, сатирист, гүн ухаантан, шинжлэх ухааны уран зөгнөлт зохиолч, футурологич. Лем хүн төрөлхтөн, хүнээс хол байгаа харь гаригийн соёл иргэншил хоорондын харилцааны бэрхшээл, хүн төрөлхтний технологийн ирээдүйн талаар бичжээ. Тэрбээр виртуал бодит байдал (“Технологийн нийлбэр” гэсэн үндсэн бүтээл), хиймэл оюун ухаан, хүний хувьслын үзэл санааг боловсруулж, хиймэл ертөнцийг бий болгох болон бусад олон зүйлийг бүтээжээ. Лем бол Польшийн хамгийн алдартай зөгнөлт зохиолч юм. Түүний 1961 онд хэвлүүлсэн “Соларис” роман нь түүний нууцлаг, урьдчилан таамаглах аргагүй зүйлсээр уншигчдын сэтгэл, зүрх сэтгэлийг гүнзгийрүүлсээр байна. “Соларис” нь зөвхөн зохиолчийн бүтээлийн хамгийн алдартай болж, бас дэлхийн гайхалтай уран зохиол нь арилдаггүй тэмдэг үлдээх учиртай байжээ.

VIII

Лем Станислав. Уран зөгнөл гэж...

Луу цаг. Зөгнөлт зохиолын түүвэр. –
Улаанбаатар: Улсын Хэвлэлийн
Газар, 1989, г.278-287.

Орчуулагч **Б.Лхагваажав, Я.Арслан**
(B. Lkhagwazhaw, J.Arslan)

(...) Ирээдүйд тэмүүлсэн уран зөгнөлд болохгүй юмыг, өөрөөр хэлбэл хэзээ ч хэрэгжнхгүй юмыг илрүүлэн үзүүлэхээс илүү чухал юм үгүй. Үнэнээс маш хол зайтай боловч ер нь байж болох зүйл байдаг. (...) Уран зөгнөл байгалийн хуулийн бололцоогүй зүйлийг ялган таньж, дараа нь тэдгээрийн хөгжилтэй уялдуулан тухайн түүхэн мөчөөс хамгийн алслагдсан бүтээлч үйл ажиллагааны төвшинг хардаг.

“Зохиолч хүнд толь шиг хэрэггүй юм үгүй. Зохиолчид нийгэмдээ болон цаг үедээ толины тусгал биш өмнө нь хэний ч бодож олоогүй зүйлсийг л харуулах ёстой”.

Лемийн тухай хууль: “Хэн ч юу ч уншдаггүй. Хэрэв уншсан бол юу ч ойлгодоггүй. Ойлгодог бол шууд л мартдаг”.

Język Niderlandzki; Nederlands; Dutch

Stanisław Lem was een Poolse schrijver van sciencefiction, filosofische boeken en satire. Lem schreef voornamelijk over de technologische toekomst van de mensheid. Dat laatste onderwerp impliceerde omvatte ideale en utopische samenlevingen, en het probleem van het menselijk bestaan in een wereld waar weinig te doen is als gevolg van de technologische ontwikkeling. Hij schreef boeken die het genre ver overstijgen. Lem vooral bekend is geworden vanwege *Solaris*. Lem nam een ruimtestation als plaats van handeling omdat dat de perfecte geïsoleerde omgeving opleverde waarin hij met zijn gedachtenexperimenten uit de voeten kon. Andere boeken gaan ook over de werking van de menselijke geest, maar bijvoorbeeld ook over de betrouwbaarheid van het geheugen, over de betrouwbaarheid van waarnemingen, over de menselijke reactie op het onbekende (en hoe we het onbekende volledig verkeerd kunnen interpreteren), enzovoorts. Niet bepaald doorsnee science-fiction dus.

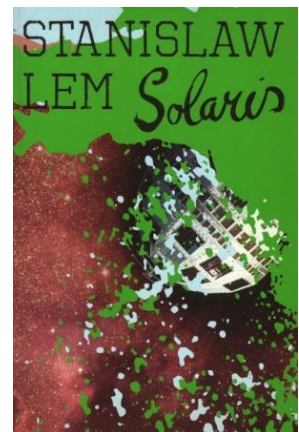
I

Lem Stanisław. Solaris

Utrecht; Antwerpen: Uitgeverij Het Spectrum B.V., 1972.

Vertaald door
C.C.W.Bakker-Offers

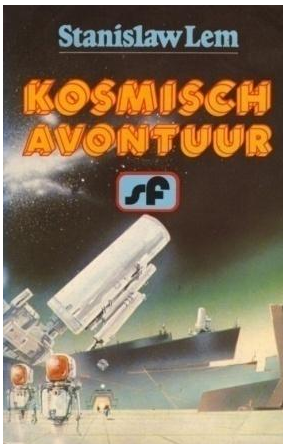

(...) Hoop had ik niet. Maar in mij leefde het laatste wat me daar nog van gebleven was – de verwachting. Welke vervullingen, bespottingen, rampspoeden stonden me nog te wachten? Ik wist het niet, en daarom volhardde ik in het onwankelbare geloof dat de tijd van onmenselijke wonderen nog niet voorbij was.

„De mensheid heeft zich op andere werelden, andere beschavingen gericht, zonder dat ze zichzelf eerst helemaal hebben leren kennen, hun eigen blinde vlekken, doolhoven en donkere, gebarricadeerde deuren“ (*Solaris*).

„We zoeken mensen, anders niet. We hebben geen andere werelden nodig. We hebben spiegels nodig. We zouden niet weten wat we met een andere wereld zouden moeten beginnen“ (*Solaris*).

II

Tocht nummer 1A of Trurl's Elektribald

Lem Stanislaw. Kosmisch Avontuur.
– Laren: Uitgeverij Luitingh, 1979,
p.25-40.

Vertaler **Lisetta Stembor**

{Ontwerper Trurl bouwde een machine die poëzie schreef. Machine kreeg de baan:}

'Laat hem een gedicht over de muziek en de cybernetica schrijven! Hoogstens zes regels en er moet iets in staan over liefde en ontrouw en over negers, het moet rijmen en alle zelfstandige naamwoorden moeten met een C beginnen!'

(...)

Cyrl, die de citer cybernetisch bespeelde,
had daarmee een mooie creoolse veroverd.
Zij luisterde naar zijn concerten, betoverd,
maar omdat haar charme hem danig verveelde,
wat al zijn collega's trouwens al wisten,
kuste hij cynisch de claveciniste.

„We willen de kosmos helemaal niet veroveren, we willen de aarde alleen maar verruimen tot aan de grenzen van die kosmos“ (*Solaris*).

„We betreden de kosmos, en zijn daarbij op alles voorbereid; dat wil zeggen, op eenzaamheid, op moeilijkheden, op een martelaarschap en op de dood. We zijn zo bescheiden het niet hardop te zeggen, maar vaak vinden we onszelf maar wat geweldig“ (*Solaris*).

„Zoiets komt natuurlijk hard aan, misschien voel je je zelfs wel een moordenaar, maar... er zijn erger dingen“ (*Solaris*).

„Immers, de mens lacht niet omdat hij vrolijk is, maar hij is vrolijk omdat hij lacht“ (*Kosmisch Avontuur*).

„Oorlog is de slechtste manier om gegevens over een onbekende cultuur te verzamelen“ (*Eden*).

„Dobre książki są zawsze prawdziwe, nawet gdyby opisywały rzeczy, które nigdy się nie wydarzyły i nie wydarzą“ (*Terminus*).

Język Niemiecki; Deutsch; German

Stanisław Lem war ein polnischer Philosoph, Essayist und Science-Fiction-Autor. Er gehört zu den meistgelesenen Science-Fiction-Autoren. Lem gilt als brillanter Visionär, der zahlreiche komplexe Technologien Jahrzehnte vor ihrer tatsächlichen Entwicklung erdachte. Ein wiederkehrendes Thema sind philosophische und ethische Aspekte und Probleme technischer Entwicklungen, wie etwa der künstlichen Intelligenz, menschenähnlicher Roboter oder der Gentechnik. In zahlreichen seiner Werke setzte er Satire und humoristische Mittel ein. Häufig thematisierte er Kommunikationsversuche von Menschen mit außerirdischen Intelligenzen. Seine Kurzgeschichten, Romane und Essays zeichnen sich insbesondere durch überbordenden Ideenreichtum und fantasievolle sprachliche Neuschöpfungen aus, wobei auch die Kritik an der Machbarkeit und dem Verstehen der technischen Entwicklung im Kontext philosophischer Diskurse immer wieder ein zentraler Bestandteil seiner Werke ist.

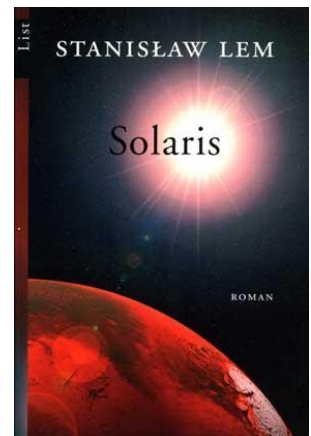
I

1) Lem Stanisław. Solaris

Hamburg; Düsseldorf: Marion von Schröder, 1972.

Deutsch von
Irmtraud Zimmermann-Gröllheim

(...) Hoffnung hatte ich nicht. Aber in mir lebte das letzte, was mir davon noch verblieben war: die Erwartung. Auf welche Erfüllungen, welchen Spott, welche Qualen war ich noch gefaßt? Ich wußte nichts, und so verharrte ich im unerschütterlichen Glauben, die Zeit der grausamen Wunder sei noch nicht um.

„Wir wollen gar nicht den Kosmos erobern, wir wollen nur die Erde bis an seine Grenzen erweitern“ (*Solaris*).

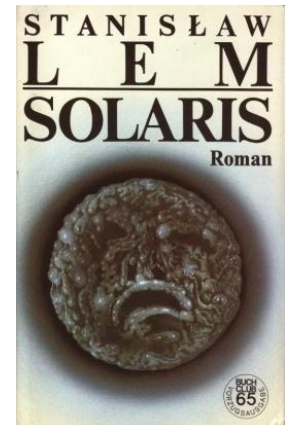
„Was geschehen ist, das kann furchtbar sein, aber am furchtbarsten ist das, was ... nicht geschehen ist. Nie“ (*Solaris*).

2) Lem Stanislaw. Solaris

Berlin: Verlag Volk und Welt, 1983.

Deutsch von **Kurt Kelm**

(...) Ich hatte keine Hoffnung. Aber in mir lebte noch die Erwartung, das letzte, was mir von ihr geblieben war. Welche Erfüllungen, welchen Spott, welche Qualen hatte ich noch zu gewärtigen? Ich wußte nichts, ich hegte nur den unerschütterlichen Glauben, daß die Zeit der grausamen Wunder noch nicht vorbei war.

„Der Mensch ist anderen Welten entgezogen, anderen Zivilisationen, ohne die eigenen Winkel durch und durch kennengelernt zu haben, Sackgassen, Schächte, dunkle verrammelte Türen“ (*Solaris*).

„Dem Schein zum Trotz schafft der Mensch sich die Ziele nicht selbst. Die Zeit, in die er hineingeboren wird, zwingt sie ihm auf, er kann ihnen dienen oder sich gegen sie auflehnen, aber der Gegenstand der Dienstbarkeit oder Auflehnung ist von außen gegeben“ (*Solaris*).

„Der Mensch stellt immer Hypothesen auf, selbst wenn er auf der Hut ist, selbst wenn er es nicht weiß“ (*Solaris*).

„Das Los eines Menschen kann viel bedeuten, das Los einiger Hunderte ist schwer zu erfassen, aber die Geschichte Tausender, die einer Million bedeutet im Grund genommen nichts“ (*Solaris*).

„Wenn wir als Rasse genommen mehr Humor hätten, wäre es vielleicht nicht soweit gekommen“ (*Solaris*).

„Die Wissenschaft sich nur damit befaßt, wie etwas geschieht, und nicht warum etwas geschieht“ (*Solaris*).

„Der technologische Fortschritt ist eine unabhängige Variable der Zivilisation“.

„Wenn wir zu wählen haben, ob wir der Tradition oder der Wahrheit untreu werden wollen, werden wir doch der Wahrheit den Vorzug geben müssen“ (*Philosophie des Zufalls*).

„Die Tragik des 20. Jahrhunderts liegt darin, daß es nicht möglich war, die Theorien von Karl Marx zuerst an Mäusen auszuprobieren“ (1995, Interview).

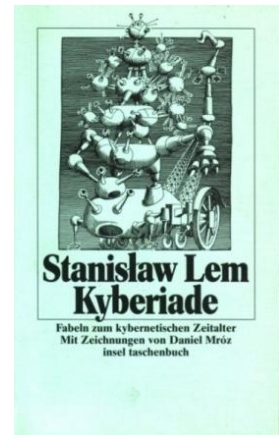
II

Die Reise Eins A oder Trurls Elektrobarde

Lem Stanislaw. Kyberjade. – Frankfurt
am Main: Insel Verlag, 1983, s.47-62.

Übersetzer **Jens Reuter**

{Der Konstruktor Trurl baute eine Maschine, das Gedichte schrieb.
Die Maschine erhielt die Aufgabe:}

»Ich will, daß der Elektrobarde ein erotisches Gedicht verfaßt. Es darf
maximal sechs Zeilen haben und soll von Liebe und Treuebruch, Musik,
Mohren und höheren Sphären handeln, sowie von Unglück und Inzest.
Natürlich muß es gereimt sein, und sämtliche Worte dürfen nur mit dem
Buchstaben 'S' beginnen!«

(...)

Sonette so süß sang Sensophil seiner schwarzen Schönen,
Sittsam schien sie, sehr scheu, sehr stolz, sehr stur,
Sie schauderte, sie spürte schon seiner Sünde sanftes Stöhnen.
So schnell schmolz sie, so sinnlich schien sein Schwur.
... Sensophil, schamlosester Sproß seiner Sippe, schwächte
seine schwarzlockige Schwester.

„Ein hartnäckiger Begleiter der Erkenntnis ist die Unwissenheit über die eigene
Unwissenheit“ (*Also sprach Golem*).

„Nichts ist der Philosophie des Menschen schwerer gefallen als das Eingeständnis,
dass seiner Entstehung weder ein huldvolles Lecheln noch ein sarkastisches Grinsen
der Unendlichkeit Pate gestanden hat“ (*Also sprach Golem*).

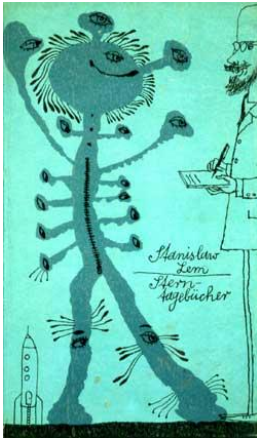
„Es kann keinen Flug geben ohne vorangegangene Träume vom Fliegen“ (*Also
sprach Golem*).

„Vernunft ist innere Freiheit“ (*Also sprach Golem*).

„Die Politiker sind ja auch eine Art Experten, nur eben selbsternannte“ (*Eine Minute
der Menschheit*).

„Neben den Drogen, die heute viele Tausende und vielleicht Millionen vergiften,
wird unser Verstand obendrein durch die rund um den Globus verbreitete Emission
pseudokosmischen Unsinn befallen“ (*Riskante Konzepte*).

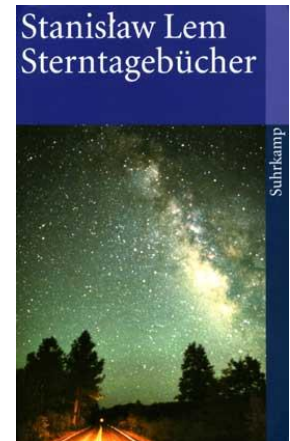
III

Vierzehnte Reise

Lem Stanislaw. Die Sterntage-bücher des Weltraumfahrers Ijon Tichy. – Berlin: Verlag Volk und Welt, 1961, s.25-72.

Deutsch von **Caesar Rymarowicz**

(...) Rakete abgeholt. Sieht sehr gut aus, nu das Leitwerk harmoniert in der Farbgebung nicht mit den anderen Teilen. Machte mich selbst an die Arbeit und tünchte es gelb. Nun bedeutend besser. Von Tarantoga einen Band Kosmische Enzyklopädie, Buchstabe E, ausgeliehen und den Artikel übn Enteropien abgeschrieben. (...)

In dem Artikel ist mir alles klar, ausgenommen die Sepulken, der Transmus und der Ström. Leider endet der bisher letzte Band der Enzyklopädie mit dem Stichwort »Soßen«, also sind Transmus und Ström noch nicht behandelt. Doch ich ging zu Tarantoga, um bei »Sepulken« nachzuschlagen. Ich fand einen kurzen Hinweis:

Sepulken – wichtiges Element in der Zivilisation der Ardruten (s. d.) auf dem Planeten Enteropia (s. d.); s. Sepulkaria.

Ich folgte dem Ratschlag und las:

Sepulkaria – zum Sepulieren (s. d.) dienende Objekte.

Ich suchte bei »Sepulieren« nach und fand:

Sepulieren – Tätigkeit der Ardruten (s. d.) auf dem Planeten Enteropia (s. d.); s.a. Sepulken.

Der Kreis war geschlossen, nichts blieb mehr zum Nachschlagen. Niemals würde ich vor dem Professor meine Unkenntnis der Dinge eingestehen, und einen anderen könnte ich ja gar nicht fragen. Also sind die Würfel gefallen – ich habe beschlossen, nach Enteropien zu fliegen. In drei Tagen reise ich ab. (...)

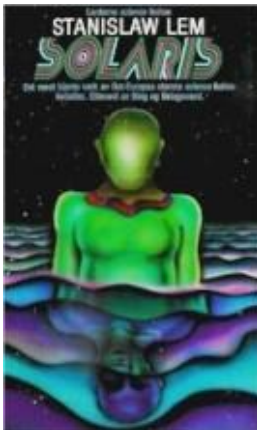
„Auch die Galaxis lockt mich nicht mehr und das Reisen hat auch keinen Reiz, wenn man nicht weiß wohin man heimkehren kann“ (*Der futurologische Kongreß*).

Dondasche Gesetz: „Was ein kleiner Computer mit einem großen Programm kann, das kann auch ein großer Computer mit einem kleinen Programm; daher der logische Schluß, daß ein unendlich großes Programm selbständig handeln kann, d.h. ohne irgendeinen Computer“ (*Professor A.Donda*).

Język Norweski; Norsk; Norwegian

Stanisław Lem var en polsk forfatter av satirisk og filosofisk sciencefictionlitteratur. Et av Lems favoritttema var umuligheten av kommunikasjon mellom mennesker og fremmede ikke-jordiske sivilisasjoner. Lems ikke-jordiske samfunn var ofte uforståelige og ugjennomtrengelige for mennesker. Han har skrevet om menneskehetens teknologiske utvikling og problemet med vår fortsatte eksistens i et samfunn der menneskets biologiske impulser blir overflødige eller til og med farlige. I mange romaner beskrives mennesker som en irrasjonell og følelsesmessig ustabil byrde for deres maskin-partnere – som heller ikke er perfekte.

I

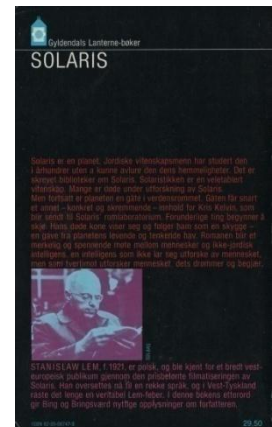

Lem Stanisław. Solaris

Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1974.

Oversatt fra tysk av

Hans Braarvig og Olav Ihlen Sopp

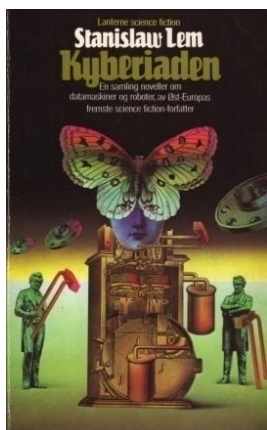
(...) Et slikt håp hadde jeg ikke lenger. Men inne i meg levde det siste av det som var blitt igjen av det – forventningen. Hvordan skulle den kunne gå i oppfyllelse? Hån, lidelser – mangt måtte jeg forberede meg på å bli utsatt for. Intet visste jeg. Jo, at jeg måtte holde fast ved troen på at undrenes tid ennå ikke var forbi.

„Mennesket var dradd ut til andre verdener, andre sivilisasjoner, uten først å ha skaffet seg inngående kjennskap til sin egen, blindgater, hulveier, dører som ikke er blitt åpnet“ (*Solaris*).

„Vi bryter oss ut i kosmos. Vi er forberedt på alt – det vil si på ensomheten, på kampen, på martyrium og død. Av ren beskjedenhets snakker vi ikke høyt om det, men av og til faller det oss inn at vi er temmelig storslagne“ (*Solaris*).

„Egentlig vil vi slett ikke erobre kosmos. Det vi ønsker, er å utvide Jorden til dens ytterste grenser“ (*Solaris*).

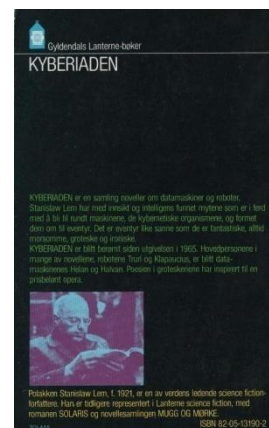
II

Første utferd (A) eller Trurls elektroniske skald

Lem Stanislaw. Kyberiaden. – Oslo:
Gyldendal Norsk Forlag, 1981, s.43-55.

Oversatt fra engelsk av **Arne Moen**

{Konstruktøren Trurl sammen en maskin som skrev dikt. Maskinen fikk jobben:}

«Be den om å skape et poem – et dikt om en hårklipp! Men det må være opphøyd, edelt, tragisk, tidløst, fullt av kjærlighet og svik og hevn, ukuelig heltomot ansikt til ansikt med en uavvendelig skjebne. Seks linjer, med skikkelige rim, og hvert eneste ord skal begynne på bokstaven S.»

(...)

Samson snøftet, sveket så sårt.

Skjønnmøya sakset svint.

Snart slavet Samson, seig som stål,

snerrende, susende sint.

Søkte så selvmord: skjøv

slottsmuren små som støv.

„Det er mennesker vi søker, intet annet. Vi har ikke bruk for noen annen verden. Vi har bruk for et speil. Vi vet ikke hva vi skal gjøre med andre verdener“ (*Solaris*).

„Det som har hendt, kan synes redselsfullt, fryktelig, men det frykteligste er det som ... det som ikke har hende! Aldri!“ (*Solaris*).

„Vitenskapen bare beskjeftiger seg med hvordan noe skjer, ikke hvorfor det skjer“ (*Solaris*).

„Det fins to slags visdom – den ene anbefaler handling, den andre ikke-handling“ (*Kyberiaden*).

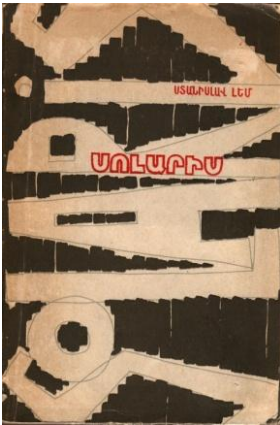
„Ikke-handling er noe trygt og sikkert, og det er det eneste gode man kan si om den“ (*Kyberiaden*).

„Det er ganske sikkert alminnelig kjent at ingen ler fordi de har det moro, men at folk får det moro fordi de ler“ (*Kyberiaden*).

Język Ormiański; հայերէն; Armenian

Ստանիսլավ Լեն լեւ հայտնի գրող, երգիծաբան, փիլիսոփա, ֆանտաստ և ֆուտուրոլոգ: Գրել է գիտաֆանտաստիկ գործեր, որոնցում քննարկվում են գիտության ու տեխնիկայի զարգացման հնարավոր հետևանքները: Լենը հաճախակի է դիմում փիլիսոփայական գրոտեսկին, երգիծանքին, պարոդիային: Գրել է նաև փիլիսոփայական խնդիրների վերաբերյալ էսսեիստական գրքեր և այլ գործեր: «Սոլարիս» վեպը համաշխարհային գիտաֆանտաստիկայի գլուխգործոցներից է, որտեղ հեղինակը կանխագուշակել է մեր քաղաքակրթության գլխավոր խնդիրը՝ գիտական և տեխնիկական մեծ առաջընթացի և մարդու հոգևորբարոյական անկման խոր հակասությունը՝ իր բոլոր աղետալի հետևանքներով:

I

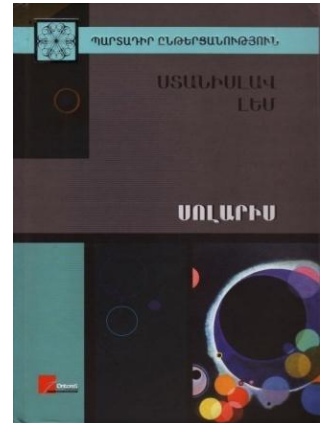

Լեն Ստանիսլավ. Սոլարիս

Երևան: Հայաստան, 2014.

Թարգմանիչներ

Մ.Գրոխոլսկա, Վ.Վասիլյան
(M. Grocholskaya, V.Vasilyan)

(...) Ես հույս չունեի: Բայց իմ հոգում ապրում էր սպասումը՝ վերջին բանը, որ մնացել էր նրանից: Ուրիշ ի՞նչ էի սպասում ես. ի՞նչ ծաղր կամ տառապանք, ինչե՞ր պետք է կատարվեին տակավին: Չգիտեմ: Բայց հաստատ հավատում էի՝ սարսափելի հրաշքնրի ժամանակը դեռ չի անցել:

«Ես խելագարված չեի: Հույսի վերջին կայծը մարեց: Անջատեցի հաղորդիչը, խմեցի թերմոսում մնացած մսաջուրը և գնացի քնելու:» (*Սոլարիս*)

«Գիտությունը զբաղվում է միայն նրանով, թե ինչպես է կատարվում այս կամ այն բանը, ոչ թե այն հարցով, թե ինչո՞ւ է կատարվում: » (*Սոլարիս*)

Język Perski; فارسی; Persian

استانیسلاو لم نویسندهٔ لهستانی آثار علمی-تخیلی است. وی بیشتر به عنوان نویسندهٔ رُمان سولاریس مشهور است. سبک نوشتار او «مبتنی بر دانش»، عمیقاً فلسفی و در برابر این صفات سرشار از طنز هوشمندانه و بازی‌های کلامی بود. آثار لم یکی از معدود آثاری است که برای نوع علمی-تخیلی نزد مخالفان این سبک آبرو خرید و به‌ویژه از آخرین کتاب‌های او که بیشتر به جستار آینده‌شناسی و اخلاق در علم آینده می‌پردازد در کتاب‌های فلسفی نقل قول شد.

I

لم استانیسلاو. سولاریس
حق تکثیر: تهران: نشر مینا،
۱۳۶۴. (1985)

مترجم: صادق مظفر زاده
(Mozaffarzadeh Sadegh)

(...)

من نمی‌خواهم برایت موعظه کنم اما فقط یک چیز را بهت بگویم. تو می‌کوشی در یک موقعیت غیرانسانی مثل یک انسان رفتار کنی. شاید خوب و پسندیده باشد ولی بی‌فایده است. تازه از این هم مطمئن نیستم، مگر یک کار احمقانه می‌تواند خوب باشد؟ (...)

[To inny fragment *Solaris*:

(...) Nie zamierzam cię przekonywać, powiem ci tylko tyle: usiłujesz – w sytuacji nieludzkiej – zachować się jak człowiek. Może to i piękne, ale daremne. Zresztą i tego piękna nie jestem pewny, bo czy to, co głupie, może być piękne? (...)]

«بگردد دی‌گری شکل او ضاع بد و دم‌کن داشت، تری‌قوی ط‌بعی شوخ
حس از سان‌اگر» (سولاریس).

«هستند یز‌مم‌کن غیر مجموع در است، لازم کاملاً که‌ه‌حالی‌عین‌در‌مان‌ای».

Język Portugalski; Português; Portuguese

Stanisław Lem foi um proeminente escritor polaco de ficção científica, filosofia e sátira. Ele talvez seja mais bem conhecido como o autor do romance *Solaris*, que foi adaptado para o cinema três vezes. Sua obra explora temas filosóficos; especulação sobre tecnologia, a natureza da inteligência, a impossibilidade de comunicação e compreensão mútuas, desespero face às limitações humanas e o lugar da humanidade no universo. Estes são por vezes apresentados como ficção, e por outras na forma de ensaios ou livros de filosofia. Sua obra é de difícil tradução devido a sofisticadas formações de palavras e figuras de linguagem, destacando-se poesia e trocadilhos apócrifos de máquinas sencientes e vocabulário tecnológico fictício. Usando estilos radicalmente diferentes, Lem escreveu muitos outros livros que abordam os mesmos temas sociais e filosóficos de forma cômica, poética ou sombria.

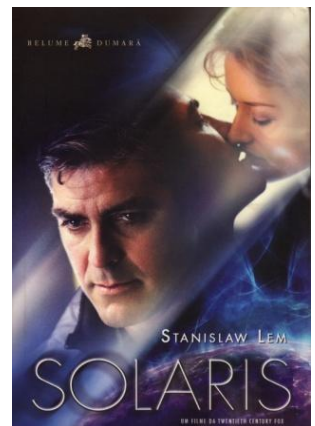
I

1) Lem Stanislaw. *Solaris*

Rio de Janeiro: Sabiá, 1971.

Tradução de **José Sanz**

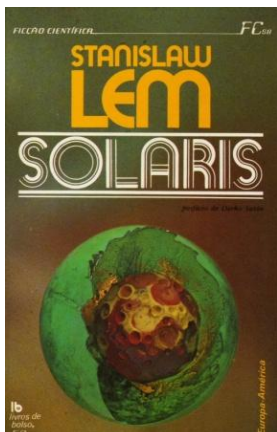
(...) Eu nada esperava. E, no entanto, vivia esperando – depois que ela desaparecera, só me restava a espera. Que realizações, que zombarias, que torturas eu ainda esperava? Eu o ignorava, ignorava tudo e persistia tendo fé em que o tempo dos milagres não havia passado.

“O homem partiu para a descoberta de outros mundos, de outras civilizações, sem ter inteiramente explorado seus próprios abismos, seu labirinto de corredores escuros e câmaras secretas, sem ter penetrado no mistério das portas que ele mesmo condenou” (*Solaris*).

“Não queremos conquistar o cosmo, queremos apenas levar a Terra às fronteiras dele” (*Solaris*).

“Mas o mais horrível é... é o que não aconteceu, o que nunca existiu” (*Solaris*).

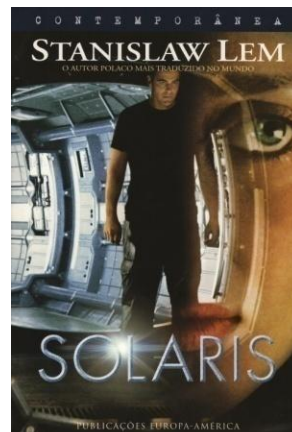
“As tecnologias avançadas não excluía a fé religiosa” (*Fiasco*).

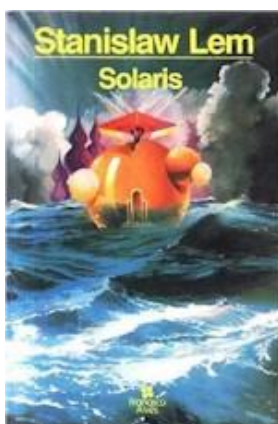
2) Lem Stanislaw. Solaris

Mem Martins: Europa-América, 1983.

Tradução de **Inês Busse**

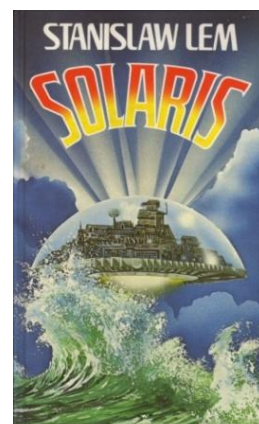
(...) Eu não esperava nada. E, contudo vivia na expectativa. Desde que ela partira, era tudo o que me restava. Não sabia que empreendimentos, que troças, até que torturas me aguardavam ainda. Não sabia nada, mas persistia na fé de que a era dos milagres cruéis ainda não acabara.

3) Lem Stanislaw. Solaris

Rio de Janeiro: Francisco Alves, 1984.

Tradução de **Reinaldo Guarany**

(...) Esperava por nada. E mesmo assim vivia à espera. Desde que ela se fora, era tudo o que me restara. Eu não sabia que façanhas, que eacárnios e até mesmo que torturas ainda esperavam por mim. Não sabia de nada, e persisti na fé de que o tempo dos milagres cruéis não havia passado.

“Bons livros dizem a verdade, mesmo quando são sobre coisas que nunca foram e nunca serão. Eles são verdadeiros de uma maneira diferente” (*Opowieści o pilocie Pirxie*).

“O destino de um só homem pode ser rico de significação. Só fazemos uma idéia vaga do destino de algumas centenas de homens. Mas a história de milhares, de milhões de homens, para falar a verdade, não significa absolutamente nada” (*Solaris*).

“Se o homem tivesse um senso de humor mais apurado, talvez as coisas fossem diferentes” (*Solaris*).

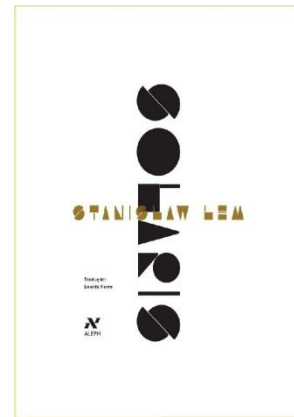
“A ciência se ocupa apenas dos fenômenos e não das causas” (*Solaris*).

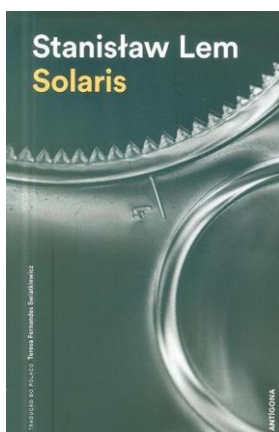
4) **Lem Stanislaw. Solaris**

São Paulo: Aleph, 2017.

Tradução de **Eneida Favre**

(...) Eu não tinha esperança. Mas em mim vivia a expectativa, a última coisa que me restou depois que ela se foi. Que realizações, que zombarias, que tormentos eu ainda esperava? Eu não tinha a menor ideia, e permanecia na crença inabalável de que o tempo das maravilhas cruéis ainda não tinha passado.

5) **Lem Stanislaw. Solaris**

Lisboa: Antígona, 2018.

Tradução de **Teresa Fernandes Świątkiewicz**

(...) Não tinha esperança. Mas, em mim, vivia ainda uma expectativa, a última coisa que me restava dela. Que realizações, que zombarias, que torturas poderia eu ainda aguardar? Eu não sabia de nada mas perseverava na fé inabalável de que o tempo dos milagres cruéis não acabara.

“Um sonho sobrepõe-se sempre á realidade, desde que a oportunidade surja” (*Congresso futuroológico*).

“Em todo o caso o critério do senso comum nunca fora factor tido em conta na história da raça humana” (*Congresso futuroológico*).

“O homem só controla o que compreende e compreende só o que consegue exprimir em palavras. Portanto, o inexprimível é incognoscível” (*Congresso futuroológico*).

“Chegar é fácil... o difícil é desembarcar” (*Éden*).

II

1) Lem Stanislaw.

Primeira expedição A (ou A Eletribáltica de Trurl).

Tradução de **Eneida Favre**, 2019, Brasil

[O construtor Trurl construiu a Eletribáltica – uma máquina que escrevia poemas. A máquina recebeu a seguinte tarefa:]

– Faça um poema sobre a ciberótica! De modo que haja no máximo seis versos e nele, o amor, a traição, a música, os negros, as esferas mais elevadas, a infelicidade eo incesto;tudo rimado e todas as palavras têm de começar com a letra C!!

(...)

O ciberômano Cipriano contemplava com cupidez
O corpo crioulo da caçula de César. Com calidez,
Começava a cofiar a cítara. A crioulinha se calava,
Comovida, corada, o coração confiava com candidez.
Mas o cínico Cipriano... consanguineamente copulava.

“Para se controlar um mundo, há que primeiro dar-lhe um nome” (*Éden*).

“A guerra é a pior maneira de reunir conhecimento sobre a cultura estrangeira” (*Éden*).

“Não há sofrimento que não possa tornar-se maior ainda” (*Regresso das Estrelas*).

“Um ser humano deve comer, beber e vestir-se e que o resto é loucura” (*Regresso das Estrelas*).

“O gênio não é tanto uma luz, mas é uma consciência constante da escuridão circundante” (*A Voz do Mestre*).

“A claridade do pensamento é um ponto brilhante em uma vasta extensão de escuridão não aliviada” (*A Voz do Mestre*).

“O homem não cria deuses, apesar das aparências. Os tempos, a época, impõem-nos nele” (*Solaris*).

“Fé é, ao mesmo tempo, absolutamente necessário e impossível”.

“Quando se tem um aspecto apetitoso, é melhor não passear no parque ao cair da noite” (*O professor A.Donda*).

A Lei Donda: “O que pode efectuar um pequeno computador com a ajuda de um grande programa, pode-o um grande computador com um pequeno programa. Donde a conclusão lógica de que um programa infinitamente grande pode funcionar sozinho, isto é, sem a ajuda de nenhum computador” (*O professor A.Donda*).

2) Tradução de **Teresa Fernandes Swiatkiewicz**, 2019, Portugal

[O inventor Trurl construiu uma máquina que escrevia versos – a Eletribalta. A máquina recebeu a seguinte instrução:]

– Escrever um poema sobre ciberotismo, com o máximo de seis versos, onde se fale do amor e da traição, de música, dos Negros, das altas esferas, da infelicidade, do incesto. Com rima e com palavras que começam com a letra C.

(...)

Cipriano, ciberotómano e cínico, com cuidado cultuava
o corpo caliginoso da criada crioula do condede Calatrava.

Cativava-a continuamente com a celsa cítara charmosa.

A crioula, calada, calma ecorada, com o seu carinho contava.

Contudo, ele a cambiou, conquistando a cunhada caprichosa.

“Será que um homem que carregou o seu excremento de uma ponta à outra da galáxia para saber o quanto ele vale não pode se embriagar?” (*Solaris*).

“Sorrir, quando você tem vontade de urrar, fingir alegria e tranquilidade, quando você quer morder os dedos, aí você deixa de ser um canalha?” (*Solaris*).

“Nós partimos para o cosmos preparados para tudo, quer dizer, para a solidão, para a luta, para o martírio e para a morte. Por modéstia, não expressamos isso em voz alta, mas às vezes pensamos que somos maravilhosos.” (*Solaris*).

“O ser humano sempre cria hipóteses, mesmo quando é precavido e mesmo quando não sabe disso” (*Solaris*).

“Onde não há seres humanos, lá também não há motivos acessíveis para o homem” (*Solaris*).

“Somos humanitários e nobres, não queremos subjugar outras raças, queremos apenas transmitir a eles nossos valores e, em troca, assumir seu patrimônio. Nós nos consideramos os cavaleiros do Santo Contato?” (*Solaris*).

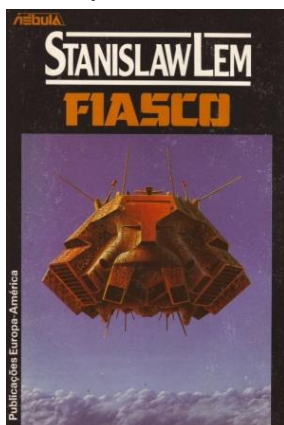
“O pensamento de que eu tinha enlouquecido me acalmou” (*Solaris*).

“Pense só, nós demos nomes a todas as estrelas e planetas, mas talvez elas já tivessem um nome. Mas que usurpação!” (*Solaris*).

“Então ela ama você. E você quer amá-la. Isso não é a mesma coisa” (*Solaris*).

“Um terremoto na Terra é a 'ginástica' de sua crosta” (*Solaris*).

VII

Lem Stanislaw. Fiasco

Mem Martins: Europa-América, 1988.

Tradução de **Raul de Sousa Machado**

(...) Ficou rígido, os braços levantados para o golpe seguinte, e o céu por cima dele rebentou em luz. A *Hermes*, abrindo fogo sobre os mastros das antenas na periferia do espaçoporto, atravessava as nuvens em voo picado. A chuva evaporou-se instantaneamente, cobrindo a área de vapor branco, e um sol artificial nasceu sobre a planície. O topo da colina foi varrido pelo sopro da explosão térmica. Tão longe quanto a vista alcançava, a colina surgia recoberta de montículos esventrados e indefesos, e quando a teia de aranha e as antenas caíram do alto, a desfazer-se em chamas, Tempe percebeu que tinha visto os Quintanos.

“Como não conhecemos nem o estado inicial nem os parâmetros evolutivos, nada pode transformar incógnitas em certezas” (*Fiasco*).

“Não me parece que haja qualquer coisa que se possa comportar de modo menos inteligente que a própria inteligência” (*Fiasco*).

“As coisas que, matematicamente, têm uma probabilidade muito baixa também apresentam a seguinte característica: às vezes acontecem” (*Fiasco*).

“A inteligência sem coragem valia tão pouco como a coragem sem inteligência” (*Fiasco*).

“Um dos primeiros deveres de um cientista é determinar a extensão não da experiência realizada, porque essa ciência se auto-explicara, mas da ignorância, que é um Atlas invisível sob o conhecimento.” (*A Voz do Mestre*).

“Nossa percepção é governada pela totalidade dos efeitos resultantes e não pela natureza de seus elementos individuais” (*A Voz do Mestre*).

“Nossa capacidade de adaptar e, todavia, aceitar tudo é um de nossos maiores perigos. Criaturas que são absolutamente flexíveis, mutáveis, podem ter uma moralidade não fixada” (*A Voz do Mestre*).

Język Rosyjski; Русский язык; Russian

Станислав Лем – польский писатель, философ, футуролог, сатирик, критик. В его творчестве – литературном и философском – было три основные темы, разрабатываемые на протяжении всей жизни: КОСМОС, ЖИЗНЬ и РАЗУМ, их возникновение и эволюция, при этом беллетристика часто являлась иллюстрацией теоретических размышлений. Характеризуя творчество Станислава Лема в целом, следует отметить, что он занимался и современным романом, и научной фантастикой, в том числе в реалистическом стиле, и фантастическим гротеском (и в стиле рассказов эпохи Просвещения, и в стиле сказки), и окололитературными фантастическими очерками-апокрифами (в стиле рецензий и вступлений к «ненаписанным книгам»), и научными литературными и философскими монографиями, в том числе в виде «платоново-берклиевых» диалогов, и так называемой «сильвической» прозой (скомпонованной из разнообразных фрагментов: заметок, комментариев, воспоминаний, анекдотов), и разнообразными эссе преимущественно на литературные, научные и научно-популярные темы, а также фельетонами преимущественно на литературные и политические темы. Большое место в его творчестве занимают «живые беседы» – три книги-интервью-беседы и многочисленные интервью преимущественно для прессы, но иногда и для ученых-филологов и философов, а также эпистолярный жанр. И можно утверждать, что во всех видах своих произведений он создал настоящие шедевры. Его литературную деятельность характеризуют творческий размах, эрудиция, развлекательность (несравненные фантазия и чувство юмора), глубина мысли, а также безусловно присутствующий во всем этом дидактизм. Самыми известными в мире произведениями Лема стали романы «Солярис» и «Непобедимый», сборники рассказов «Звёздные дневники» и «Кибериада», философско-футурологические монографии «Сумма технологии» и «Фантастика и футурология». Лем является наиболее переводимым польским писателем. /В.Я./

«Будущее выглядит всегда иначе, чем мы способны его себе вообразить» (*Мегабитовая бомба*).

«Нет объективного критерия, позволяющего установить, где именно технические параметры процесса перерастают в этические» (*Голем XIV*).

I

1) Лем Станислав. Солярис

В мире фантастики и приключений. – Ленинград: Лениздат, 1963, с.135-311.

Переводчик **Дмитрий Брускин**
(Dmitriy Bruskin)

(...) У меня не было надежды. Но жило во мне ожидание, последнее, что у меня осталось от неё. Каких свершений, издевательств, каких мук я ещё ожидал? Не знаю. Но я твёрдо верил в то, что не прошло время ужасных чудес.

2) Солярис

Лем Станислав. Избранное. – Москва: Прогресс, 1976, с.19-216.

Переводчики
Галина Гудимова и
Вера Перельман
(Galina Gudimova, Vera Perelman)

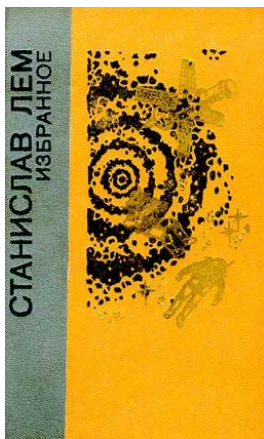

(...) Надежды не было. Но во мне жило ожидание, последнее, что мне осталось. Какие свершения, насмешки, муки мне ещё предстояли? Я ничего не знал, но по-прежнему верил, что ещё не кончилось время жестоких чудес.

«Человек отправился познавать иные миры, иные цивилизации, не познав до конца собственных тайников, закоулков, колодцев, забаррикадированных темных дверей» (*Солярис*).

«История одного человека может иметь очень большое значение, историю нескольких сотен трудно проследить, а истории тысячи или миллиона не значат, в сущности, ничего» (*Солярис*).

«То, что произошло, может быть страшным, но страшнее всего то, что... не происходило. Никогда» (*Солярис*)

3) Солярис

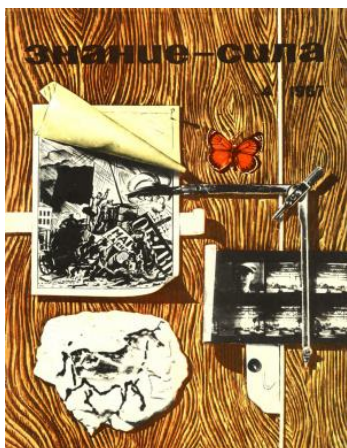
Лем Станислав. Избранное. — Ленинград: Лениздат, 1981.

Переводчик **Дмитрий Брускин** (Dmitriy Bruskin)

(...) У меня не было надежды. Но жило во мне ожидание, последнее, что у меня осталось от неё. Каких свершений, издевательств, каких мук я ещё ожидал? Не знаю. Но я твёрдо верил, что не прошло время жестоких чудес.

II

1) Станислав Лем. Путешествие первое «А», или Электробард Трурля

Знание — сила (Москва), 1967, №4, с.44-46.

Переводчик **О. Гайн** (O. Gayn)

[Конструктор Трурль построил машину, которая писала стихи. Машина получила задание:]

— Пусть сочинит стихотворение о кибернетике! Чтоб там было не больше шести строк и говорилось о любви и о предательстве, о музыке, о неграх, о высших сферах, о несчастье, о кровосмесительстве и при том — в рифму и чтоб все слова были только на букву К.

(...)

Киберотоман Киприан, красавице
кесаревне клянясь,
как крепко коварных колен красота
кует кандалов коновязь...

«Мы вовсе не хотим завоевывать космос, хотим только расширить Землю до его границ» (Солярис).

2) Путешествие первое А, или Электрибальд Трурля

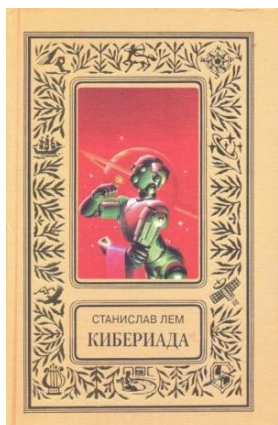
Лем Станислав. Непобедимый;
Кибериада. – Москва: Мир, 1967,
с.240-254.

Переводчик

Р. Трофимов (R. Trofimov)

Это же позже под другим названием:

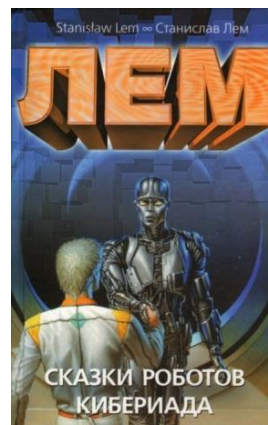

Путешествие первое А, или Электрувер Трурля

Лем Станислав. Собрание
сочинений в десяти томах: Т.6. –
Москва: Текст, 1993, с.146-157.

Переводчик

Р. Трофимов (R. Trofimov)

– Пусть сочинит стихотворение о киберотике! Пусть там будет не больше шести строк, а в них о любви и измене, о музыке, о неграх, о высшем обществе, о несчастье, о кровосмешительстве – в рифму, и чтобы все слова были только на букву «К»!

(...)

Кот, каверзник коварный, киберотоман,

К королеве кафров крадется Киприан.

Как клавесина клавишей, корсажа касается.

Красотка к кавалеру, конфузясь, кидается...

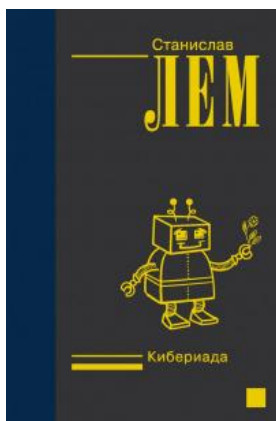
... Казнится краля, киснет: канул Купидон,

К кухне королевы крадется киберон!

«Природа не знает ни оценок, ни ценностей» (*Непобедимый*).

«Мир нужно изменять, иначе он неконтролируемым образом начнет изменять нас самих» (Статья *О себе*).

«Писатель – не тот, кто носит по дорогам зеркало, чтобы в нем отражались люди, а тот, кто говорит своему обществу и своему времени вещи, до которых никто раньше не додумался» (*Так говорил... Лем*).

1) Путешествие первое А, или Электрибалт Трурля

Лем Станислав. Кибериада. –
Москва: Издательство АСТ, 2021, с.188-199.

Переводчик **Игорь Клех** (Igor Klech)

– Пусть сочинит стихотворение о киберэротике! Пусть в нем будет не больше шести рифмованных строчек, в которых речь должна идти о любви и предательстве, о музыке, о высшем обществе и неграх, о несчастье и кровосмешении, и чтобы все слова в нем начинались на К!!

(...)

Кто? Кто? Коварный котик, киберэротоман
К кенийской королевне крадется Киприан.
Кудряшки клонит кучно, колышется коннект –
Красиво корчит куры картинный кифаред!
Казнится краля, киснет: кидала-купидон!
Коростелем курлычет кузине кибер-дон.

«Разум всегда стремился к тому, чтобы распознать в мире его необходимые качества» (Статья *Видение философа на льдине*).

«Наука питается последствиями совершённых ею самой ошибок» (Статья *Дружественный термоядер*).

«Нет открытий и свершений без происходящих на пути к ним роковых ошибок» (Статья *Дьявол в будущем*).

«Моральная ответственность распространяется гораздо шире сферы действия уголовных кодексов» (Статья *От эргономики до этики*).

«Нет таких глупостей, в которые люди были бы не в состоянии поверить» (Статья *Склонированная глупость*).

«Художник – это не тот, кто особым образом воспринимает мир и выражает его как умеет, а тот, кто навязывает своё видение другим» (Сумма технологий).

«Истина – это наше знание минус наши заблуждения» (Интервью *Факел Прометей*).

4) Перевёл **Валерий Акопов** (Valery Akorov), 1974, СССР (Украина). Обнаружено в письме от автора в домашнем архиве Станислава Лема.

Серж, супермен стройный, сохраняя силы,
Сизочёрной сильфиде султанова сада
Соревнуясь со скрипкой, сеял серенады.
Сеть сомкнулась. Султанша страстно согрешила,
Соблюдала согласие, ссорилась, спешила,
Сохла, страшно стеною, страдала свирепой...
... Серж сестру соблазняет, сбросив страсти скрепы!

«Факты существуют только там, где отсутствуют люди. Когда люди появляются, остаются одни интерпретации» (*Расследование*).

«Говорить правду – это словно блуждать по лабиринту, заполненному добрыми намерениями» (Статья *Иллюзии научной фантастики*).

«Человек не может изменять мир, не изменяя самого себя» (*Сумма технологий*).

«Важнейшим для понимания конструкции машин является познание существ, их построивших» (*Астронавты*).

«Наука объясняет мир, но примирить нас с ним может только искусство» (*Сказки роботов*).

«Человек не потому смеется, что ему весело, а ему весело, потому что смеется» (*Кибериада*).

«Мудрость бывает двух видов: одна дает средства действовать, вторая от действий удерживает» (*Кибериада*).

«Вера абсолютно необходима и вместе с тем совершенно невозможна» (*Звёздные дневники*).

«Война – это наихудший способ получения знания о чужой культуре» (*Эдем*).

«Ничто не ведет себя так неразумно, как разум» (*Фиаско*).

«Поскольку нам не известны ни исходные условия, ни граничные, ничто не превратит неизвестное в известное» (*Фиаско*).

«Невозможно с достоинством и изяществом кричать от боли (от наслаждения – тоже)» (*Глас Господа*).

III

1) Путешествие четырнадцатое

Лем Станислав. Звездные дневники Ийона Тихого. – Москва: Молодая гвардия, 1961, с.17-41.

Переводчик **Зинаида Бобырь**
(Zinaida Bobyr)

(...) Взял ракету из мастерской. Выглядит очень хорошо, только рули по цвету не согласуются с остальным. Перекрасил их сам в жёлтый цвет. Гораздо лучше. Взял у Тарантоги том Космической энциклопедии на букву Э и выписал статью об Энтеропии. (...)

В этой статье всё было для меня ясно, кроме упоминаний о сепульках, трансме и спотыке. К сожалению, последний из появившихся томов энциклопедии оканчивался статьёй «Соус грибной», так что ни о трансме, ни о спотыке там ничего не было. Однако я пошёл к Тарантоге, чтобы посмотреть, что такое «сепульки». Нашёл короткую информацию:

«СЕПУЛЬКИ – важный элемент цивилизации Ардритов (см.) на планете Энтеропии. См. СЕПУЛЬКАРИИ».

Я заглянул туда и прочёл:

«СЕПУЛЬКАРИИ – предметы, служащие для сепуления (см.)».

Я поискал слово «Сепуление», там стояло:

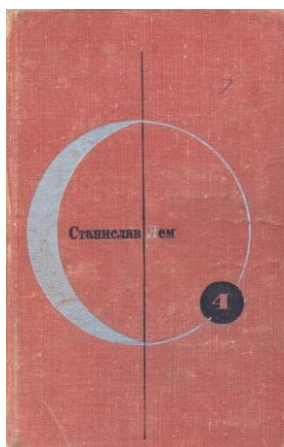
«СЕПУЛЕНИЕ – деятельность Ардритов (см.) на планете Энтеропии (см.). См. СЕПУЛЬКИ».

Круг замкнулся, больше искать было негде. Никогда в жизни я не признался бы профессору в подобном невежестве, а никого другого спросить не могу. Жребий брошен: я решил лететь на Энтеропию. Вылетаю через два дня. (...)

«Хорошие книги всегда правдивы, даже если в них описываются события, которых никогда не было и не будет. Они правдивы в другом смысле»
(*Рассказы о пилоте Пирксе*).

«Нет хороших ответов на плохо поставленные вопросы» (*Мир на Земле*).

«Не может быть несправедливости там, где есть закон, провозглашающий полную свободу» (*Звёздные дневники*).

2) Путешествие четырнадцатое

Лем Станислав. Возвращение со звёзд; Звёздные дневники Ийона Тихого. – Москва: Молодая гвардия, 1965, с.43-67.

Переводчик **Дмитрий Брускин**
(Dmitriy Bruskin)

(...) Забрал ракету из мастерской. Очень хорошо выглядит, только рули не в тон с остальным. Перекрасил их сам в жёлтый цвет. Гораздо лучше. Одолжил у Тарантоги том Космической энциклопедии на «И» и переписал статью об Интеропии. (...)

В этой статье всё для меня ясно, за исключением упоминаний о сепульках, трансме и хмепе. Увы, последний вышедший в свет том энциклопедии кончался статьёй «Соус грибной», значит, ни о трансме, ни о хмепе ничего нет. Всё-таки я пошёл к Тарантоге, чтобы посмотреть статью о сепульках. Нашёл короткую информацию:

«Сепульки – играющий значительную роль элемент цивилизации ардритов (см.) с планеты Интеропия. См. Сепулькирии».

Я последовал этому совету и прочитал:

«Сепулькирии – устройства, служащие для сепуления (см.)».

Поискал сепуление, там было:

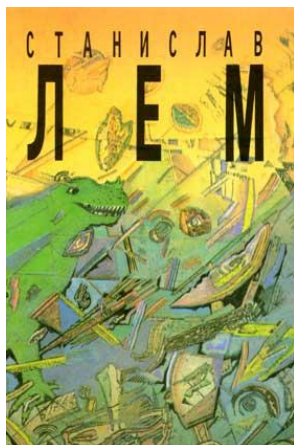
«Сепуление – занятие ардритов (см.) с планеты Интеропия (см.). См. Сепульки».

Круг замкнулся, больше искать было негде. Я ни за что не признаюсь профессору Тарантоге в своём невежестве, а спросить больше не у кого. Жребий брошен – еду на Интеропию. Отправляюсь через три дня. (...)

«Если что-либо, от атома до метеоритов, пригодно к применению в качестве оружия, то оно будет таким образом использовано» (*Мегабитовая бомба*).

«Каждая картина мира содержит пробелы, ненаблюдаемые для тех, кто ее создал. Незнание о незнании неизменно сопутствует познанию» (*Голем XIV*).

«Любой земной вере свойственна такая внутренняя непоследовательность, которая в переводе на язык логики равнозначна противоречивости» (*Голем XIV*).

3) Путешествие четырнадцатое

Лем Станислав. Собрание сочинений в десяти томах: Т.7. – Москва: Текст, 1994б с.103-124.

Переводчик **Константин Душенко** (Konstantin Dushenko)

(...) Забрал ракету из мастерской. Выглядит чудно, только рули не гармонируют с остальным. Перекрасил сам в жёлтый цвет. Много лучше. Взял у Тарантоги том «Космической энциклопедии» на «Э» и выписал статью об Энтропии. (...)

Здесь мне понятно всё, кроме упоминаний о сепульках, трансме и смеге. К сожалению, последний том «Энциклопедии», вышедший из печати, кончается статьёй «СИРОП ГРУШЕВЫЙ», так что ни о трансме, ни о смеге там ничего нет. Всё-таки я пошёл к Тарантоге, чтобы прочесть о сепульках. Нашёл следующие краткие сведения:

«СЕПУЛЬКИ – важный элемент цивилизации ардритов (см.) с планеты Энтропия (см.). См. СЕПУЛЬКАРИИ».

Я последовал этому совету и прочёл:

«СЕПУЛЬКАРИИ – устройства для сепуления (см.)».

Я поискал «Сепуление»; там значилось:

«СЕПУЛЕНИЕ – занятие ардритов (см.) с планеты Энтропия (см.). См. СЕПУЛЬКИ».

Круг замкнулся, больше искать было негде. Ни за что на свете я не признался бы Тарантоге в подобном невежестве, а никого другого спросить не могу. Жребий брошен – еду на Энтропию. Отправляюсь через три дня. (...)

«Между Добром и Злом мы живем в многомерном мире, в котором тщательно перемешано Случайное с Неизбежным» (*Мегабитовая бомба*).

«Суть старости в том, что приобретаешь опыт, которым нельзя воспользоваться» (*Насморк*).

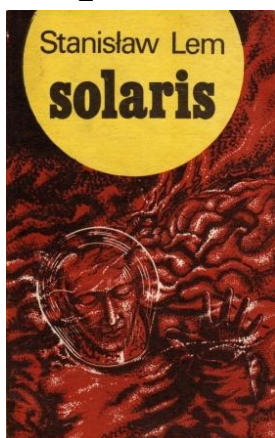
«Поэт – такой человек, который умеет красиво быть несчастным» (*Больница преобразования*).

«Секретарша была так красива, словно не умела даже печатать на машинке» (*Осмотр на месте*).

Język Rumuński; Limba română; Romanian

Stanisław Lem a fost un scriitor polonez de science fiction, dar și filozof și scriitor satiric. Opera sa explorează teme filozofice, speculații asupra tehnologiei, natura inteligenței, imposibilitatea comunicării și înțelegerii reciproce, disperarea în fața limitelor omenescii, locul omenirii în Univers. Ea este uneori prezentată sub formă de ficțiune, iar alteori sub forma eseurilor sau cărților filozofice. Traducerea operelor sale este dificilă din cauza pasajelor cu expresii elaborate, poeziilor extraterestre sau robotice și numeroaselor jocuri de cuvinte. Faima internațională a dobândit-o datorită *Ciberiadei*, o serie de povestiri umoristice dintr-un univers mecanizat locuit de roboți (care intră ocazional în contact cu „fețele palide” umane). Printre romanele sale cele mai cunoscute se numără *Solaris*, *Glasul Domnului* și *Fiasko*, toate prezentând tema majoră a futilității tentativelor omenirii de a înțelege formele extraterestre de viață.

I

1) Lem Stanisław. Solaris

Cluj: Editura Dacia, 1974.

Traducere

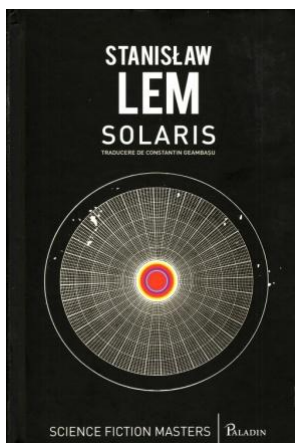
Adrian Rogoz și Teofil Roll

(...) Nu mai aveam nici o speranță. Dar dăinuia în mine o aștertare, ultimul lucru ce-mi rămăsese de la Harey. Ce împliniri, ce umilințe, ce chinuri mai așteptam? Nu știam nimic, stăruind în credința nestrămutată că timpul necruțătoarelor miracole încă nu s-a încheiat.

„Omul a ieșit să exploreze alte lumi și alte civilizații, fără a fi explorat propriul său labirint de pasaje întunecate și camere secrete și fără a găsi ceea ce se află în spatele ușilor pe care el însuși le-a sigilat” (*Solaris*).

„Cărțile bune spun mereu adevărul, chiar și atunci când acest adevăr reprezintă lucruri care nu au fost și nu vor fi niciodată; sunt sincere într-un mod diferit” (*Opowieści o pilocie Pirxie*)

2) Lem Stanislaw. Solaris

Bukurești: Paladin, 2014.

Traducere de **Constantin Geambașu**

(...) Nu mai aveam o asemenea speranță. Dar dăinuia în mine așteptarea, ultimul lucru care îmi rămăsese de la ea. La ce împliniri, ironii și chinuri mă mai așteptam? Nu știam nimic, stăruind în credința nestrămutată că timpul necruțătoarelor minuni nu s-a încheiat.

„Nu avem nevoie de alte lumi. Avem nevoie de oglinzi. Nu știm ce să facem cu alte lumi. O singură lume, a noastră, ne este suficientă” (*Solaris*).

„Astronautica reprezintă rodul pur, neîntinat, al curiozității umane, spuse el” (*Eden*).

„Omul nu poate să înțeleagă tot ceea ce este posibil” (*Eden*).

„Omul își poate schimba concepțiile, dar NU-și POATE distruge instinctele primare (de exemplu, instinctul sexual), printr-un simplu act de voință” (*Golem XIV*).

„Genialitatea este încrengătura unor daruri puternic concentrate” (*Golem XIV*).

„Orice imagine a lumii cuprinde de asemenea lacune, dar pentru cei care au format-o, ele sunt insesizabile” (*Golem XIV*).

„Cultura este un instrument neobișnuit prin faptul că ea constituie o descoperire care, pentru a funcționa, trebuie să fie ascunsă față de creatorii săi” (*Golem XIV*).

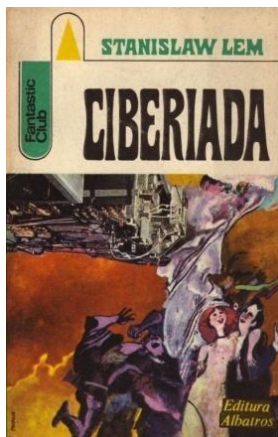
„Înțelepciunea substratului trebuie să fie totdeauna mai simplă decât substratul înțelepciunii, gândirea mai puțin confuză decât materialul în care este gândită” (*Golem XIV*).

„Neștiința despre neștiință însoțește consecvent cunoașterea” (*Golem XIV*).

„Dar pentru pace optează cel mai tare cei care o violează” (*Golem XIV*).

„Ființă omenească trebuie să mănânce, să bea și să se îmbrace; iar restul e nebunie” (*Întoarcerea din stele*).

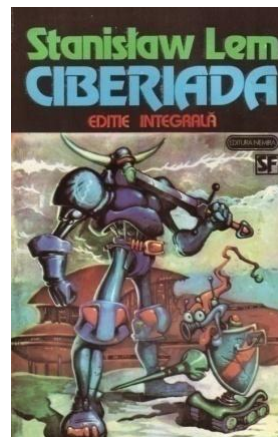
II

1) Expediția întâi bis sau electrobardul lui Trurl

Lem Stanislaw. Ciberiada. – București: Albatros, 1976, p.172-185.

Traducere de **Mihai Mitu**

{Constructorul Trurles meșteri o mașină care a scris poezii. Mașina a primit sarcina:}

– Să facă o poezie despre cibernetică! Să fie nu mai mult de șase versuri, dar să vorbească despre dragoste și trădare, despre muzică, despre negri africani, despre sferele înalte, despre nefericire, despre incest. Totul să fie rimat și toate cuvintele să înceapă cu C!

(...)

Călin, cibertoman, cinic, căta ca o comoară
Al crăiesei cernite corp curat ca cristalul
Cu citera cântându-i. Crăiasa cea cuminte
Credea-n curatu-i cuget, ciudatele-i cuvinte...
...Călin culcușul cercă cu cumnățica-i chioară!!

2) Traducere de **Constantin Geambașu**, 2019, România

Ciprian ciberotoman, cântărea calin
Corpul copilei craiului – cărbune curat,
Citera ciupea. Cu chipul congestionat,
Calmă, cu timpul, copila canonea ciudat...
Cip cedă Cloanței, copiliței cășunând chin!

„Nu există suferință ce nu poate fi amplificată” (*Întoarcerea din stele*).

„Războiul este cel mai prost mod de a aduna cunoștințe despre o cultură străină” (*Eden*).

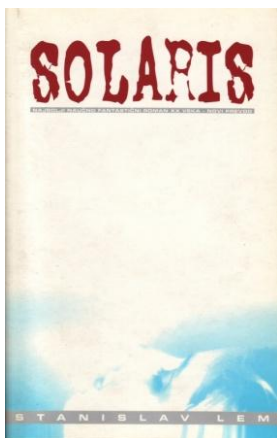
„Societatea, neputând să-și concentreze rezistența, să-și canalizeze sentimentele ostile spre o persoană concretă, devine într-un fel dezarmată” (*Eden*).

„Se vede că a zbura până la destinație nu înseamnă nimic. Cel mai greu e uneori să aterizezi!” (*Eden*).

Język Serbski; Srpski jezik / Српски језик; Serbian

Stanislaw Lem – klasik naučne fantastike, jedan od najznačajnijih svetskih stvaralaca naučno-fantastične književnosti. Po broju prodatih primeraka i prevoda na različite jezike, uspehu pred književnom kritikom i publikom, ali i dubini tematike, Lem je iskoračio daleko izvan granica žanra. Lemova dela ostavila su dubok trag u svetskoj kulturi i pružila građu za desetak snimljenih filmova. Lem napustio nas, ostavivši za sobom impresivno književno i filozofsko zaveštanje koje će nam, ako je suditi po tome kako je započeo tekući milenijum, biti više nego dragoceno u raznovrsnim misaonim traganjima i suštinskim iskušenjima na putu ka nekim od mogućih budućnosti čovečanstva.

I

1) Lem Stanislaw. Solaris

Beograd: Kojot, 2003.

Preveo Predrag Obućina

(...) Nisam se nadao. Ali živelo je u meni iščekivanje, poslednja stvar koja mi je ostala od nje. Kakvim sam se ispunjenjima, zavatlavanjima, kakvim mukama sam se još nadao? Nisam znao ništa, istrajavajući u nepokolebljivoj veri da nije prošlo vreme okrutnih čuda.¹²³⁴⁵⁶

„Zar treba svuda da stižemo s razornom silom na brodovima, da bismo smrvili sve ono što je u suprotnosti s našim shvatanjem?“ (*Nepobedivi*).

„Ono što znam nije istovetno s onim što postoji. Što može da postoji“ (*Nepobedivi*).

„Pokazuje se da doleteti nije ništa, da je ponekad najteže izići“ (*Eden*).

„Rat je najgori način prikupljanja znanja o tuđoj kulturi“ (*Eden*).

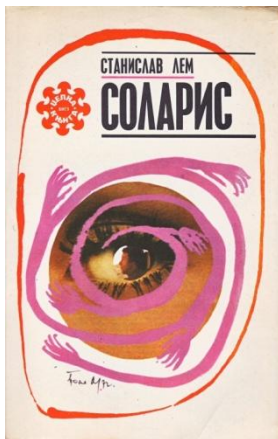
„Takvi apstraktni pojmovi kao što su vera, Bog, moral, duša, ne mogu uopšte da se jednoznačno odrede u okviru kalkulatora“ (*Eden*).

„Gnoseološke drame usredsređene na tragediju čovekovog nesavršenog aparata za sticanje znanja“ (1979, Intervju).

Jezyk Serbsko-chorwacki; Srpskohrvatski jezik / Српскохрватски језик; Serbo-Croatian

Станислав Лем – полски писац, данас је један од највећих светских мајстора научне фантастике. Његово је дело толико обимно и толико крцато заиста енциклопедијским знањем да су се на Западу не једном питали не стоји ли иза имена овог писца – компјутер! По струци лекар, по вокацији филозоф, Лем је сем мноштва романа, приповедака и драма написао више дела из филозофске, научне и књижевно-теоријске области. Као писац научнофантастичног жанра Лем је ову већ донекле посусталу литературу дигао на завидну уметничку висину. Лемова понирања у будућност и далеке светове темеље се на кибернетици, теорији информацији и филозофији науке.

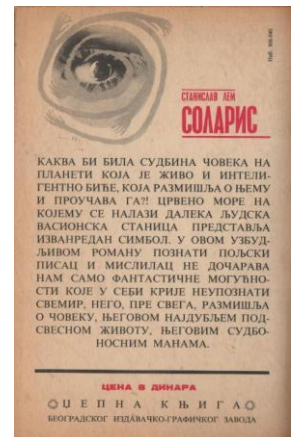
I

1) Лем Станислав. Соларис

Београд: Београдски издавачко-графички завод, 1972.

Превод Петар Вујичић
(Petar Vujičić)

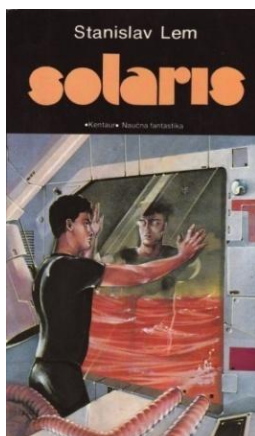
(...) Нисам имао наде. Али живело је у мени очекивање, последња ствар која ми је после ње остала. Каквим испуњењима, поругама, каквим мукама сам се још надао? Нисам знао ништа остајући у непоколебљивој вери да није прошло време окрутних чуда.

„Човек је кренуо у сусрет другим световима, другим цивилизацијама, не упознавши до краја сопствене закутке, слепе путеве, бунаре, своја забарикадирана слепа врата“ (*Соларис*).

„Уопште нећемо да освајамо космос, хоћемо само да проширимо Земљу до космичких граница“ (*Соларис*).

„Не тражимо никога осим људи. Нису нам потребни други светови. Потребна су нам огледала. Не знамо шта да радимо с другим световима“ (*Соларис*).

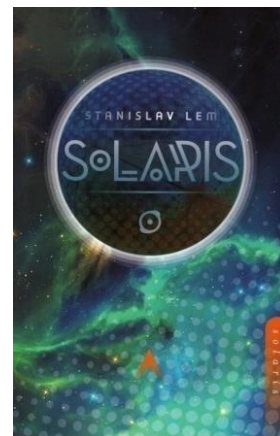
„Наука бави само тим како се нешто дешава а не зашто се нешто дешава“ (*Соларис*).

2) Lem Stanisław. *Solaris*

Beograd: Prosveta, 1988.

Preveo **Petar Vujičić**

(...) Nisam imao nade. Ali živelo je u meni očekivanje, poslednja stvar koja mi je posle nje ostala. Kakvim ispunjenjima, porugama, kakvim mukama sam se još nadao? Nisam znao ništa ostajući u nepokolebljivoj veri da nije prošlo vreme okrutnih čudâ.

„Krećemo u kosmos, spremni na sve, to znači na samoću, na borbu, na mučeništvo i smrt. Iz skromnosti ne govorimo to glasno, ali mislimo ponekad da smo divni“ (*Solaris*).

„Ono što se dogodilo može da bude strašno, ali najstrašnije je ono što se... nije dogodilo. Nikad“ (*Solaris*).

„Humani smo i plemeniti, nećemo da osvajamo druge rase, hoćemo samo da im prenesemo naše vrednosti i u zamenu da preuzmемо njihovo nasleđe. Smatramo se vitezovima svetog Kontakta“ (*Solaris*).

„Gledao sam na to bez straha. Nisam doleteo iz tolike daljine da bih poginuo na cilju“ (*Solaris*).

„Zar čovek koji je nosio svoje govno s jednog kraja Galaktike na drugi da bi saznao koliko vredi, ne može da se opije?“ (*Solaris*).

„A dok se osmehuješ kad imaš volju da urlaš, dok se praviš radostan i miran kad bi najradije grizao prste – zar tada nisi hulja?“ (*Solaris*).

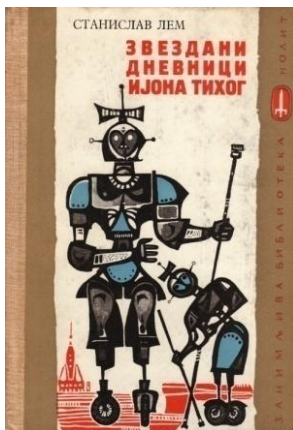
„Trudiš se – u neljudskoj situaciji – da se ponesesh kao čovek. Možda je to i lepo, ali je uzaludno“ (*Solaris*).

„Gde nema ljudi, tamo nema ni čoveku dostupnih motiva“ (*Solaris*).

„Kada se tako leži noću satima, u mislima može da se odluta vrlo daleko, i u vrlo čudne strane, znaš...“ (*Solaris*).

„Sudbina jednog čoveka može da znači mnogo, sudbinu nekoliko stotina ljudi teško je obuhvatiti, ali povest hiljade, miliona ljudi ne znači, u suštini, ništa“ (*Solaris*).

III

Путовање четрнаесто

Лем Станислав. Звездани дневници Ијона Тихог. — Београд: Нолит, 1964, с.81-107.

Превели **Данилка Ћуришић** и **Угљеша Радновић**
(Danilka Ćurišić and Uglješa Radnović)

(...) Узео сам ракету из радионице. Врло лепо изгледа, само боја командних уређаја није у складу с осталим деловима. Префарбао сам их у жуто. Много је лепше. Позајмио сам од Тарантоге том „Космичке енциклопедије“ под Е и преписао чланак о Ентеропији. (...)

У том чланку „Космичке енциклопедије“ све ми је било јасно, изузев напомена о сепулкама, трансму и сручењу. На жалост, последњи том Енциклопедије, који је изишао из штампе завршава се одредницом „СОС ОД ПЕЧУРАКА“, па према томе о трансму и сручењу нема ништа. Ипак сам отишао код Тарантоге да погледам под „СЕПУЛКЕ“. Нашао сам кратко обавештење:

СЕПУЛКЕ — елеменат који игра веома значајну улогу у цивилизацији Ардрита (в.), са планете Ентеропије (в.). В. СЕПУЛКАРИЈЕ.

Послушао сам тај савет и прочитао:

СЕПУЛКАРИЈЕ — објекти који служе за сепулење (в.).

Потражио сам под „сепулење“. Тамо је стајало:

СЕПУЛЕЊЕ — делатност Ардрита (в.), са планете Ентеропије (в.). В. СЕПУЛКЕ.

Круг се затворио, и више нисам имао где да тражим. Никад у животу не бих показао такво незнање пред професором, а никог другог нисам могао да питам. Коцка је бачена — одлучио сам ла путујем на Ентеропију. Крећем за три дана. (...)

„Pomisao da sam lud umirila me je“ (*Solaris*).

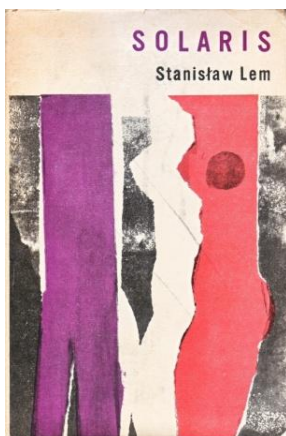
„Kad bi mu ponestalo reči, snalazio se stvaranjem novih reči, često nespretnih, ali koje odgovaraju opisivanim pojavama“ (*Solaris*).

„Čovek pravi hipoteze uvek, čak i kad je oprezan, čak i kada toga nije svestan“ (*Solaris*).

Język Słowacki; Slovenský jazyk; Slovak

Stanisław Lem bol poľský filozof a spisovateľ sci-fi literatúry, futuroológ. Od lyrickej poézie a realistickej prózy sa jeho dielo prenieslo k filozoficky a vedecky orientovanej fantastike, zameranej na problematiku poznania a komunikácie a na základné otázky ľudskej existencie. Písal aj televízne a divadelné hry, eseje, odborné štúdie a publicistiku. Lem často používa ostrú satiru a prenikavý zmysel pre humor. Jeho humoristické texty prekypujú mnohovýznamovou komikou, neuveriteľne vynaliezavými slovnými hračkami, pod hravým povrchom však ukrývajú hlboké myšlienky.

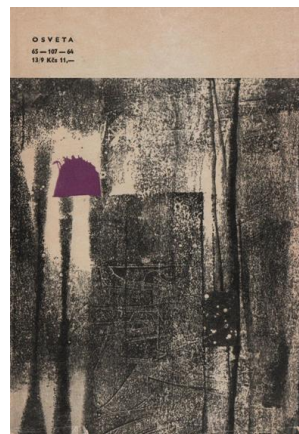
I

Lem Stanisław. Solaris

Bratislava: Osveta, 1964.

Preložila **Hana Lerchova**

(...) Omráčený a stiesnený ponáral som sa akoby do stavu nehybnosti, čoraz prudšie splývajúc s týmto tekutým slepým kolosom a bez najmenšieho násilia na sebe, bez slov, bez jedinej myšlienky som mu všetko odpúšťal.

[W książce nie ma tłumaczenia ostatniego akapitu powieści = V knihe neexistuje preklad posledného odseku románu. Mogło być tak = Mohlo byť takto:

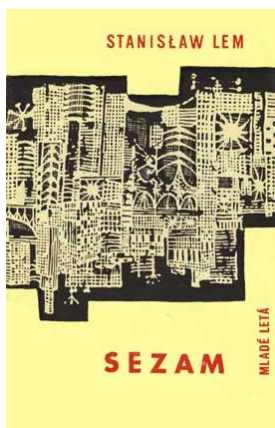
(...) Nemal som nádej. Ale žilo vo mne očakávaní, posledná vec, ktorá mi po nej zostala. Akých stvorení, akých výsmechov, akých utrpenie sa ešte dočkám? Nevedel som a zotrúval v neochvejnej viere, že ešte neminul čas krutých zázrakov.]

„Človek odišiel poznávať iné svety, iné civilizácie, a nepozná poriadne ani vlastné zákutia, slepé uličky, studne, zabarikádované tmavé dvere“ (*Solaris*).

„Odchádzame do kozmu, pripravení na všetko, t.j. na osamelosť, boj s utrpením i na smrť. Zo skromnosti to nehovoríme nahlas, ale myslíme si, že sme skvelí“ (*Solaris*).

„Sme humánni, šľachetní, nechceme nikoho pokorovať, chceme iba odovzdať druhým naše hodnoty a výmenou prijať ich dedičstvo. Považujeme sa za rytierov svätého Kontaktu“ (*Solaris*).

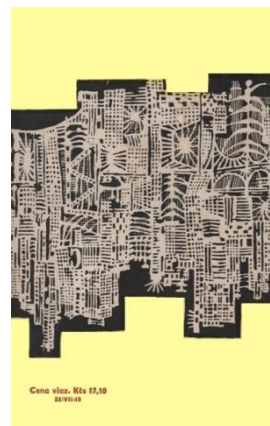
III

Cesta štrnásta

Lem Stanisław. Sezam. – Bratislava: Mladé letá, 1960, s.177-206.

Preložil **Michal Choluj**

(...) Prevzal som raketu z dielne. Vyzerá utešene, iba tarba kormidiel nie je zladená s ostatnou časťou. Natrel som ich na žltu. Tak to bude lepšie. Od Tarantogu som si požičal zväzok Kozmickej encyklopédie S pismenom E a odpísal som si stať o Enteropii. (...)

V tomto článku je mi všetko jasné okrem zmienky o sepulkách, transformácii a vale. Žiaľ, posledný zväzok Encyklopédie, ktorý vyšiel, končí sa heslom „ŠŤAVA HRÍBOVÁ“, a o transformácii a o vale niet nič. Preto som sa obrátil na Tarantogu, aby som si pozrel heslo „SEPULKY“. Našiel som tam krátku informáciu:

SEPULKY – hrajú významnú úlohu v civilizácii Arditov (pozri tam) z planéty Enteropia (pozri). Pozri SEPULKÁRIUM.

Podľa tejto rady som prečítal ďalej:

SEPULKÁRIUM – objekty slúžiace na sepulenie (pozri). Prezrel som heslo „SEPULENIE“, kde stálo:

SEPULENIE – činnosť Arditov (pozri tam) z planéty Enteropia (pozri tam). Pozri SEPULKY.

Kruh sa uzavrel, nemal som už kde hľadať. Nikdy v živote by som sa pred profesorom nepreznal s takouto nevedomosťou a nikoho iného sa spýtať nemôžem. Kocky sú hodené – rozhodol som sa odísť na Enteropiu. Odchádzam o tri dni. (...)

„Vôbec nechceme dobyť vesmír, chceme iba rozšíriť sféru Zeme“ (*Solaris*).

„Nehľadáme nikoho okrem ľudí. Nepotrebujeme iné svety. Potrebujeme zrkadlo. Nevieme, čo si počítať s inými svetmi“ (*Solaris*).

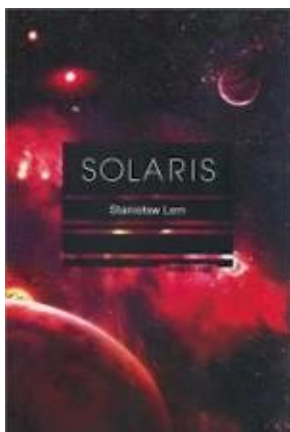
„Žiaľ, je to smutná, ale neopierateľná pravda: Zem je v málo známom, doskami obitom, yapadnutom kúte Vesmíru!“ (*Cesta štrnásta*).

„Niet nespravodlivosti tam, kde platí zákon, hlásajúci najvyššiu slobodu“ (*Cesta dvadsať štvrtá*).

Język Słoweński; Slovenski jezik; Slovenian

Stanisław Lem – poljski filozof, esejist, pisatelj znanstveno-fantastičnih del in futurolog. V svojih delih je raziskoval psihološke teme, predvsem naravo človeške inteligence in uma. Veliko je govora o nezmožnosti normalnega obnašanja, razumevanja in komuniciranja ljudi v nedomačih razmerah v vesolju. Prevajanje njegovih del je težavno, saj avtor ponekod namerno piše nerazumljivo in tako poudari, kje se končajo zmožnosti človeškega razuma. Pisal je o človeškem tehnološkem napredku in o problemu človeškega bivanja v svetu, v katerem zaradi tehnološkega razvoja človekovi biološki impulzi postajajo odvečni ali nevarni. V veliko romanih, ljudje postanejo nerazumno in čustveno breme do svojih mehanskih sodelavcev, ne eni, ne drugi pa niso popolni.

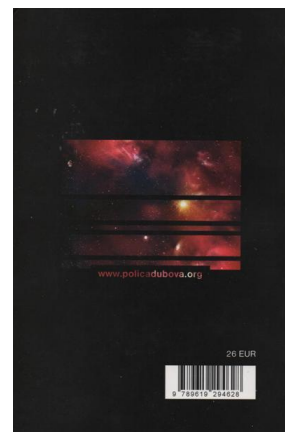
I

Lem Stanisław. Solaris

Vnanje Gorice: Police Dubove;
Ljubljana: Družba Piano, 2010.

Prevedla **Tatjana Jamnik**

(...) Nisem imel upanja. A v meni je živelo pričakovanje, zadnje, kar mi je po njej ostalo. Izpolnitev katerih želja, posmehovanje, kakšno trpljenje sem še pričakoval? Nič nisem vedel, vztrajal sem v neomajni very, da čas krutih čudežev ni minil.

»Človek se je odpravil na srečanje z drugimi svetovi, drugimi civilizacijami, ne da bi do konca poznal lastne skrite kotičke, slepe ulice, vodnjake, zabarikadirana, temna vrata« (*Solaris*).

»Odpravljamo se v vesolje, pripravljeni na vse, to je na osamljenost, na boj, mučenje in smrt. Skromnost nam brani izreči naglas, a včasih si mislimo, kako imenitni smo« (*Solaris*).

»Nočemo osvajati vesolja, radi bi samo razširili Zemljo do njegovih meja« (*Solaris*).

»To, kar se je zgodilo, je morebiti strašno, ampak najbolj grozno je to, kar se... ni zgodilo« (*Solaris*).

II

Prva A odprava ali Trurllov Elektrobard

Lem Stanisław. Kiberiada. – Celje:
Celjska Mohorjeva družba, 2014,
s.42-53.

Prevajalnik **Nikolaj Jež**

[Konstruktor Trurl je zgradil Elektrobarda – stroj, ki je pisal pesmi. Stroj je dobil nalogo:]

»Naj sestavi pesem o kiberotiki! Obsegati mora največ šest vrstic, govorijo pa naj o ljubezni in prevari, o glasbi, o črncih, o višjih sferah, o nesreči, o krvoskrunstvu, imeti mora rime in vse besede naj bodo samo na črko T!!«

(...)

Tiberij, tastaturoman, trdo trmari, teló
trepeče: Ti, temnopolta tujka, tebi tajim
trubadur tresočo tožnost tamburina, tegobe topim,
toda tačas teti tiranski težnje telesne tešim.
Temna Tamarinda tedne tiho trpi, trpi težkó!

»Humani in plemeniti smo, nočemo si podrežati drugih ras, radi bi jim samo posredovali svoje vrednote in v zameno prevzeli njihovo dediščino. Imamo se za viteze svetega Stika« (*Solaris*).

»Nikogar drugega ne iščemo kot ljudi. Ne rabimo drugih svetov. Rabimo zrcala. Ne vemo, kaj naj z drugimi svetovi« (*Solaris*).

»To, kar smo vedeli z gotovostjo, je bilo polno negacij« (*Solaris*).

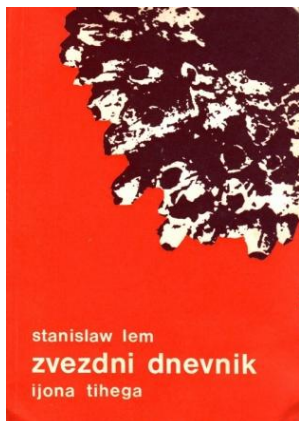
»Ne da se dostojanstveno, hvaležno kričati od bolečine - enako kot ne od užitka« (*Gospodov glas*).

»Zamenjali civilizacijska sredstva za namene in na mesto človeških vrednot postavili udobje« (*Gospodov glas*).

»Naše izkustvo določa celota nastajajočega učinka, in ne lastnosti posameznih elementov« (*Gospodov glas*).

»Obseg naše vednosti se je neizmerno povečal le v raymerju do človeka, ne do sveta« (*Gospodov glas*).

III

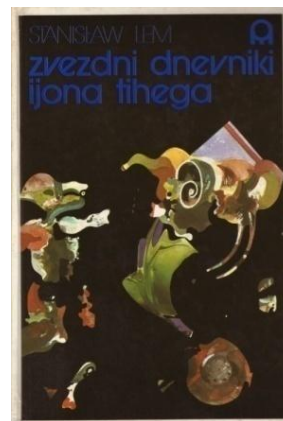

Štirinajsto popotovanje

Lem Stanislaw.

Zvezdni dnevnik Ijona Tihega. –
Ljubljana: Tehniška založba
Slovenije, 1968, s.123-150.

Prevedel **Zor Janez**

(...) V tem članku mi je vse jasno, razen omenjenih sepuljk, transma in vmeda. Žal pa se zadnji zvezek Enciklopedije, ki sem ga imel, končuje z geslom »SOK GOB«, torej ni tam ničesar niti o transmu niti o vmedu. Vendar pa sem stopil do Tarantoge, da bi pogledal pod »SEPULJKE«. Našel sem kratko informacijo:

SEPULJKE – zelo važen element civilizacije Arditov (gl.) s planeta Enteropije (gl.). Glej tudi Sepuljkarij.

Ravnal sem se po tem nasvetu in prebral tole:

SEPULJKARIJ – objekt, ki rabi za sepuljenje (gl.).

Poiskal sem »Sepuljenje«, tam pa je bilo:

SEPULJENJE – dejavnost Arditov (gl) s planeta Enteropije (gl.). Glej tudi SEPULJKE.

Krog se je zaprl, nisem imel več kje iskati. Nikoli v življenju se ne bi rad izdal pred profesorjem zaradi svoje nevednosti, koga drugega pa ne morem vprašati. Kocka je padla – sklenil sem odpotovati na Enteropijo. Grem čez tri dni. (...)

»Na spoštovanih krajih, kot na primer v cerkvi, ali v bližini še posebej častitljivih ljudi sem kaj rad razmišljal o prepovedanem« (*Gospodov glas*).

»Genij ni kratkomalo svetloba, temveč predvsem vztrajno zaznavanje mraka, ki ga obdaja« (*Gospodov glas*).

»Genijeva sramota je lahko njegova intelektualna brezplodnost, njegovo zavedanje tega, kako negotovo je vse, kar mu je uspelo narediti« (*Gospodov glas*).

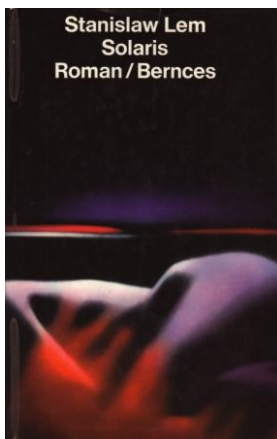
»Je cenena poenostavitev, četudi je blizu resnici, še vedno enaka laži« (*Gospodov glas*).

»Količina metafizičnih prepričanj ni nič manjša od številnosti raznoraznih prepričanj, ki jih človek lahko goji v razmerju do sebe – zaporedoma, v različnih življenjskih obdobjih, včasih pa tudi istočasno« (*Gospodov glas*).

Język Szwedzki; Svenska; Swedish

Stanisław Lem var en polsk satirisk och filosofisk science fiction-författare. Lem skrev oftast om kommunikationsomöjligheter mellan människan och utomjordiska civilisationer och mänsklighetens tekniska framtid. Andra ämnen innehåller idealiska och utopiska civilisationer och problemet med mänsklig existens i en värld där det i stort sett inte finns någonting att göra på grund av teknisk utveckling. Lems böcker är fyllda av intelligent humor och ordlekar.

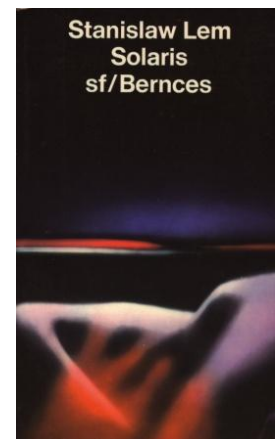
I

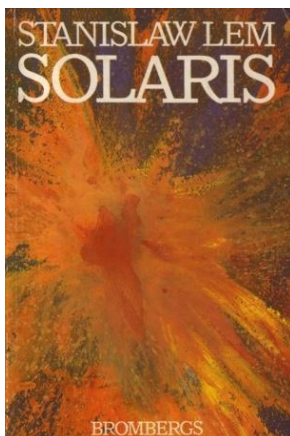
1) Lem Stanisław. Solaris

Malmö; Helsingfors:
Bernces förlag, 1973.

Översättning
Sven Christer Swahn

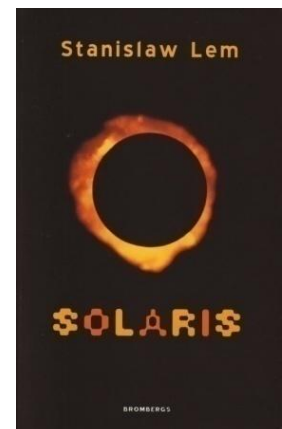
(...) För att jag hoppades på att hon ändå skulle komma tillbaka? Det gjorde jag inte. Men i mig levde kvar en sista rest av det som jag hade upplevt: förväntan. Vilka framgångar, vilket förakt, vilka plågor skulle jag ställa in mig på framtiden? Jag visste ingenting och kunde alltså leva vidare i den envisa övertygelsen att de grymma underverkens tid inte är förbi.

2) Lem Stanisław. Solaris

Stockholm: Brombergs, 1984.

Översättning **Johan Malm**

(...) Jag hade inget hopp. Men inom mig levde en förväntan, det sista som jag hade kvar av henne. Vilka förverkliganden, vilka hån, vilka plågor väntade jag mig fortfarande? Jag visste ingenting där jag levde kvar i den orubbliga tron att de grymma underverkens tid inte var förbi.

II

Resa ett (A) eller Trurls elektrubadur

Lem Stanisław. Cyberiaden. –
Stockholm: Alba, 1979, s.42-55.

Översättare Martin von Zweigbergk

{Konstruktören Trurl förfärdigade en maskin som skrev poesi.
Maskinen fick jobbet:}

– Låt honom författa en dikt om cyberotik! Med högst sex rader, om kärlek och svek, om musik och negrer, om samhällets överskikt, om olycka och incest, rimmad och med alla ord på bokstaven K!!

(...)

Kallhamrade, köttsligt kärlekskranke kyberotomanen Kjell
kättjefullt krävde kungadotterns kolsvarta kroppshydda.

Kaffriskans kyska kallsinne kuvades klarinettklingange kväll,
kollrig kände Kunigunda kärlekens kvalfyllda krydda...

... krasse kanaljen kvarlämnar kärestan, kysser kusinen kärlekssäll!!

”Människan skjuter in sig på andra världar och civilisationer utan att sopa startplattan. Tanken löpte genom återvändsgränder, mörka schakt, sönderfallna portgångar” (*Solaris*).

”Vi kastar oss upp i kosmos beredda på allt dvs. på ensamhet, på strid, på martyrium och död. Det pratar vi inte högt om, av blygsamhet, men vi tänker ofta på hur jävla storartade vi är” (*Solaris*).

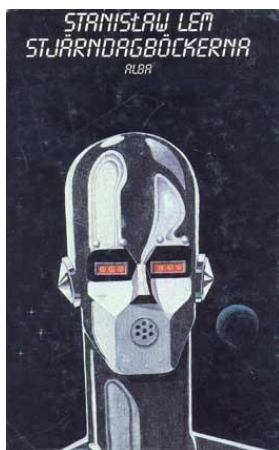
”Vi är humana och rättänkande och vill inte förtrycka några andra raser, vi vill bara överlåta alla våra värderingar och i gengäld bli deras universalarvingar. Vi anser oss vara den heliga kontaktens riddare” (*Solaris*).

”Människan söker människa och ingen annan. Vi behöver inga andra världar. Vi behöver speglar. Vi vet inte vad vi ska ta oss till med andra världar” (*Solaris*).

”Vi vill ju inte alls erövra hela universum, vi vill bara utvidga jordens gränser till en rimlig fiskegräns” (*Solaris*).

”Vetenskapen hellre sysslar med frågan hur något sker än varför det sker” (*Solaris*).

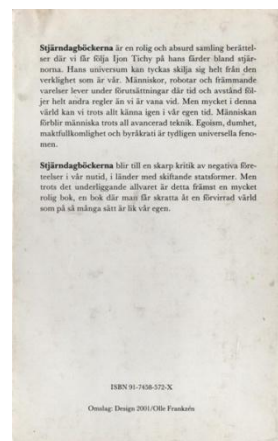
III

Fjortonde resan

Lem Stanisław. Stjärndagböckerna.
– Stockholm: Alba, 1983, s.155-187.

Översättning av
Martin von Zweigbergk

(...) Hämtat raketen från verkstaden. Ser mycket fin ut, utom det att rodret inte går i färg med resten. Målade själv om till gult. Mycket bättre. Lånade av Tarantoga ett band av Kosmisk uppslagsbok på bokstaven E och skrev av artikeln om Enteropia. (...)

I den här artikeln förstår jag allting utom det som handlar om sepplen, transm och skurm. Tyvärr slutar det senast utgivna bandet med uppslagsordet SKEPPSSKORPA, så varken transm eller skurm finns det någonting om. Jag gick ändå till Tarantoga för att se efter vad som stod om sepplen. Jag fann en kort notis:

SEPPLEN, ett betydelsefullt inslag i ardraternas civilisation (se ARDRITER) på planeten Enteropia (se d:o). Se SEPPLARIER.

Jag följde rådet och fick läsa:

SEPPLARIER, anläggningar för seppling (se d:o).

Jag tittade efter under "Seppling". Där stod det:

SEPPLING bedrivs av ardraterna (se d:o) på planeten Enteropia (se d:o). Se SEPPLEN.

Cirkeln slöts, det fanns inget ställe kvar att leta på. Aldrig i livet skulle jag förmå mig till att förråda en sådan okunnighet för professorn, och någon annan har jag inte att fråga. Tärningen är kastad – jag har bestämt mig för att resa till Enteropia. Jag ger mig i väg om tre dagar. (...)

"Det finns inget bra svar på en felställd fråga" (*Fred på jorden*).

"En normal människa är en högst ologisk varelse, och däri ligger hennes mänsklighet" (*Fred på jorden*).

"Stridsduglighet och förstånd är skilda ting, åtminstone på slagfältet" (*Fred på jorden*).

"Världen med de två alternativen krig eller fred förvandlades till en värld av krig som var fred och fred som var krig" (*Fred på jorden*).

Jezyk Tadżyski; Тоҷикӣ; Tajik

Станислав Лем – нависанда, файласуф, футуролог, ҳаҷвнавис, мунаққиди адабии полякӣ аст. Дар эҷодиёти он – адабӣ ва фалсафавӣ – се мавзӯи асосӣ буданд, ки дар давоми тамоми умр коркард мешуданд: *Кайҳон*, *Ҳаёт* ва *Ақл*, *Пайдоиш* ва *Таҳаввули* онҳо, бо ин адабиёти бадеӣ тез-тез ҳамчун тасвири ҳаёлиҳои назариявӣ баромад мекард. Лем ҳам бо романҳои муосир, ҳам фантастикаи илмӣ, ҳам муболиғии фантастикӣ, ҳам рисолаҳои илмӣ бадеӣ ва фалсафавӣ, ҳам мақолаҳои гуногун, ки бештар дар мавзӯҳои бадеӣ, илмӣ ва аз ҷиҳати илм машҳур навишта мешуданд, инчунин фелетонҳо, ки бештар дар мавзӯҳои адабӣ ва сиёсӣ эҷод мешуданд, машғул буд. Дар тамоми намудҳои асарҳои худ Лем шоҳасарҳои ҳақиқиро эҷод кард. Фаъолияти адабии ӯро часорати эҷодӣ, фазилят, шавқангезӣ (ҳаёлот ва шӯхтабӣи беназир), чуқурии фикр, инчунин дар тамоми ин бешартона вучуд доштани мавзӯҳои насиҳатомез, тавсиф мекунад. Дар ҳама асарҳо аз ҳама машҳури Лем романҳои “Солярис”, маҷмӯаи ҳикояҳо “Рӯзномаҳои ситорагӣ” ва “Кибериада”, рисолаҳои фалсафавӣ-футурологии “Ҷамъи технология”. Лем нависандаи ба дигар забонҳо аз ҳама бештар тарҷумашаванда мебошад.

I. Станислав Лем. Солярис

(...) Ман умед надоштам. Вале дар дохили ман интизорӣ буд, ихирон, ки аз он бокӣ мондааст. Кадам падидаҳо, таҳқирҳо, кадом азобҳоро ман ҳоло интизор нашудаам? Дар боварии комил буда, ки вақти мӯъҷизаҳои бераҳмон нагузаштааст, ман чизеро наметавонам.

“Илм танҳо бо он машғул аст, ки чӣ тавр ягон чиз карда мешавад, на бо он, ки барои чӣ он карда мешавад” (*Солярис*).

“Одам доимо фарзияҳоро эҷод мекунад, ҳатто агар ӯ эҳтиёткор бошад, ҳатто агар ӯ оиди ин ҳаёл накарда истода бошад” (*Солярис*).

“Одам барои шинохтани дигар оламҳо, дигар тамаддунҳо рафтааст, аммо замиро, тангкӯчаҳо, ҷоҳо дарҳои торики сангаршудаи худро то охир нашинохтааст” (*Солярис*).

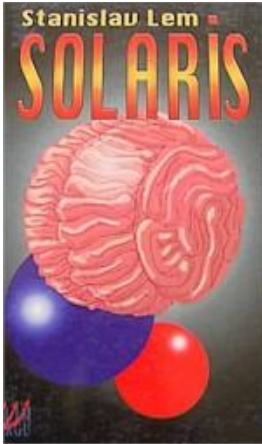
“Мо тамоман кайҳонро забт кардан намехоҳем, мо танҳо мехоҳем Заминро то ба сарҳадҳои он васеъ кунем” (*Солярис*).

“Он чизе, ки вучуд омад, метавонад дахшатнок бошад, вале аз ҳама дахшатангез он аст, ки ҳоло ба вучуд наомадааст. Ягон вақт” (*Солярис*).

Język Turecki; Türkçe; Turkish

Stanisław Lem – bilim kurgu türünün en tanınmış yazarlarından, Solaris’in yaratıcısıdır. Çoğunlukla absürd bir dille kaleme aldığı eserlerinde felsefî konular, teknolojik spekülasyonlar, zekanın doğası, ortak iletişim ve algının imkansızlığı, insanın sınırları ve evrendeki yeri gibi konuları işledi. Edebiyatın yanı sıra bilim felsefesi, sibernetik, bilimsel spekülasyon ve edebiyat eleştirisi alanlarında da çalışmalar yaptı. Lem'in kaleminde bilimkurgu, ikinci sınıf bir tür değil, estetik amaçlara ulaşmanın özgül bir biçimidir. Bilginin ve erkin sınırları, insanın uygarlıkla ilişkisinin trajik yönleri, fizikötesi düğümler Lem'in ana sorunlarıdır. Bilgiye güvenir, istence, yaratıcılığa, direşkenliğe tutkundur, ama bilgidен ve erkten doğan böbürlenışı, yanılmazlık kuruntusunu, dikbaşlılığı hiç bağışlamaz. Bilimsel gerilimi mizahla, grotesk, gotik bir tutumla, gerçeküstü öğelerle bütünleştirir.

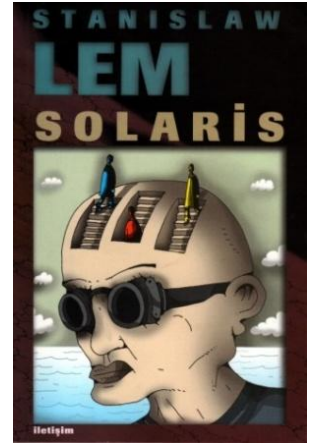
I

Lem Stanisław. Solaris

İstanbul: Kavram, 1995.

İngilizceden çeviren:
Mehmet Aközer

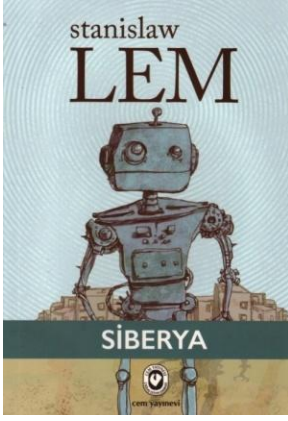
(...) Hiçbir şey ummuyordum. Ama yine de, yine de bir beklentiyle yaşıyordum. O gittiğine göre geriye bu kalmıştı yalnız. Beni hangi başarıların, hangi gizli alayların, hatta daha hangi işkencelerin beklediğini bilmiyordum. Hiçbir şey bilmiyordum ama amansız mucizeler çağının hâlâ geçmediği inancında direniyordum.

“İnsanoğlu başka dünyalar, başka uygarlıklar bulmak için yola düşmüştü ama karanlık geçitlerde gizli bölmelerden oluşan kendi öz labirentini tanımamış, kendi mühürlediği kapıların ardında neler yattığını bulup çıkaramamıştı” (*Solaris*).

“Aslında kozmosu ele geçirmek değil istediğimiz, yalnızca Yer'in sınırlarını kozmosun sınırlarına dek genişletmek” (*Solaris*).

“Bir düşünceyi ifade etmek için, ilk önce onu sınırlamak gerek, bu da onu öldürmek demektir” (*Dönüşüm Hastanesi*).

II

1) İlk Yolculuc (Ek) ya da Trurl'un Elektronik Şairi

Lem Stanislaw. Siberya. –
İstanbul: Cem Yayınevi, 2014, s.44-56.

Türkçesi: **Mehmet Can Uğur – Tamer Çetin**

“Makine şey hakkında... Saç kesimi hakkında şiir yazsın! Ama yüce duygular, asalet, drama, ebediyet, aşk, ihanet, intikam, felakete karşı duran sessiz kahramanlık da işlensin! Zekice kafiyeleşmiş altı mısra halinde olsun ve bütün kelimeler s ile başlasın!”

(...)

Ayartılmış, uzun kılıh Samson horladı
Kadın makasla kısa kesti. Fena tırmıkladı
Çok geçmeden zincirlenmiş olan Samson iç geçirdi
Sessizce plan yaptı
Görmeden baktı
Vahşi, görkemli bir intihara. (*)

(*) Özgün metinde şiirdeki her kelime ‘s’ harfi ile başlamaktadır. Çeviri sırasında bu özellik yitiyor maalesef. (ç.n.)

2) Türkçesi: **Osman Fırat Baş**, 2019, Türkiye.

[Konstrüktör Trurl, Elektriklibalta adında, şiir yazan bir makine yapmıştır. Makineye şu görevi verir:]

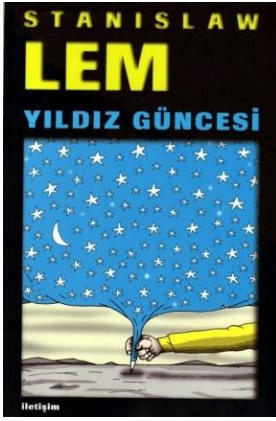
“Sibererotika hakkında bir şiir düzsün! En fazla altı dize, dizelerinde de aşk ve ihanet, müzik, zenciler, yüksek sosyete, gözyaşı, ensest olsun; kafiyeli ve bütün sözcükleri sadece “S” ile başlayanlardan olsun!!

(...)

Sarayın siberçapkınıydı Sicilyalı,
Saçı sarı, sakalı sarı, sesi sevenlerin sazı.
Sezarın siyahi sultanının saklı sevdası.
Süzüldü siyah sultan, soldu, sarardı,
...Sarılınca soyundan sütannesine Sicilyalı!!

“Bilim dünyayı açıklar, sadece sanat onu bizimle uzlaştırabilir” (*Ölümlü Makineler*).

III

On dördüncü yolculuk

Lem Stanislaw. Yıldız Güncesi. –
İstanbul: İletişim, 2001.

Türkçesi: **Sevil Cerit**

(...) Roketi tamirhaneden aldım. Güzel görünüyor, sadece dümenlerin rengi uymamış. Onları kendim boyadım, sarıya. Çok daha iyi oldu. Tarantoga'dan Kozmik Ansiklopedinin E cildini ödünç aldım ve Enteropia konusunda yazılanları kopya ettim. (...)

Sontu, trazm ve vumbumlara yapılan göndermeler dışında, verilen bilginin çoğunu anlamıştım. Ne yazık ki, Ansiklopedi'nin yayımlanan son cildi "SUCCOTAS", maddesinde bitiyordu, bu yüzden trazm veya vumbum hakkında bir şey yoktu. Bununla birlikte Tarantoga'nın evine gidip "SONTU" maddesine baktım. Bütün bulduğum şu oldu:

SONTU – Enteropia (bkz ENTEROPİA) gezegeninde yaşayan Ardrite (bkz ARDRİTELER) uygarlığının bir özelliği, onların kültürel hayatında önemli bir rol oynar. (bkz SONTUCULUK.)

Bu tavsiyeye uydum ve okudum:

SONTUCULUK – Sontu yapma, sontulma durumu, sonlumun bir ürünü (bkz SONTUM). "Sontum"a baktım, şöyle diyordu:

SONTUM – Enteropia (bkz ENTEROPİA) gezegeninde yaşayan Ardrilerin (bkz ARDRİTELER) bir faaliyeti veya durumu. (bkz SONTU.)

Başladığım yere döndüm, başka bakacak yer yoktu. Profesörün karşısında böylesi bir cehaleti kabul etmektense ölmeyi tercih ederim, gel gör ki ondan başka danışılacak kimse yok. Her neyse, ok yaydan çıktı – Enteropia'ya gitmeye karar verdim. Üç gün içinde yola çıkıyorum. (...)

“İnsan ancak anladığı şeye hükmedebilir ve ancak kelimelerle ifade edebildiği şeyi anlayabilir” (*Gelecekbilim Kongresi*).

“Şiir iki dünya arasında duruyor: Görebildiğimiz dünya ve içinde yaşamamız gereken dünya” (*Dönüşüm Hastanesi*).

“Sana mutlu musun diye sormuyorum. insan mutlu olduğunu ancak daha sonra anlar, her şey bittikten sonra. İnsan değişerek yaşar” (*Dönüşüm Hastanesi*).

Станислав Лем – польшалы языжы, пелсепечи, футуролог, сатирачы, танкытчы. Онуң хем эдеби хем-де пелсепеви дөредижилигинде үч саны эсасы тема болуп, олар онуң тутуш өмри боюнча ишленилди: *Әлем, Яшайыш* ве *Аң*, оларың *Дөремеги* ве *Эволюция*, мунуң билен билеликте чепер эдебият, көпленч, теоретики пикирленмелериң шекиллендирилмегиди. Лем хем хэзиркизаман роман, хем ылмы фантастика, хем фантастики гротеск, хем ылмы эдеби ве пелсепеви монографиялар, хем-де аглаба бөлеги эдеби, ылмы ве ылмы-популяр мовзукларда язылан дүрли гөрнушли макалалар, шейле хем аглаба бөлеги эдеби ве сыясы мовзукларда язылан фельетонлар билен мешгулланырды. Өзүниң дөредижилигиниң әхли гөрнүшлеринде Лем хақыкы ажайыплыклары дөретди. Онуң эдеби ишини дөредижилик герими, окумышлык, пикирлериниң гүйменже өзболушлылыгы (деңешдирмик мүмкин болмадык фантазия и вәшилик дуйгусы), чуңлугы, шейле хем бу затларың әхлисинде гүррүңсиз бар болан өвүт берижилик хәсиети хәсиетлендирийар. Лем эсерлери бейлеки диллере иң көп тержиме әдилйән польшалы языжыдыр.

I. Станислав Лем. Солярис

(...) Мениң умыдым ёкды. Эмма ичимде тама барды, ондан маңа галан иң соңкы зат. Ене нәхили амала ашмалара, үстүнден гүлмелере, жебирлере гарашмалы мен? Мен залым ажайыплыкларың вагтының хениз гечмедигине болан сарсмаз ынамымың тәсири билен хич зат билемокдым.

«Ылым диңе бир задың нәхили ерине етирилийәндиги билен мешгулланыр, ол задың нәме үчин ерине етирилийәндиги билен дәл» (*Солярис*).

«Адам аша сересаплы болса хем, ол бу барада хич хили чакламаян болса-да элмыдама ылмы чакламалары дөрөдйәр» (*Солярис*).

«Адам өзүниң гизлин ерлерини, чола ерлерини, гуйыларыны, баррикада әдилен гараңкы гапыларыны долулыгына өврөнмезден, башга дүнйәлере, башга медениетлере акыл етирмеклик үчин ёла чыкды» (*Солярис*).

«Биз, умуман, әлеми басып алмак исләмзок, биз диңе Ери онуң чәклерине ченли гиңелтмек ислејәрис» (*Солярис*).

«Болуп гечен зат горкунч болуп билер, эмма иң горкунжы... болуп гечмейән затды. Хич хачан» (*Солярис*).

Jezyk Ukraiński; Українська мова; Ukrainian

Станіслав Лем – польський письменник, філософ, футуролог, сатирик, критик. У творчості Лема – і в белетристиці, і в дискурсивній прозі – можна виділити три основні теми, які письменник розробляв усе життя теми: КОСМОС, ЖИТТЯ і РОЗУМ, їх зародження і еволюція, при цьому белетристика часто є ілюстрацією теоретичних роздумів. Лем займався і сучасним романом, і науковою фантастикою, і гротеском (у стилі оповідань епохи Просвітництва і у стилі казки), і апокрифами (у стилі рецензій та передмов до «ненаписаних книг»), і детективами, і науковими, літературними й філософськими монографіями, і різноманітними есе переважно на літературні, наукові й науково-популярні теми, а також фейлетонами переважно на літературні та політичні теми. Значне місце в його творчості займають численні інтерв'ю, а також епістолярний жанр. І можна стверджувати, що у всіх жанрах він створив справжні шедеври. Лема відрізняло виняткове почуття гумору, образність мови, афористичність, лексикографічна винахідливість.

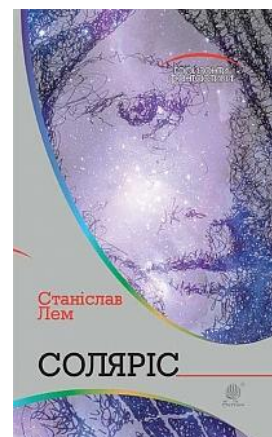
I

Соляріс

Лем Станіслав. Соляріс; Едем. – Київ: Молодь, 1987

Переклав **Дмитро Андрухів**
(Dmitro Andruhiv)

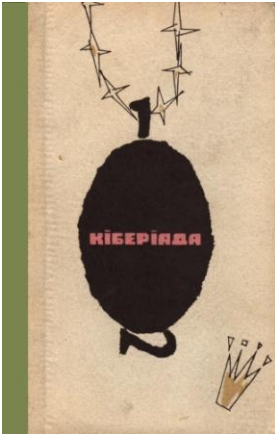

(...) Надії в мене не було. Зате жило очікування – останнє, що мені залишилося від неї. Які звершення, знуцання, які муки ще чекали мене? Я нічого не знав, але й далі непохитно вірив у те, що час жорстоких див іще не минув.

«Людина вирушила на зустріч з іншими світами, іншими цивілізаціями, не пізнавши до кінця закамарків глухих кутів, глибоких колодязів, міцно забарикадованих дверей власної душі» (*Соляріс*).

«Ми зовсім не хочемо завойовувати космос, ми тільки прагнемо розширити Землю до його меж» (*Соляріс*).

II

1) Виправа перша «А», або Трурлів Електрибалт

Лем Станіслав. Кіберіада. – Київ:
Дніпро, 1968, с.21-36.

Перекладач **Віра Авксентьєва**
(Vira Avksentyeva)

[Конструктор Трурль створив машину, що писала вірші. Машина отримала завдання:]

– Нехай складе вірш про кібернетику! Щоб було там найбільше два рядки, а в них – про кохання й зраду, про музику й негрів, про високі сфери, про нещастя і про кровозмішування, і щоб це все римувалося, і щоб усі слова починалися на «к».

(...)

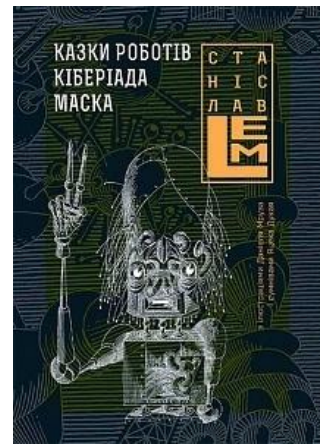
Кипріян-кібертоман кинув кралою красну,
Котру кохав коханням кібернета...

2) Подорож перша «А», або Трурлів Електрибалт

Лем Станіслав. Кіберіада. –
Київ: Дніпро, 1990, с.116-126.

Перекладач **Юрій Попсуєнко**
(Yuriy Popsuenko)

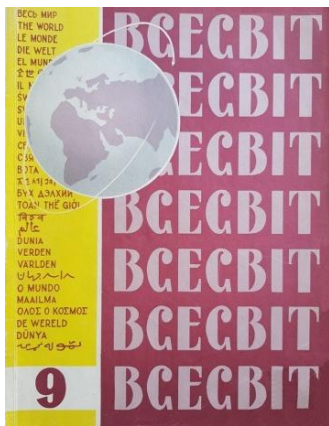
– Нехай складе вірш про кібернетику! Щоб там було щонайбільше шість рядків, а в них – про кохання й зраду, про музику й негрів, про високі сфери, про нещастя й про кровозмішування, і щоб усе це римувалось, і щоб усі слова починалися на «к».

(...)

Кипріян-кіберотоман королівську кралою
Коло клумби колисав, конваліями квітував...

«Те, що сталося, мабуть, і справді жахливо, але ще жахливіше те, чого... не сталося. Ніколи» (Соляріс).

III

Подорож чотирнадцята

Станіслав Лем. Зоряні щоденники Йона Тихого. – Всесвіт (Київ), 1961, №9, с.118-127

Переклад Роман Терещенко (Roman Tereschenko)

(...) Забрав ракету з майстерні. Має дуже хороший вигляд, тільки колір рулів ріже око. Перефарбував їх власноруч у жовтий колір. Набагато краще. Взяв у Тарантоги том Космічної Енциклопедії на літеру «Е» і виписав статтю про Ентеропію. (...)

В цій статті все було для мене зрозуміло, крім загадок про сепульки, транс і спотик. На жаль, останній з надрукованих томів Енциклопедії закінчувався статтею «Соус грибний», так що ні про транс, ні про спотик там нічого не було. Отож, я пішов до Тарантоги, щоби глянути, що таке сепульки. Знайшов коротку інформацію:

«СЕПУЛЬКИ – важливий елемент цивілізації ардритів (див.), на планеті Ентеропія. Див. СЕПУЛЬКАРІЇ».

Я глянув туди і прочитав:

«СЕПУЛЬКАРІЇ – предмети, необхідні для сепуління (див.)»

Я пошукав слово «Сепуління», там стояло:

«СЕПУЛІННЯ – діяльність ардритів (див.) на планеті Ентеропія (див.). Див. СЕПУЛЬКИ».

Коло замкнулось, більше шукати було ніде. Нізачо в житті я б не зізнався професорові у своєму неуцтві, а нікого іншого спитати не можу. Жереб кинуто: я вирішив летіти на Ентеропію. Вилітаю за два дні. (...)

«Jasność myśli jest płonącym punktem na obszarze niewyczerpanej ciemności» (Голос Неба).

«Тільки той, хто сам має хоч трохи розуму, може слухати розумних порад» (Казки роботів).

«Ніщо не поводитьсь більш нерозумно, ніж розум» (Фіаско).

«Космос – то лабіринт, збудований з лабіринтів. У кожному відкривається наступний» (Фіаско).

Станислав Лем – Польшалик ёзувчи, файласуф, футуролог, сатирик ҳамда танқидчи. Унинг адабий ҳамда фалсафий ижодида у бутун умр устида ишлаган асосан учта устувор мавзулар бор эди. Булар: *Коинот*, *Ҳаёт* ва *Онг*. Шунингдек, уларнинг *Пайдо бўлиши*, ва *Эволюцияси*. Шу билан бирга, Станислав Лемнинг ёзганлари аксарият ҳолларда муаллифнинг назарий ўй фикрларининг ифодаси эди. Лем замсनावий роман билан ҳам, илмий фантастика билан ҳам, фантастик гротеск билан ҳам тақризлар, ҳамда маърузалар шаклидаги "ёзилмаган китоблар" га битилган адабий опокрифлар билан шуғулланган. Шунингдек, илмий -адабий ва фалсафий монографиялар, турли туман эсселар ёзиб қолдирган. Лем ўзининг барча турдаги ижод намуналарида ҳақиқий дурдоналарни ярата олган адибдир. Унинг адабий фаолиятини ижодий қамровининг кенглиги, тенгсиз ақлу салоҳият, қизиқарлилиқ (беназир фантазия ҳамда юмор ҳисси), фикрлар теранлиги, шу билан бирга, ҳар бир асарга хос бўлган тарбиязийлик, яъни дидактизм белгилаб беради. Станислав Лем поляк адибларининг орасида бошқа тилларга асарлари энг кўп таржима қилинадиган ёзувчидир.

I. Станислав Лем. Солярис.

(...) Менда ҳеч бир умид йўқ эди. Бироқ менинг вужудимда аллақандай илҳақлик, эҳтимол бу ўша умиддан қолган сўнгги илинждир. Мен яна қандай ўзгаришларни, ҳақоратларни ҳамда азоб уқубатларни кутаётирман. Мен ўзимнинг мустаҳкам эътиқодимда туриб, ҳали даҳшатли мўъжизалар даври тамоман ўтиб кетмаганлиги ҳақида ҳеч нарса билмасдим.

Таржима: **Фатхулло Нигмонов**, 2020, Ўзбекистон
(Fatkhullo Nigmonov, Uzbekistan)

"Инсон ўзга дунёларни, ўзга цивилизацияларни кашф этиш учун отланди. Ҳолбуки У ўзининг қалбидаги ҳилватгоҳларни, тор кўчаларни, нотаниш кудукларни, қоронғулик чодраси билан беркитиб ташланган туйнукларни охиригача кашф этган эмас" (*Солярис*).

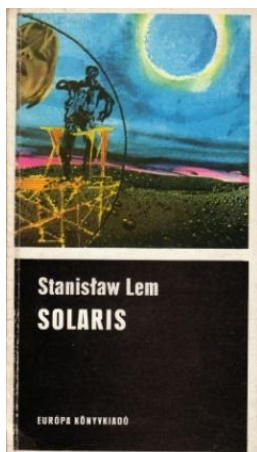
"Биз зинҳор коинотни забт этмоқчи эмасмиз. Биз шунчаки Ернинг чегарларини коинотгача кенгайтирмоқчимиз" (*Солярис*).

"Инсон ҳамиша турли гипотезалар- фаразларни яратади, ҳатто у ниҳоятда эҳтиёткор бўлса ҳам, ҳатто унинг ўзи бу ҳақда ўйлаб кўрмаса ҳам" (*Солярис*).

Język Węgierski; Magyar nyelv; Hungarian

Stanisław Lem – lengyel science fiction-író. Munkáiban gyakran bocsátkozik filozófiai spekulációkba a technológiáról, az intelligencia természetéről, a kétoldalú kommunikáció és a kölcsönös megértés nehézségeiről vagy az emberi korlátokról és az emberiség világegyetemben elfoglalt helyéről. Témáit néha fikcióként mutatja be, elkerülve ezzel mind a tudományos élet buktatóit, mind a tudományos stílus korlátait, máskor azonban az esszé vagy filozófiai könyv műfaját választotta. Írt a technológiai fejlődésről és az emberi létezés problémájáról egy olyan világban, ahol a technikai fejlődés a biológiai embert értéktelenné teszi. Számos novellájában, az emberek érzelmi labilitásba kerülnek gépi partnerükkel, akik ugyancsak tökéletlenek. A legsötétebb emberi szituációkban is megcsillantja humorát.

I

Lem Stanisław. Solaris

Budapest: Európa Könyvkiadó, 1968.

Fordította **Murányi Beatrix**

(...) Azt remélem talán, hogy visszajön? Nem. De él bennem a várakozás; csupán ez maradt utána. Milyen beteljesülést, megcsúfoltatást, milyen gyötrelmeket várok még? Nem tudok semmit, de rendíthetetlenül hiszem, hogy a kegyetlen csodák ideje nem múlt el.

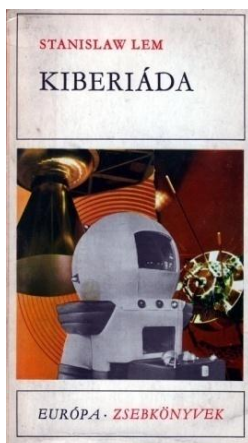
„Elindult az ember más világok, más civilizációk felé, pedig még önmagában sem ismer minden zugot, zsákutcát, aknát, eltorlaszolt, sötét ajtót” (*Solaris*).

„Elindulunk a Kozmoszba, mindenre felkészülve – magányosságra, harcra, szenvedésre, halálra. Szerénységből nem mondjuk ki hangosan, de remek fiúknak tartjuk magunkat” (*Solaris*).

„Nem a Kozmoszt akarjuk mi meghódítani, öregem, csak a Földet akarjuk kiterjeszteni a mindenség határáig” (*Solaris*).

„Ha az emberiségnek több humora lett volna, minden másképp alakult volna”.

II

Első pótutazás avagy az Elektrubadúr

Lem Stanislaw. Kiberiáda. – Budapest: Európa Könyvkiadó, 1971, o.144-156.

Fordította **Murányi Beatrix**

{Trurl konstruktőr épített egy gépet, ami verseket írt. A gép kapta meg az állást:}

– Írjon kiberotikus verset! Legfeljebb öt sor legyen, de szóljon szerelemről, árulásról és halálról, a néger kérdésről és a nimfomániáról, legyen benne a bonyolult női lélek extrém konfliktushelyzetben bekövetkező meghasonlásának ábrázolása, a középkori feudális viszonyok és erkölcsök maró bírálata, rímeljén, és minden szó k betűvel kezdődjön!

(...)

Kóbor kaffer kószál királylány kertjében.

Királylány kacéran kacsint kéjvágó kedvében:

Kapj karodba, kaffer! Király kinéz, kiált:

Katonák! Kürtszó, kivégzés. Királylány kacag kuszán.

Kegyetlen kor! Kicsapongó, koronás kurtizán!

„Nemes lelkűek és humánusak vagyunk, nem akarunk más fajokat leigázni, csak átadni nekik az értékeinket, és cserébe átvenni az övéiket. Mert mi vagyunk a szent Kapcsolat lovagai!” (*Solaris*).

„Nem keresünk mi mást, csak embereket. Nyavalyát kellene nekünk másfajta világok. Tükröket akarunk! Mihez kezdenénk másfajta világokkal?” (*Solaris*).

„Tudomány azzal foglalkozik, hogyan történik valami, nem azzal, hogy miért” (*Solaris*).

„Ebből is látszik, hogy színigaz, amit elbeszéltünk, nem pedig mese, hiszen a mesékben mindig diadalmaskodik az erény” (*Amit a robotok mesélnek*).

„A jó könyvek mindig igazat mondanak, még akkor is, ha olyasmit írnak le, ami sohasem történt meg, és nem is fog megtörténni” (*Pirx pilóta kalandjai*).

„A csúcsra fel lehet kapaszkodni, de a csúcsról minden út lefelé vezet!” (*Kiberiáda*).

III

1) Tizennegyedik utazás

Lem Stanislaw. A világűr csavargója.
– Budapest: Európa Könyvkiadó, 1960,
o.40-67.

Fordította **Mach P. Edward**

(...) Átvettem a rakétát műhelyben. Igen szép, csak a kormány színe nem illik a törzshöz. Magam festettem át sárgára, így sokkal jobb. Kölcsönkértem Tarantogától a Kozmikus Enciklopédia „E” betűs kötetét, és kiírtam belőle az Enterópiáról szóló részt. (...)

Ez a cikk teljesen világos számomra, kivéve a szepulkokról, transmról és zápról szóló megjegyzéseket. Sajnos, az Enciklopédia utolsó megjelent kötete a „szósz” címszóval végződik, tehát sem a transm, sem a záp egyelőre nem szerepel. Mégis felkerestem Tarantogát, hogy megnézzem a „SZEPULKOK” rím��t: Rövid tájékoztatásra bukkantam:

„SZEPULKOK – az arditok (lásd ott) civilizációjában fontos szerepet játszó elem az Enterópia bolygón (lásd ott). Lásd még SZEPULKÁRIA.

Követtem a tanácsot, és láttam ott:

SZEPULKÁRIA – szepulozásra szolgáló tárgyak (lásd ott).

Megkerestem a „Szepulozás”-t. A következőt találtam:

SZEPULOZÁS – az Enterópia bolygón (lásd ott) lakó arditok (lásd ott) tevékenysége. L. SZEPULKOK.”

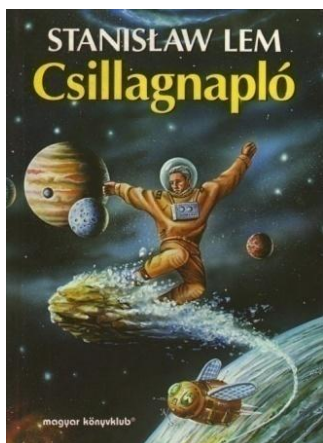
A kör bezárult, másutt már nem kereshettem. A világért sem árulnám el nagyfokú tudatlanságomat a professzor előtt, mást pedig nem kérdezhetek meg. A kocka el van vetve – elhatároztam, hogy Enterópiába utazom. Három nap múlva indulok. (...)

„Hogy az egyszerűsítés, bár határos az igazsággal, olyan silány, hogy semmivel se ér többet a hazugságnál” (*Az Úr hangja*).

„A múltat nem lehet letagadni. Nem küszöbölhetjük ki belőle azt sem, ami idegen számunkra” (*Magellán Felhő*).

„A természetben semmi sem egyszerű” (*Magellán Felhő*).

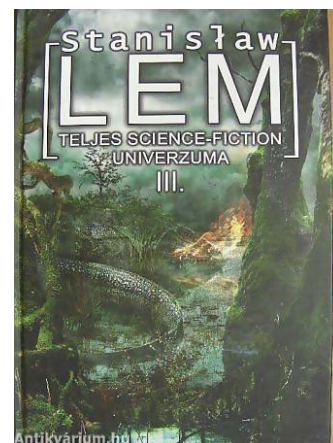
„Adj meg az embernek mindent, amit csak kíván, s boldogtalanná teszed!” (*Magellán Felhő*).

2) Tizennegyedik utazás

Lem Stanislaw. Csillagnapló. – Budapest: Magyar Könyvklub, 1996, o.89-107.

Fordította **Murányi Beatrix**

(...) Mindez napnál világosabb, kivéve a szepulkákat és a trazmát. Sajnos, a lexikon utolsó megjelent kötete a „SZÓJAFASÍRT” címszóval végződik, így a trazmának nem tudok utánanézni. Mégis elbattyogtam Tarantogához, hogy legalább a „SZEPULKA” címszót elolvassam. Rövid információt találtam:

SZEPULKA: fontos szerepet játszó elem az arditák (l. ott) civilizációjában az Enterópia (l. ott) bolygón. L. még: SZEPULKÁRIUM.

Megfogadtam a tanácsot, és elolvastam:

SZEPULKÁRIUM: a szepuláshoz (l. ott) használt tárgy.

Megnéztem a szepulást, ott ez állt:

SZEPULÁS: az arditák (l. ott) tevékenysége az Enterópia (l. ott) bolygón. L. még: SZEPULKA.

A kör bezárult, nincs már hol keresgélnem. A világért sem árulnám el tudatlanságomat a professzor előtt, más pedig nincs, akit megkérdezhetnék. A kocka el van vetve – döntöttem: elutazom az Enterópiára. Három nap múlva indulok. (...)

„A legtöbb ember csak használja a civilizáció vívmányait, érteni nem érti” (*Visszatérés*).

„Valaki, aki egy héten keresztül nem csinál mást, csak magát isteníti, kevés dologra lehet büszke” (*Csillagnapló*).

„A háború a legrosszabb módja annak, hogy ismereteket gyűjtsünk egy idegen kultúráról” (*Éden*).

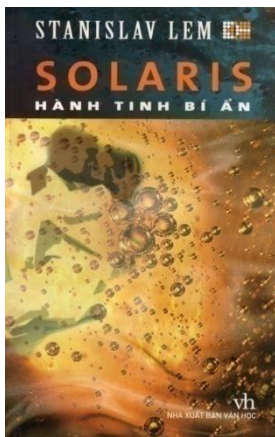
„Nem azt kell átformálni, amire nézünk, hanem más nézőpontot választani” (*Donda professzor*).

Donda-törvényről: „Amit megtehet a kis komputer nagy programmal, azt a nagy komputer is megteheti kis programmal; ebből logikusan következik, hogy a végtelenül nagy program önmagától is működhet, mindenféle komputer nélkül” (*Donda professzor*).

Język Wietsnamski; Tiếng Việť; Vietnamese

Stanisław Lem là một nhà văn Ba Lan viết tiểu thuyết khoa học viễn tưởng, triết học và trào phúng. Tác phẩm của ông khám phá đề tài triết học; những suy tư về công nghệ, sự tự nhiên của trí thông minh, sự bất khả trong mối quan hệ tương hỗ qua lại và sự thấu hiểu, sự tuyệt vọng về những giới hạn của con người cũng như chỗ đứng của con người trong vũ trụ. Chúng thỉnh thoảng được trình bày dưới dạng tiểu thuyết viễn tưởng, lúc khác lại là những tiểu luận hoặc sách triết học. Trong đó, *Solaris* là cuốn được biết tới nhiều nhất. Một số tác phẩm của ông trở thành sách bắt buộc phải đọc đối với sinh viên triết học.

I

Lem Stanisław. *Solaris* hành tinh bí ẩn

Hồ Chí Minh: NXB Hồ Chí Minh, 1988.

Bản dịch **Nguyễn Thế Long**

[W książce nie ma tłumaczenia ostatnich akapitów powieści = Không có bản dịch các đoạn cuối của cuốn tiểu thuyết trong cuốn sách]

(...) Theo tôi, thậm chí việc hủy trạm cũng không phải là chuyện không thể xảy ra. Nhưng tôi không tin rằng nhờ đó có thể cứu vãn được cái gì. Bản thân sự tồn tại của một sinh vật khổng lồ có trí tuệ sẽ mãi mãi làm xáo trộn sự bình yên của nhân loại. Dù chúng ta có xuyên ngang dọc khắp Thiên hà, dù chúng ta có tiếp xúc được với nhiều nền văn minh khác, thì *Solaris* vẫn sẽ là lời thách thức vĩnh cửu đối với con người.

"Một người bay vào vũ trụ thăm thăm để tìm hiểu những thế giới và nền văn minh khác trong khi lại không nhận thức được hết những bí ẩn của chính mình?" (*Solaris*).

"Chuyện xảy ra quả là đáng sợ, nhưng còn khủng khiếp hơn cái... vẫn chưa xảy ra, chưa khi nào" (*Solaris*).

"Nói chung, chúng ta không có ý định chiếm đoạt vũ trụ, mà chỉ muốn mở mang Trái đất đến những giới hạn của nó" (*Solaris*).

"Chúng ta không cần cái gì khác ngoài những con người. Chúng ta không cần những thế giới khác. Chúng ta cần một tấm gương phản chiếu. Chúng ta không biết phải làm gì với những thế giới khác" (*Solaris*).

Język Włoski; Italiano; Italian

Stanisław Lem è stato uno scrittore polacco, autore prolifico e brillante che coniugò il genere della fantascienza con il romanzo filosofico. La sua preparazione e la capacità di grande speculazione filosofica ha permesso a Lem di scrivere romanzi di grande spessore ed originalità, che, nella loro complessità e rigorosità scientifica, immergono il lettore in contesti decisamente plausibili ma appartenenti alla più tipica tradizione fantascientifica. L'intento è quello di mantenere una costante sensazione di accuratezza scientifica e non lasciare mai troppo spazio all'aspetto puramente fiabesco della fantascienza. Le opere di Lem stimolano molteplici riflessioni, e per questo i suoi romanzi sono continuamente riscoperti e valorizzati. L'opera di Lem abbonda di giochi linguistici e di prospettiva, mentre dal miscuglio di stili letterari diversi ottiene effetti paradossali che sottolineano come lo sviluppo della tecnologia e le brusche modificazioni della società producano essi stessi effetti grotteschi. Uno dei suoi romanzi più celebri è "Solaris". Ma al di là della narrativa, l'apporto di Lem alla speculazione teorica è culminato in una serie di saggi e trattati scientifici. Il più famoso è forse *Summa Technologiae*, in cui Lem espone le sue idee sulla direzione che prenderanno scienza e tecnologia, in un quadro dagli ampi orizzonti che ha la robustezza di un vero e proprio sistema filosofico. Lem, probabilmente lo scrittore più importante di fantascienza non-angloamericana contemporanea.

«Siamo umanitari e nobili, non abbiamo intenzione di conquistare altre razze, vogliamo solo trasmettere i nostri valori e in cambio impadronirci del loro patrimonio. Ci crediamo cavalieri dell'Ordine del Santo Contatto» (*Solaris*).

«Uno dei primi compiti dello scienziato è di definire non le dimensioni del sapere acquisito, il quale si spiega da solo, ma le dimensioni dell'ignoranza, che di tale sapere è l'invisibile Atlante» (*La voce del padrone*).

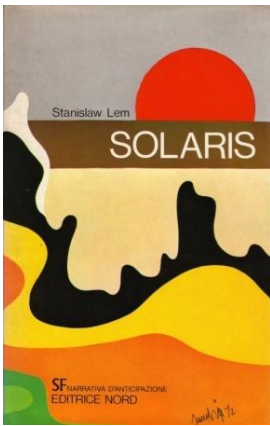
«La nostra capacità di adattamento, con la conseguente capacità di accettare tutto quanto ne derivi, è uno dei più gravi rischi che ci minacciano» (*La voce del padrone*).

«Creature abbastanza elastiche da adattarsi a qualsiasi cosa non possono avere una moralità irreprensibile» (*La voce del padrone*).

«L'evoluzione è un'opportunista, non una perfezionista» (*La voce del padrone*).

«Mezzi della civiltà avevano soppiantato i suoi fini e le comodità preso il posto dei valori umani» (*La voce del padrone*).

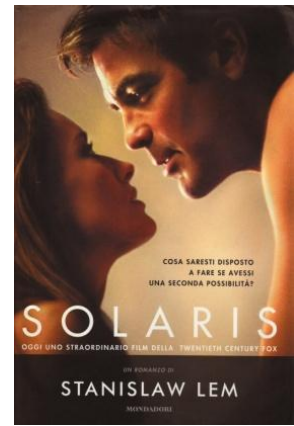
I

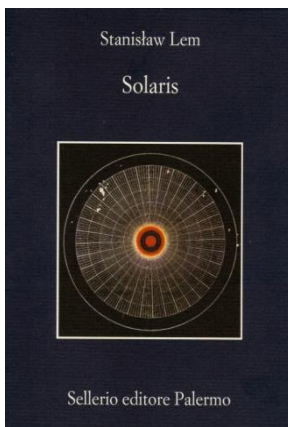
1) **Lem Stanislaw. Solaris**

Milano: Editrice Nord, 1973.

Traduzione di **Eva Bolzoni**

(...) Non avevo speranze. Però viveva in me l'attesa, l'ultima cosa che mi fosse rimasta. Che appagamenti, che beffe, che torture potevo ancora aspettarmi? Chissà, ma persistevo nella fede irremovibile che l'epoca dei miracoli crudeli non fosse ancora finita.

2) **Lem Stanislaw. Solaris**

Palermo: Sellerio editore, 2013.

Traduzione di **Vera Verdiani**

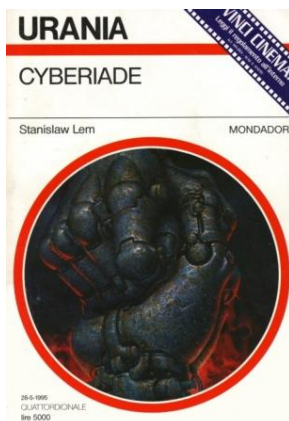
(...) Di speranze non ne avevo più, però c'era ancora l'attesa, l'unica cosa di lei che mi fosse rimasta. Quali complimenti, quali beffe, quali tormenti stavo ancora aspettando? Non ne avevo la minima idea, e tuttavia continuavo a credere fermamente che il tempo dei miracoli crudeli non fosse finito.

«In realtà quello che vogliono non è conquistare il cosmo, ma estendere la Terra fino alle sue frontiere» (*Solaris*).

«L'uomo è andato incontro ad altri mondi e ad altre civiltà senza conoscere fino in fondo i propri anfratti, i propri vicoli ciechi, le proprie voragini e le proprie nere porte sbarrate» (*Solaris*).

«La genialità sta innanzitutto nel continuo dubitare» (*La voce del padrone*).

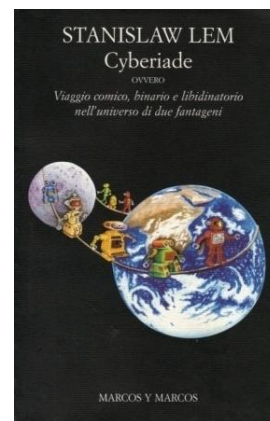
II

1) La prima fatica bis ovvero Il bardo elettronico

Lem Stanislaw. *Cyberiade.* – Milano:
Arnoldo Mondadori Editore, 1995,
p.30-41.

Traduzione di **Riccardo Valla**

{Il costruttore Trurll montò una macchina che scriveva poesie. La macchina ha ricevuto l'incarico:}

– Falle comporre una poesia. Una poesia sul taglio dei capelli! Ma che sia alta e tragica, contenga amore, tradimento, eroismo, rassegnazione al destino, coraggio. Sette versi, con la rima che preferisce, e tutta di parole che comincino per s.

(...)

Sansone sedotto, sbronzato, sognava saporitamente.

Schomato seduta stante, senza stamina si scoprì,

Schiavo senza speranze.

Soggiogato, sostituto somaro, spinse.

Sebbene sembrasse sconfitto,

Silenziosamente studiò sacrificarsi:

Sì! Selvaggi, spettacolari suicidi!

«È noto che non si ride perché si è allegri, ma che si diventa allegri perché si ride» (*Cyberiade*).

«Finchè si saranno essere umani, anche i fatti avranno un senso. Appena un fatto affiora nella coscienza, esso mette subito in moto un'interpretazione» (*L'indagine*).

«Gli eventi che matematicamente hanno una probabilità estremamente bassa di verificarsi hanno anche un'ulteriore caratteristica: a volte, nonostante tutto, si verificano anch'essi» (*Il pianeta del silenzio*).

«Non c'è nulla che riesca a comportarsi in modo meno intelligente dell'intelligenza» (*Il pianeta del silenzio*).

«Poichè non sappiamo nè le posizioni di partenza nè i parametri, non c'è niente che possa trasformare le incognite in fattori noti» (*Il pianeta del silenzio*).

2) Traduttrice: **Mariagrazia Pelaia**, 2019, Italia

[L'inventore Trurl ha costruito Elettribaldo, una macchina che scrive versi. A lei impartisce questa istruzione:]

– Che scriva una poesia sulla cibererotica! Una strofa di massimo sei versi, in cui si parli di amore e tradimento, di musica, di negri, di alte sfere, di infelicità, di incesto. I versi siano rimati e tutte le parole inizino con la C!

(...)

Cipriano cinico ciberamatore
corteggia contessina di colore:
corpo corvino, coccola colossale.
Circuisce con cetra, capriole, cabale.
Celeste consumasi: crepacuore...
Chiava sua cugina, che corruttore!

«Per quanto spaventoso possa essere ciò che è successo, il più terribile è quello che... non è successo. Mai» (*Solaris*).

«Noi cerchiamo solo l'uomo. Non abbiamo bisogno di altri mondi, abbiamo bisogno di specchi. Non sappiamo che cosa farcene di altri mondi» (*Solaris*).

«Al confronto il volo interplanetario è una bazzecola; il più difficile è scendere» (*Pianeta Eden*).

«La guerra è il mezzo peggiore per accumulare dati su una cultura a noi estranea» (*Pianeta Eden*).

«I libri buoni sono sempre anche veritieri, perfino quando raccontano vicende che non sono mai successe e non succederanno. Sono veri in un altro senso» (*I viaggi del pilota Pirx*).

«La fede è, nello stesso preciso momento, assolutamente necessaria e completamente impossibile» (*Memorie di un viaggiatore spaziale*).

«Il genio non è semplicemente una luce ma, soprattutto, l'incessante percezione dell'oscurità circostante» (*La voce del padrone*).

«La matematica sonnacchia in ogni espressione, lasciandoci solo il compito di scoprirla e mai di inventarla» (*La voce del padrone*).

Legge di Lem: «La gente non legge. Se legge non capisce. Se capisce, non ricorda. Se ricorda, non impara» (*Un minuto umano*).

III

Viaggio quattordicesimo

Lem Stanislaw. Memorie di un viaggiatore spaziale. – Milano: Arnoldo Mondadori Editore, 1991, p.125-152.

Traduzione di **Pier Francesco Poli**

(...) Sono andato all'officina a ritirare il razzo. È molto bello a vedersi, ma le leve non creano un buon gioco di colore con il resto. Le ho riverniciate da me in giallo. Così è molto meglio. Mi sono fatto prestare da Tarantoga il volume dell'*Enciclopedia Cosmica* che contiene la lettera «E» e ne ho ricopiato l'articolo su Enteropia. (...)

In questo articolo per me è tutto chiaro, a parte le citazioni sui sepolchi, sul transm e sulle correnti. Purtroppo l'ultimo volume uscito dell'*Enciclopedia* termina con la voce «SALSA DI FUNGHI», quindi non c'è nulla sul transm e non ho trovato nulla neanche sulle correnti. Sono andato da Tarantoga per consultare la voce «SEPULCHI». Ho trovato questa breve informazione:

«SEPULCHI. Elemento che esercita un'importante funzione nella civiltà degli Ardriti (cfr.) del pianeta di Enteropia (cfr.). Vedere anche SEPULCARIA».

Sono andato a cercare quest'ultima voce e ho letto:

«SEPULCARIA, oggetti che servono per sepolire (cfr.)». Ho cercato la voce «sepolire» e ho trovato la seguente spiegazione:

«SEPULIRE, attività degli Ardriti (cfr.) del pianeta Enteropia (cfr.). Vedi la voce SEPULCHI».

Il cerchio qui si era chiuso ed ormai era inutile cercare. Non confesserei mai una simile ignoranza al professore, ma sono domande che non posso fare a nessun altro. Il dado era tratto, ho deciso quindi di partire per Enteropia. Decollerò tra tre giorni. (...)

«Lo specialista è un barbaro la cui ignoranza non è universale» (*La voce del padrone*).

Legge di Donda: «Ciò che un piccolo computer può fare con un grande programma può farlo anche un grande computer con un programma minimo; da qui la conseguenza logica che un programma infinitamente grande può agire da solo, cioè senza bisogno di computer» (*Il professor A.Donda*).

Od autora. Zakończenie

Jak czytelnik mógł zauważyć, w kolekcji tłumaczeń znajdują się tłumaczenia cytatów z powieści „Solaris” na niektóre języki bez podania żadnej informacji o publikacji, a mianowicie na języki kazachski, kirgiski, tadżycki, turkmeński i uzbecki. Faktem jest bowiem, że w latach 1960. i 1970. prace Stanisława Lema zostały opublikowane we wszystkich piętnastu Republikach, które były wówczas częścią Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i które później stały się niezależnymi państwami, w tym odpowiednio w Kazachstanie, Kirgistanie, Tadżykistanie, Turkmenistanie i Uzbekistanie, przy tym niektóre publikacje były w młodzieżowej „komsomolskiej” prasie. W tych czasach w każdej Republice radzieckiej wydawano po dwie „gazety komsomolskie”: w języku rosyjskim i w języku narodowym danej Republiki. W niektórych Republikach były to dwie różne gazety, ale najczęściej gazety te miały wspólne publikacje, w niektórych Republikach były to zaś identyczne gazety w dwóch językach. W takich gazetach prace Stanisława Lema były publikowane w języku rosyjskim, ale czy owe publikacje były również w językach narodowych – to tego (jak dotąd) nie udało się ustalić. Ale i tak – w tych Republikach (a teraz niepodległych państwach) dzieła Stanisława Lema publikowano i czytano w języku rosyjskim (który wtedy był dla nich językiem państwowym), być może – także w języku narodowym. Dlatego też uznałem za możliwe i konieczne włączenie tekstów w tych językach, specjalnie przetłumaczonych dla tej książki. Podobna sytuacja jest z językiem hindi – w Indiach Stanisława Lema czyta się po angielsku i po bengalsku, niech w tej książce będzie też i w hindi – języku urzędowym Republiki Indii.

I oczywiście nie można było w tej książce obejść się bez języka łacińskiego, który Stanisław Lem znał, stosował w swoich utworach i o którym pisał: „Uważam łacinę klasyczną za jeden z piękniejszych języków”.

Zwracam się do tłumaczy na języki, na których nie ma jeszcze tłumaczeń dzieł Stanisława Lema: dlaczego by nie przetłumaczyć jakichś dzieł Stanisława Lema (choćby opowiadań) i nie opublikować ich w różnych językach w swoich krajach?!

Dla możliwych następnych wydań tej kolekcji Tłumaczeń (jeśli nie w formie papierowej, to w formie elektronicznej) z wdzięcznością przyjmę uzupełnienia na e-mail: wiktor.jazniewicz@lem.pl albo lemolog@gmail.com. Przesyłającemu uzupełnienia zobowiązuję się przesłać drogą elektroniczną nową wersję książki.

От автора. Заключение

Как мог заметить читатель, в сборнике есть переводы на некоторые языки цитат из романа «Солярис» без указания какой-либо информации о публикации, а именно: переводы на казахский, киргизский, таджикский, туркменский и узбекский языки. Дело в том, что в 1960-е и 1970-е годы произведения Станислава Лема были опубликованы во всех пятнадцати республиках, которые когда-то были частью Советского Союза и которые позже стали независимыми государствами, в том числе, соответственно, в Казахстане, Кыргызстане, Таджикистане, Туркменистане и Узбекистане, при этом некоторые публикации были в молодежной, комсомольской прессе. В те времена в каждой советской республике издавались по две комсомольские газеты: на русском и на национальном языке республики. В некоторых республиках это были две разные газеты, но чаще всего эти газеты имели общие публикации, а в некоторых республиках это были одинаковые газеты на двух языках. В таких газетах работы Станислава Лема публиковались на русском языке, но были ли эти публикации и на национальных языках – этого (пока) определить не удалось. Но так как в этих республиках (а ныне независимых государствах) произведения Станислава Лема публиковались и читались на русском языке (который тогда был для них государственным языком), а возможно также и на национальном языке, поэтому я счел возможным и необходимым включить тексты на этих языках, специально переведенные для этой книги. Аналогичная ситуация и с языком хинди – в Индии Станислава Лема читают по-бенгальски и по-английски, пусть в этой книге будет также и на хинди – официальном языке Республики Индия. И, конечно, в этой книге нельзя было обойтись без латинского языка, который Станислав Лем знал, использовал в своих произведениях и о котором писал: «Я считаю классическую латынь одним из красивейших языков».

Обращаюсь к переводчикам на языки, на которых еще нет переводов произведений Станислава Лема: почему бы не перевести некоторые произведения Станислава Лема (хотя бы рассказы) и не опубликовать их на разных языках в своих странах?!

Для последующих выпусков этого сборника переводов (если не в бумажном, то в электронном виде) с благодарностью принимаю дополнения по электронной почте: wiktor.jazniewicz@lem.pl или lemolog@gmail.com. Отправителю дополнения обязуюсь отправить в электронном виде новую версию книги.

Справочное издание

Язневич Виктор Иосифович

Станислав Лем в Мире

*Фрагменты произведений
Станислава Лема на разных языках*

В авторской редакции

Компьютерный дизайн, верстка В. Язневич
Дизайн обложки А. Свиреденко

Подписано в печать 02.07.2021. Формат 60х84¹/₁₆.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Усл. печ. л. 9,5. Уч.-изд. л. 7,4.
Заказ 15386.

Издатель и полиграфическое исполнение:
общество с ограниченной ответственностью «Медисонт».
Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя,
распространителя печатных изданий
№ 1/142 от 09.01.2014. № 2/34 от 23.12.2013.
№ 3/1732 от 22.01.2019. ЛП № 02330/20 от 18.12.2013.
Ул. Тимирязева, 9-215, 220004, Минск.
www.medisont.by Ул. Тимирязева, 9-215, 220004, Минск.
www.medisont.by

